શ્રી

ખંભાત નિવાશી

કવિ રેવાશંકર કૃત.

જળંધર આખ્યાન.

[સચિત્ર]

પ્રસિદ્ધ કર્તા

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે-બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ દસમી પ્રત ૨૦૦૦

જૈન વિદ્યાવિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ—અમદાવાદ.

સને ૧૯૦૮ સંવત ૧૯૬૪

જાળંધર આખ્યાન.

ખંભાતવાશી

કવિ રૈવાશંકર જયશંકર કૃત.

પ્રાકૃત ભાષાનું

કર્ત્તાનો તથા જુના હક્કદારોનો હક્ક વેચાતો લઇ

છાપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

બુકસેલર મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે.

ત્રણ દરવાજાના—અમદાવાદ.

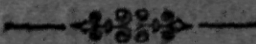
અમદાવાદ

જૈન વિદ્યાવિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

આવૃત્તિ નવમી પ્રત ૨૦૦૦

સને ૧૯૦૮ સંવત ૧૯૬૪

પ્રસ્તાવના.

એક સમે મહાદેવજી કૈલાશમાં શાલિગ્રામની સેવા કરતા હતા, તે જોઇ તેમના પુત્ર કાર્તક સ્વામિયે તેમને પ્રશ્ન પુછ્યો કે હે પિતાજી આપ પોતે ઈશ્વર છતાં આ શૈલને કેમ સેવો છો? અને તુલશી શા માટે ચઢાવો છો? તે ઉપરથી શ્રી મહાદેવજીયે પોતાના પુત્રના મનનું સમાધાન કરવા માટે "જાળંધરાખ્યાન" એટલે વૃંદા વિષ્ણુના ચરિત્રની કથા કહી સંભળાવી હતી તે પદ્મપુરાણની કથાનો એક ભાગ છે.

એ કથામાં જાળંધર કોણ, એની ઉત્પતી કેવી રીતે થઈ, અને મૃત્યુ શી રીતે થયું, એણે પ્રથમ વિષ્ણુ, બ્રહ્મા અને મહાદેવ વિગેરે શરાદિ દેવોને શાથે હરાવ્યા, અને પાછળથી એને વિષ્ણુએ કેવી યુક્તિથી હરાવી મરાવ્યો, તેમ એની સ્ત્રી વૃંદા કોણ, કોની પુત્રી, એનું પતિવૃતપણું શી રીતે, કોણે કી ભંગ કર્યું અને તેથી વૃંદા વિષ્ણુએ એક બીજાને શાશા શ્રાપ દીધા વિગેરે સુબોધકારી અને અસરકારક વર્ણન આબેહુબ આ પુસ્તકમાં કરેલું છે.

હરેક પુરૂષ સ્ત્રિએ કેવી રીતે ચાલવું, એક બીજા પ્રત્યેના શાશા ર્મ છે, અને પોતાનો ધર્મ ખરેખરી રીતે બજાવ્યાથી તથા સરળ માર્ગે ચાલ્ય પુરૂષ સ્ત્રિ પોતાની સંસારી ખટપટમાં કેવી ફાવી શકે છે. મુવા પછી કેવ ઉત્તમ સુખને પાત્ર થાય છે. વિગેરે સુબોધ મળવા જોગ દાખલો આ લઘુ તક સમજ પૂર્વક વાંચવાથી સારી રીતે મેળવી શકાય એમ સ્પષ્ટ માલમ પ છે.

આ પુસ્તકની નવસી આવૃતી કવિના હાથની લખેલી અ માણે સુધારી છે, તેમ છતાં કોઇ જગોએ કલમ દોષ રહ્યો હોય તો વાંચના એ દર ગુજર કરવી.

પ્રથમના પ્રસીદ્ધ કર્ત્તા.

હરગોવન કેશવલાલ શાહ.

ઠક્કર. રણછોડલાલ મોતીરામ.

હાલનો હક વેચાતો લેઈ પ્રસીદ્ધ કર્ત્તા—મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે.

इंद्रराज
गंगा
महादेव
पार्वति
अप्सरा
गांधर्व
ऐरावत हाथी

देवताओ.
ईंद्रराज
समुद्र
ईंद्रराजने
शरणेआ.

ब्रम्हा
ईंद्र
समुद्र

ब्र.
सूर्य
चंद्र

जलंधरनी सभा.
जलंधर
राहु
सेना

ब्रह्मा
चंद्रराज.

ब्रह्मा
लक्ष्मीजी
विष्णु

विष्णु
शुक्राचार्य.
जलंधर

कैलास
महादेव
पार्वति

जलंधर

देवनुशिबिर
देवता ओ

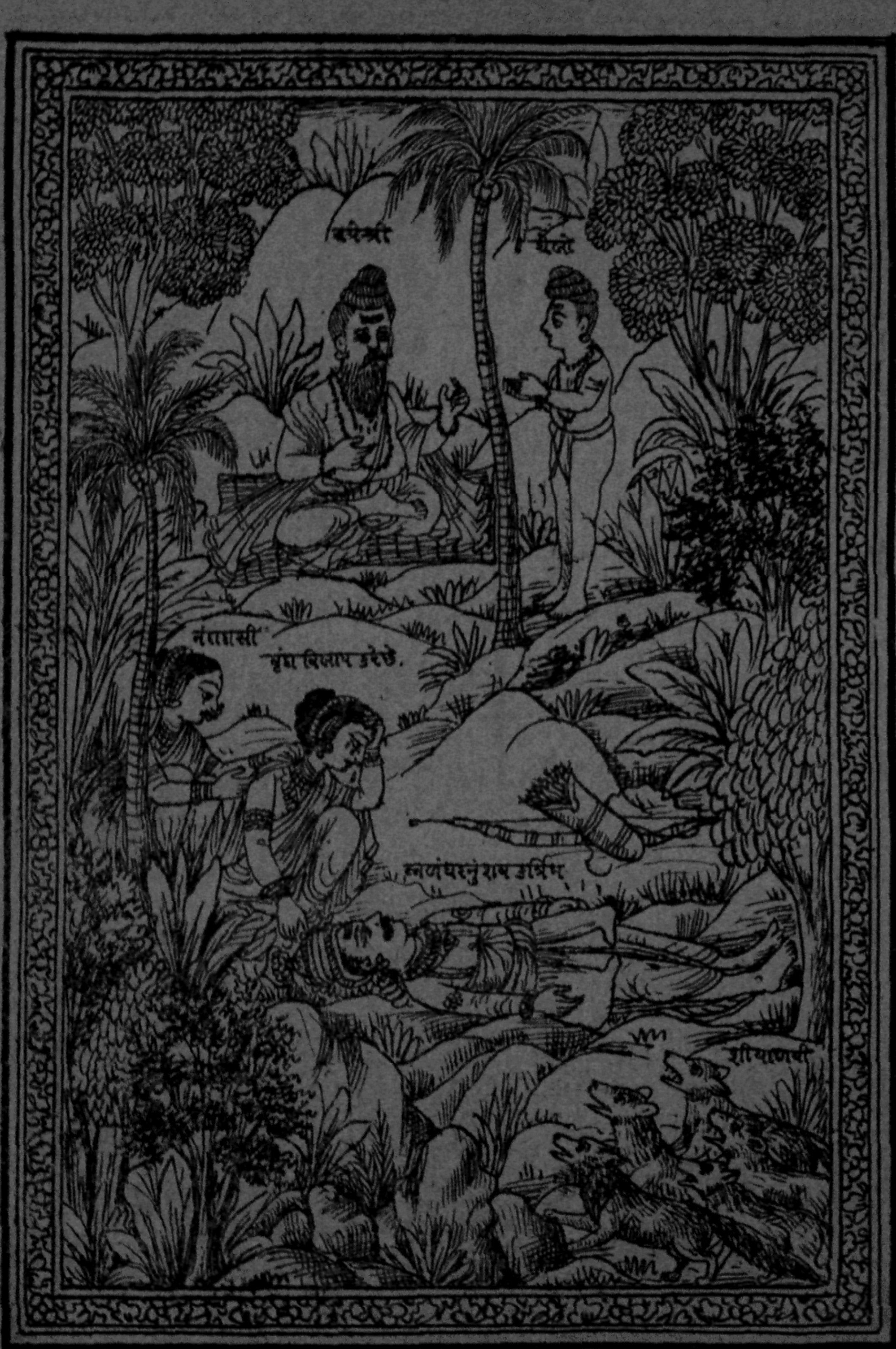

देवनुं
शिबिर
देवताओ
विष्णु
श्रीलक्ष्मी
गरुड

जलंधरनुं
सैन्य
जलंधर
श्रीलक्ष्मीजी

वृषभ

मथुरानगर.
जलंधरनो मेहेल.
हाथी

शिष्य
तपस्वी
नंद
वृंदा
सरोवर
नंदा
वृंदा

मुंगा विलाप करेछे.

नंदा
वृंदा
शिष्य

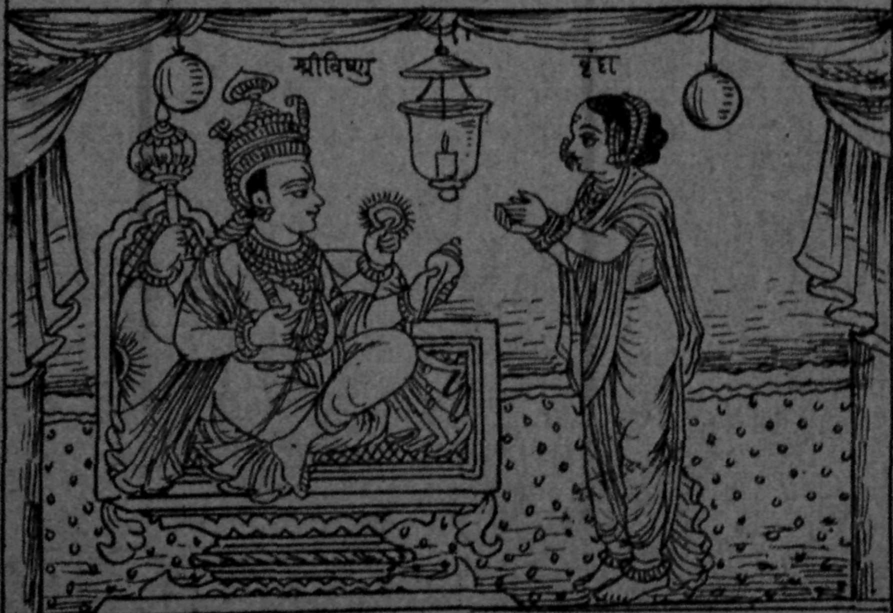

जलंधरनो मेहेल
ऊंचपलंगउपर
जलंधरने रूपे श्रीविष्णु
पोहोड्याछे.
रंगभोवन
वृंदा हाथ जोडीने
ऊभीछे.
જલધરનુ મહેલ

जलंधर
महादेव

जलंधर
महादेव

छत्रपलंगउपर जलंधरने रूपे श्रीविष्णु तथा वृंदा
गळामां हाथ नाखीने बेठां छे
वृंदा विलापकरे छे.
जलंधरनु
मस्तक.

श्रीविष्णु
वृंदा

श्रीविष्णु
ऋषि

॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥ ॥ શ્રી સારદ્દાયે નમઃ ॥

જાળંધર આખ્યાન.

॥ અથ શ્રી કૃષ્ણની કૃપાએ કરીને વૃંદા વિષ્ણુચરિત્રની કથા પદ્મપુરાણે છે તે કવિ રેવાશંકર કૃત જાળંધર આખ્યાન પ્રારંભઃ ॥

અધ્યાય ૧.

॥ રાગ આશાવરી ॥ શંભુ સુતને વર્ણવું પ્રેમે, પુજીને લાગું રે પાય; વિધી તનયા વ્રજરાજ સમરતાં, શુભમતિ સ્વાધીન થાય. ૧ ગૌરીરે નંદન જય જક્ત વંદન, વિઘ્ન વિનાશન દેવ; સંકટહરણ અધમઓધારણ, સર્વ કરે જેની સેવ. ૨ લંબોદર શુભ લક્ષણ પુરણ, પાવન પરમ પવિત્ર; કૃપા કરો કરૂણાના સાગર, વરણવું વિષ્ણુચરિત્ર. ૩ એક સમે કૈલાશ ગીરિપર, બેઠાં ઉમા અવિનાશ; વિષધર વિષ્ણુનું પુજન કરતા, પોહોચવા ઉરનીરે આશ. ૪ પુરણબ્રહ્મ પોતે અવીનાશી, ભવ ભયભંજન ભુપ; અન્યોઅન્ય

ઊપાસના ધારે, હરીહર એક સ્વરૂપ. ૫ શંકરે શાલીગ્રામને પુજી, તુળશી ઊપર ધરી ત્યાંહે; સ્વામી કારતીકને તવ પ્રગટયો, મહા સંદેહ મનમાંહે. ૬ સુત શંભુની પ્રત્યેરે બોલ્યા, સાંભળો શ્રી મહાદેવ; શા કારણથી શૈલતણી તમો, તાત કરોછો સેવ. ૭ તુળશીપત્ર ધરો શીર શાથી, ભ્રાન્તિ એ મુજનેરે ભારી; સુતનીરે શંકા નિવારણ કરવા, વળતી વદે ત્રિપુરારી. ૮ શંભુ કહે સાંભળ ષડાનન, શંકા હરે ભવભુપ; શાલિગ્રામ એ શૈલ ન કહાવે, વ્યાપિક વિષ્ણુ સ્વરૂપ. ૯ તુળશી ત્રિભુવન પાવન તારૂણી, વિષ્ણુને વલ્લભ સહુ ગાય; થાળ વિષે એ પત્ર ધર્યા વિના, ખલકપતી નવ ખાય. ૧૦ સાંભળો ત્યાં ષડાનન બોલ્યા, સાંભળો શંકર વાત; શ્રી વલ્લભ કેમ શૈલ થયા કહો, મુજને ત્રીભુવન તાત. ૧૧ વૃક્ષ સ્વરૂપ શ્રી વનીતા હરીની, જે કહાવે કમળારે કાત; શૈલવૃક્ષ એ શાથી સરજ્યાં, ભારે મટાડો એ ભ્રાન્ત. ૧૨ શંકર કહે સુણ સ્વામી કારતીક, જેમ તારો સંદેહ જાય; પદ્મપુરાણ વિષે તે વરણવી, પાવન પરમ કથાય. ૧૩ ઈશ્વર કહે એક હવો પુરવે, જાળંધર શુરવીર; તેણે નર સુર સઘળારે જીત્યા, ધરમ ધુરંધર ધીર. ૧૪ તેની તે વનીતા વૃંદા નામે, સતી શીરોમણ આપ; વિષ્ણુ એ તેને વિભળ કરી, તેણે શ્રીજીને દીધોરે શાપ. ૧૫ વૃંદાને વીધીનું વરદાન હતું જે, તાહારૂં સત્ય ન જાય; ત્યાં

સુધી જાળંધર તારો, હરીહરથી ન જીતાય. ૧૬ તે જાળંધ
રનું સ્વરૂપ ધરીને, વિષ્ણુએ તેનેરે ભોગી; વૃંદા વિભળ
થઈ વિષ્ણુશું, તવ થઈ કંથ વીયોગી. ૧૭ પછી પ્રેમદાએ
જાણ્યું ત્યારે, શાપ સતીયેરે દીધો; યોગી થઈને કપટ કર્યું,
મારા કંથનો વધ તમે કીધો. ૧૮ યોગીવેશે વીભળ કરી
મુને, કપટી કુંજવીહારી; તું નગરૂપી થા કોઈ હરશે, તપ
સી કો વનીતા તારી. ૧૯ ઈશ્વર થઈ તેં આળ ચડાવ્યું,
ઊર મુજ કીધું ઊદાસ; શાપ કરયો સૃષ્ટી કરતા પણ, રા
ખજો મુજનેરે પાસ. ૨૦ હરીવર હું પીરસું તવ જમજો,
ઈચ્છું એ જોડીને હાથ; મુજ વિના ગ્રહણ કાંઈ નવ કરવું,
ઘો એ વચન દીનાનાથ. ૨૧ શ્રીજી શાલીગ્રામ થયાને, વૃં
દાએ વૃક્ષ તન લીધું; શાપે રાવણ તપસી થઈને, હરણ
સીતાનું કીધું. ૨૨ સુણી ષડાનન શંકર વાયક, વળતી વદ્યા
તેણીવાર; સંક્ષેપે સમજાય ન શંભુ, કહો સઘળો વીસ્તાર.
૨૩ કોણ જાળંધર કોનો સુતને, ક્યાંકરતો તે રાજ; વૃંદા કો
ની દીકરી, કર્યું વિષ્ણુએ કપટ શા કાજ. ૨૪ કોણ જાત
માં જનમ્યો તે કહો, નિરબળ કે બળવાન; રંક રાય કોણ
હતો તે, વરણવો થઈ સાવધાન. ૨૫ શંભુ કહે ષડાનન
પ્રત્યે, ગીરી કૈલાસ છે જ્યાંહે; વાલ્મીકજી ભારદ્વાજને કહે
છે, ગંગાના તટ માંહે. ૨૬ સુત પુરાણી કહે શૌનકને, ની
મીષ્યારણ્ મોઝાર; તુળશી ત્રીભુવન પાવન કેરા, જેમાં

જશ વીસ્તાર. ૨૭ એક વાર ઈંદ્રાસન ઉપર બેઠા, સુરપ તી ભરી સભાય; બંદીજન બેઠા જશગાયે, આનંદ અંગ ન માય. ૨૮ ગજરથ ઘોડા પાયદ પાસે, ગાંધરવી ગીતજ ગાય, કલ્પવૃક્ષને કામધેનુ તેથા, મનવાંછીત ફળ થાય. ૨૯ જળહળ ઝળકે મણી મુક્તાફળ, વિદ્યુત ભાનુરે વર્ણ; શ્રી સરખી શચી સેવામાં, કરે મહા મુનિનું મન હર્ણ. ૩૦ સુલોચની ચિત્રાંબરી ચતુરા, મૃદુવાંગી મનોહારી; ક- મળ કોમળા રસનિધી રંભા, ઊરવંશી સકુમારી. ૩૧ હા વભાવ ને કામ કટાક્ષે, ઈંદ્રને દરશ્યો ઉમંગ; જાણે જગક ર્તા નથી બીજો, મદ વાપ્યો મન સંગ. ૩૨ મુજ સાથે સંગ્રામ કરે એવો, સૃષ્ટિમાં સરજ્યો ન કોઈ ।। ભુજ બ- ળ ભાર ઊતારે મન મદ વાપ્યો, જર જુવતીને રે જોઈ ૩૩ સમુહ સુર સુંદરીઓ સાથે, ઈંદ્ર થઈને ઊલ્લાસ; ગજ ઐરાવત પર ચઢી આવ્યો, પારવતિ વલ્લભ પાસ. ૩૪ ગિરિ કૈલાશે ગરવી આવી, શંભુને લાગ્યોરે પા- ય; પશુ પતિ પાસે પુરોહિત બોલ્યો, સાંભળો શંકર રા ય. ૩૫ સુર સ્વાધીન સુખ સંપતિ પુરણ, પામિયો ન મળેરે નુન્ય; ભૂ મંડળમાં ભય નહી કોનો, તે કોઈ વૃદ્ધનું પુન્ય. ૩૬ ત્રણ લોક મુજ તાપે ત્રાસે, જીત્યા મે સુર ન રેશ; યોદ્ધો બતાવો કે યુદ્ધ આપો, એક તમે અવશેષ. ૩૭ ઈશ્વર કહે અલ્યા અસુર મતિ થઈ, ગરવેમાં બો

લ તું ગાજી; મસકની પેઠે કોક મસળશે, શક્ર કહે જુવો બાજી ૩૮ અવિદ્દીત જાણી મુન્ય થયા ત્યાં, મઘવાસુ મહા દેવ; પશુપતી પ્રસન્‍ન કરવા માટે, તાન મચાવ્યો તતખેવ ૩૯ તાલ તંબુરો ને સતાર સરણઈ, ગુણીજ ન સુરથીરે ગાય અપછરાઓ નૃત્ય કરે ત્યાં; રાગ રાગણી થાય. ૪૦ સપ્ત સુર નાટકી અલાપે, ત્રિદશ બેઠારે ત્યાં હે; શંભુ શોક મટી નેરે પ્રગટયો, આનંદ અંતર માંહે. ૪૧ માગ્ય માગ્ય મહારૂદ્ર કહે, તેં નૃત્ય કરાવ્યો સારો, વિધી વીષ્ણુ પદ કહેતો અરપું; પુરૂં મનોરથ તારો.૪૨ મઘવો કહે મેં દેવને દાનવ, નાગ કીન્‍નર યક્ષ જેહ; ગણુ ગાંધર્વ વિદ્યાધરં જીત્યા, પન્‍નગ પર્વત તેહ. ૪૩ સૃષ્ટિમાં સરજ્યો નહી એવો, મેળવે મજશું હાથ; ભુજ બળ હાથ ઉતારણુ ઈચ્છું, એ આપો નિજ નાથ. ૪૪ કહોતો અંડ કટાહને ફોડુ, કહોતો રવી રથ ઝાલું; કહોતો મેરૂ મુસ્તક મેલું, કે ભુ રસાતળ ઘાલું ૪૫ કોહોતો આ કૈલાશ શમુળાં, નાંખુ રવી રથમાંહે; અતુળ ભુજ બળ સહ્યુ ન જાયે, કરને પટકું કયાંહે. ૪૬ ચંચળ આ કર ચળ વળે છે, વેદ ભણ્યો જેમ શુદ્ર; જાણે પશુપતિ પકડી પટકું, રણ ભોમે મહા રૂદ્ર ૪૭ એ વરને આપો અવીનાશી, વાત ન વદશો આડી; સો વાતે ન સંગ્રામ આપો તો, જઈશ ઉભા ઉપાડી. ૪૮ શચી પતીને શંકર કહે, અલ્યા ભ્રષ્ટ ગયુ તુજ ભાન જળ બુદ બુદવત; આ દેહ તેમાં, મા ધરચ મદ

અભીમાન.૪૯ શચી સ્વરગનુ સુખ ખોવાશે,શિર શત્રુ ગડ ગડશે; નાસતામાં નાટકપતી,તુને, ભોમી ભારે પડશે. ૫૦

ાા વિશ્રામ ાા પડશે ભૂમિ ભાગતાં, ભૂપતિ ખોશો ભારરે; ટળવળશે સહુ તારૂણી, ઊતરશે અહંકારરે. ૫૧ ઈંદ્ર કહે આ તન છતાં, જો ન ધરૂં અભિમાનરે; રેવા ન શોભે શૂર વિના, સ્વર્ગ તથા સ્મશાનરે. ૫૨ ાા ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે ષડાનન શંકર પ્રશ્નોત્તર વરણોનામ પ્રથમોધ્યાયઃ ાા૧ાા

અધ્યાય ૨.

ાા રાગ ધનાંશ્રી ાા વદે વાલ્મિક વળતી વચન, ભારદ્વાજ સુણો ધરી મન. ૧ સુત શૌનક પ્રત્યે વદે છે, સતમન્યુ કપાળીને કહે છે. ૨ ત્રિભુવન જીત્યા મુકી મેં બાણ, વાળ્યો સહુ શુરવીરનો ઘાણ. ૩ હાલે મેરૂ સુણી મારી હાક, ચાલે ચૌદ લોક ચડે ચાક. ૪ બાંધ્યા સહુના પડીકેરે પ્રાણ; બીજો અહંકાર આણેરે કોણ. ૫ આપો ચોધ્ધો કે યુદ્ધને માંડો, શંભુ શિક્ષાનાં વાયક છાંડો. ચઢી સુણતાં તે શંભુને રીસ; ભારે શું થયું સુરપતિ શીશ. એવો ચોધ્ધો પ્રગટ કોઈ થાશે, લાજ નર સુર સર્વની જાશે. ૮ ત્રાહ્ય વરતશે ત્રણેરે લોક, પડશે સૃષ્ટીમાં સબળોરે શોક. ૯ જયારે જક્તતણું દુઃખ ભાગ્યું, તજી સુખ મઘવે દુઃખ જાગ્યું. ૧૦ મળ્યાં પુરવજનમનાંરે પાપ, માગ્યો વર મુકી શકે

શાપ. ૧૧ ગયો ઈંદ્ર પડીનેરે પાય, કોપ શંભુનો શાન્ત ન
થાય. ૧૨ સ્વેદ શંકર શિર વળ્યો ત્યાંહે, લેઈ મુકયો કમં
ડળ માંહે. ૧૩ થયો બુદબુદ તે તતખેવ, જુએ જળમાં તે
ને મહાદેવ. ૧૪ બિંદુ કઠણુ કમંડળમાં પડિયું, તોય પાત્ર
તે તહાં તડતડીયું. ૧૫ કહાડી મુકયું તે કુંડાની માંહે, તો
યે આછાદન કીધુંરે ત્યાંહે. ૧ ત્યાંથી કુંડમાં નાખ્યુંરે
જ્યારે, ફરે શૈલ શીખર સમ ત્યારે. ૧ જોઈ કૌતુક પડિ
યોરે ત્રાસ, તેડચા નંદી ભૃંગી ગણુ પાસ. ૧૮ દિસે દારૂણુ
રાતુંરે ચોળ, જેમ સલીલમાં સૂર્યનાં ગોળ. ૧૯ ત્રિપુરારી
કહે એને તોડો, શિઘ્ર થઈ બુદબુદનેરે ફોડો. ૨૦ નંદી ભૃંગી
ઘોયે તેમાં દાર, થાય તેમ તેમ વજ્ર આકાર. ૨૧ કુટી
થાકયા ન ફુટયુંરે જ્યારે, પુછયું ત્રિપુરારીને જઈ ત્યારે.
૨૨ છે સઘન પ્રભુ બિંદુ ન ફુટયું, અમે કયાં સુધી માથુંરે
કુટયું. ૨૩ શંકર કહે શરે તેને તોડો, ફરતું શૈલ શિખર
મારી ફોડો. ૨૪ ધાયા ગણુ શર સાયક સાઈ, તાકે ત્રિશુળ
તેમાં ધાઈ ધાઈ. ૨૫ શક્તિ સાંગ ગદાનેરે ઘાણુ, પડે પટ્ટિ
પરિઘ પાષાણુ. ૨૬ મારે ગણુ શર શસ્ત્રે ભમાવી, અડીત
રમ પડે પાછાં આવી. ૨૭ ટળ્યા મહા શુરવીરના ટેક, અ
ડયું આયુદ્ધ અડે ન એક. ૨૮ તેને શંભુએ તો લાવી ત્યાં
હે, મુકયું માન સરોવર માંહે. ૨૯ થોડા દિનમાં થયું તે
સવાયું, હતું નીર તે અરધું છવાયું. ૩૦ ત્યાંથી તોય નદી

માંરે ત્યાગ્યું, ત્યારે સરિતાને સોષવા લાગ્યું. ૩૧ શંભુના ગણ મળી ત્યાંહે, નાખ્યું મહાસાગર જળમાંહે. ૩૨ ઘોર ગર્જના અંડમાં થાય, સઘળા સિંધુના જીવ અકળાય. ૩૩ ભારી પુષ્ટ તનુ તે કરે છે, જાણે સિંધુને ઢાંકણું દે છે. ૩૪ દેહ સિંધુનો ત્યાં તડતડીયો, જાણે હોજમાં હાથીરે પડીયો. ૩૫ દ્રોણાચળ જળે કો ગયું ઘાલી, એમ ઊદધી ત્યાં ઊઠયોરે હાલી. ૩૬ થઈ અવધી પુરણ જયારે તેહ, દિવ્ય પ્રગટયો ત્યાં દેવની દેહ. ૩૭ શુકલ પક્ષનો શશિવર જેમ, પામે વૃદ્ધિ કળા તેની તેમ. ૩૮ કરે ગર્જના મહા ઉન્માદ, પોંચે સ્વર્ગે સિંધુસુત નાદ. ૩૯ ખળભળીયાં તે સપ્ત પાતાળ, ડોલી ઊઠયા ત્યાં દશ દિગપાળ. ૪૦ દંત કુંભના ત્યાં તડતડીયા, ભુલા ભાનુ શશિ રથ પડિયા. ૪૧ કરે નીરમાંરે નાશારે નાશ, ઊડે ઊદધીનું જળ આકાશ. ૪૨ જેના પગવડે મેદની કંપે, ધાકે ધરણીનાં ધારણ ચંપે. ૪૩ ચીસ ચૌદ ભુવનમાંરે લાધી, છુટી શંભુ સનકની સમાધી. ૪૪ સુર સ્વરગતણા ખળભળીયા, ઘણા માસ તે ગર્ભના ગળિયા. ૪૫ ફાટયું પગથી પાતાળનું પડીયું, ઊંચું આભે જઈ મુસ્તકે અડીયું. ૪૬ જોઈ ત્રાસ્યા ત્રિલોકીરે તાત, થાય આકાશે ઊલકાપાત. ૪૭ શ્વાસે શૈલ શિખર તે ભાગ્યાં, તારામંડળ તુટવા લાગ્યાં. ૪૮ કરી ગર્જના ઘનસમ ગાજયો, ધ્રૂવ ભાનુને મંડળે બાઝયો. ૪૯ મેરૂ સરખો મ

હા જઓ ધાય, તેની પાસે ભૂ નમતી જાય. ૫૦ ગ્રહે મચ્છ મગરનેરે ધીર, તાણી નાખે તે સાગર તીર. ૫૧ નાસાના સ કરે જીવ જંત, જાણે કલ્પનો આવ્યોરે અંત. ૫૨ વીશ વાર દિવશનીરે માંય, ખુંદી સિંધુ વળે ક્ષણુમાંય. ૫૩ ન સહેવાયો તે તિક્ષણ ત્રાસ, આવ્યો ઊદધી તે ઈંદ્રની પાસ. ૫૪ કરજોડીને લાગ્યોરે પાય, જાણે શક્ર કરે મારી સહાય. ૫૫ સિંધુ કહે મુજમાં સુર એક, તેના બળથી ત્રિલોકમાં છેક. ૫૬ હુતા મીન મગર મહાધીર, તાણી નાખ્યા તેતો ચધી તીર. ૫૭ છે કો અવતારી પુરૂષ અંગ, ભાગી ભુમી કર્યાં નવ ખંડ. ૫૮ ઊભો ઊદધી કહે મુજમાંરે થાય, જાનુ સુધી મારૂં જળ જાય. ૫૯ ભુખ્યો ભુરી પ્રબળ એ થાશે, આખી બ્રહ્માની સૃષ્ટિને ખાશે. ૬૦ જાણે તમને એ પાડશે ત્રાસ, પછી પુરશે સ્વર્ગમાં વાસ. ૬૧ ॥ વિશ્રામ ॥ વાસ સ્વર્ગમાં પુરશે, વારીશ વદ્યો વચનરે; પુર્વે શબ્દ સુણ્યા થકી, ત્રિદશ ધ્રૂજયો તનરે. ૬૨ શક્ર સિંધુ સુર સર્વ લેઈ, તજી સ્વર્ગનો વાસરે; રૂષીગણ સાથે લેઈ વળ્યો, પંકજ સુતની પાસરે. ૬૩ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને રેવાશંકર વિરચિતે શંકર સ્વેદોદ્ભવ પુત્રોત્પત્તિ નામ દ્વિતિયો અધ્યાયઃ ॥ ૨ ॥

અધ્યાય ૩.

॥ રાગ મેવાડો ॥ પુરૂહુત આવ્યો પોકારતો, હો પ્ર

જાપ્રતિરે, રાખો શરણે મુને મહારાજ, કરીને કૃપા અતિરે; જળધીમાં પુત્ર કો પ્રગટિયો, હો પ્રજાપતિરે; તેણે વિશ્વને આણ્યું વાજ, કરીને કૃપા અતિરે. ૧ ઊદધી મધ્ય ઊભો રહે, હો૦ જળ જાનુ સમાણું જણાય; ક૦ કરવડે સૂર્ય ને સો મના, હો૦ રથ રોકી રાખ્યા ન ખસાય. ક૦ ૨ સ્વર્ગ સુધી એના શબ્દનો, હો૦ પરછંદા પડે ન ટકાય; ક૦ ગર્ભ ગળે સુણી ગર્જના, હો૦ કળ્યો કાળથકી ન કળાય. ક૦ ૩ વાત શુરાની વર્ણવો, હો૦ તમો સૃષ્ટીના સરજનહાર; ક૦ કયાંથી પ્રગટીયો કોણ એ, હો૦ કે કોઈ ઈશ્વરનો અવતાર. ક૦ ૪ વિધી સુણીને વિસ્મે થયા, હો૦ જોયું ધ્યાન ધરી તતખેવ; ક૦ ઈંદ્ર પ્રત્યે એમ ઓચર્યા, હો૦ એને જીતે ન દાનવ દેવ. ક૦ ૫ સૃષ્ટિ મારીમાં ન સરજીયો, હો૦ છે કો અકળ કળ્યો નવ જાય; ક૦ બ્રહ્મસદન આ ડોલિયું, હો૦ સુણી શબ્દ ન શૈલે ટકાય. ક૦ ૬ અજ કહે ઈંદ્ર તારાથકી, સુણ સુરપતિરે, મુને વેદના વસમીરે થાય; ક૦ ચાલો એ ચતુર નિહાળીએ, સુણ સુરપતિરે, જળધી તીરે સુર સહુ જાય. ક૦ ૭ ઈંદ્ર કુબેર વરૂણ એ, હો૦ દિવાકર નિશીકર આદી દેવ; ક૦ સિંધુની તીરે સુર જઈ, હો૦ સ્તુતિ ત્યાં વર્ણવે તતખેવ. ક૦ ૮ અચળ પુરૂષ તમે કોણ છો, હો૦ કળ્યું કોઈએ ન જાએ રૂપ; ક૦ ભય પ્રગટયો બ્રહ્માંડમાં, હો૦ છો કો બ્રહ્મા આ ભવનારે ભુપ. ક૦ ૯ કે કાળશિક્ષક છો તમો, હો૦

નમે અજ ઈંદ્રાદિક ઈશ; ક૦ કે સૃષ્ટિને સંહારશો, હો. કે છો જગતબીજ જુગદીશ. ક. ૧૦ પ્રગટ પુરૂષ પોતે થઈ, હો. આપો સુર સહુને દરશન; ક. સ્વરૂપતણી શંકા મટે, હો. થાય નિશ્ચળ સરવનાં મન. ક. ૧૧ સ્તુતિ મુનિગણુના સાંભળી, હો. કુદી આવ્યો સમુદ્રથી બહાર; ક. અજ યોનિના ઉછંગમાં, હો. બેશી દાઢી ગ્રહી નિરધાર. ક. ૧૨ ધૃહિણુ તેવે સમે ધૃજ્યા, હો. જાણુે ચિબુક કરશે ચુર; ક. ગરજી ઘનસમ બોલિયો, હો. થયા સ્તબ્ધ સુણી સહુ શુર. ક. ૧૩ કોણુ તમો કેમ આવિયા, હો. હાલ શું છે તમારે કામ; ક. આજ્ઞા શી છે અમ વિષે, હો. બોલ્યા પંકજ પુત્ર તે ઠામ. ક. ૧૪ માતપિતા કોણુ તમતણા, હો. કેમ સિંધુમાં પુરયો વાસ; ક. હું છું વિધી આ વિશ્વને, હો. જોઈ પ્રાક્રમ આવ્યો તમપાસ. ક. ૧૫ સુણી સિંધુસુત બોલિયો, હો. મારાં જળધી તાત ને માત; ક. નામ મારૂં નીરૂપણુ કરો, હો. તમો વરદાયક વિખ્યાત. ક. ૧૬ અધીપતિ થાવા અતિ ઘણો, હો. મુને અંતરમાં અહમેવ; ક. વળતી વિધી ત્યાં બોલિયા, સુણુ સુરપતિરે, તું અજિત ત્રિભુવન દેવ. ક. ૧૭ જા તું સિંધુસુત વેગથી, કહે. પ્રજાપતિરે નગ્ર જહાં મથુરાં કહેવાય. ક. કોચક નામનો નરપતિ, કહે પ્રજાપતિરે, તેની વૃંદાછે કન્યાય. ક.૧૮ તે તુજને પરણાવશે, કહે. પછે સોંપશે ધન ગજરાજ; ક. પતિવ્રતા

છે તે પ્રેમદા, કહે. તેથી જીત થશે જગકાજ. ક. ૧૯ જ્યાં સુધી સ્ત્રી સત્ય રાખશે, કહે. ત્યાં સુધી ત્હારૂં કુશળ તન; ક. હરિહરથી તું જીતાય નાહીં, કહે. વિધી કહે તુને મારૂં વચન. ક. ૨૦ એમ કહીને આપી ગદા, કહે. જેથી જશ થાયે નવખંડ. ક. નામ જાળંધર તાહરૂં, કહે. સુણી પ્રેમ ત્યાં વાધ્યો પ્રચંડ. ક. ૨૧ ॥ વિશ્રામ ॥ પ્રચંડ પ્રેમ ત્યાં વાધીયો, નમિયો જોડી હાથરે; તે મથુરાંને પંથે પળ્યો, ને સ્વર્ગે સુરનો સાથરે. ૨૨ પ્રૌઢ ગદા પાણુ ધરી, જેમ માતો ગજરાજરે; રેવા રસિકને સમરતો, વળીયો કન્યા કાજરે. ૨૩ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને રેવાશંકર વિરચિતે જાળંધર વિધી વરપ્રદાનોનામ તૃતિયો અધ્યાયઃ ૩

અધ્યાય ૪.

॥ રાગ આશાવરી ॥ વાલ્મીકજી ભારદ્વાજને કહેછે, સુત શૌનક પ્રત્યે ગાયજી; સ્વામી કારતીકને શીવ કહેછે, પાવન પરમ કથાયજી. ૧ ગદા ગ્રહીને જાળંધર ચાલ્યો, ભાગતો પરવત પહાડજી; ઘનના સરખી ગરજના કરતો, કાળના ભાગે કમાડજી. ૨ એ રીતે જમુનાં તીરે આવી, ગંભીર ગર્જના કીધીજી; મથુરાં નગરી મહીપતિ સુદ્ધાં, હાકે હલાવી દીધીજી. ૩ નગ્રમાં નાસાનાસ કરે જન, પ્રાણુ નહિ કોઈ પાસેજી; ભુપતિ કોચકને ભય પ્રગટયો, જોદ્ધો એ કેમ જીતાશેજી. ૪ મહિપતિયે મન એમ વિચાર્યું,

જુદ્ધે નહી એ જીતાયજી; તેડી સચિવને સૈન્ય સજાવિયું, મળવા સનમુખ જાયજી. ૫ ઢોલ મૃદંગ નગારાંરે ગરજે, ઉડે અબિલ ગુલાલજી; ગુણીજન ગાન કરે મુખ આગળ, તેવા સમે સહુ તાલજી. ૬ નગ્રપતિ નિરમાન થઈને, મળિયો જાળંધર સંગજી; નગ્રમાં તેડીને વૃંદા તનયા, અરપી આણી ઉમંગજી. ૭ જામાત્ર કરી જાળંધર રાખ્યો,અનુપમ આપ્યો અવાસજી; વસ્ત્ર આભુષણ ભાવતાં ભોજન, રમવા રંગ વિલાસજી. ૮ એમ કરતાં મનમાં વિચાર્યું,જગતને જીતું જાઈજી; સૃષ્ટિમાં શક વરતાવું સઘળે, સમર્થ ભૂપતી સાઈજી. ૯ ગજ રથ ઘોડા શણગારી સેન્યા, આયુદ્ધ અંગે ધરિયાંજી; કટક કડાઝુડ કોડે લઈને, પલાણ પાખરે કરિયાંજી. ૧૦ શક્તિ શાંગ ત્રિશુળને તોમર, ભોંગળ ભીડી માળજી; દેશ જીતવા દદામા દેઈને, ચઢિયો ગજ ભુપાળજી. ૧૧ જળહળ નેજા નોતમ ફરકે, ચંદ્ર સુરજનાં ચિત્રજી; ગરદ ઊડીને નભ છવાયું, સંગે શોભિતા મિત્રજી. ૧૨ કટ કરી સેન્ય આવ્યુ કોકણમાં, કાલગ કાબુલ દેશજી; કરણાટક કુરંગ ને કાશી, નેપાલ પુરવ નરેશજી. ૧૩ મગધ મારૂ મઈથીલ ભદ્રા, કામરૂ કચ્છ કનોજજી; અંગને બંગ તિલંગને તળવી, ખલકતણી કરી ખોજજી. ૧૪ સીંધ સોરઠ મચ્છ મલ્હારે, જીત્યો પરવત પહાડજી; પુરવ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ, રાજમાં વરતી રાઢજી. ૧૫ ગજરથ ઘોડા ર

ત્ન આણીને, કુંદન દ્રવ્ય અપારજી; હીરા માણેક વસ્ત્ર વિવિધનાં, ગજ મોતીના હારજી. ૧૬ તેર ક્ષોણી સેન્યા તત બર, એકથી આધિકો એકજી; મહા શુરવીરને સંગ્રામે જીત્યા, ત્રાશી ન મુકે ટેકજી. ૧૭ ખચર ઊંટ અજાનેરે પાડા, ભરિઆ ભાર અપારજી; શુક સારિકાને હંસ કોકિલા, બોલે સાંજ સવારજી. ૧૮ સર્વ સ્રષ્ટિની સ્મૃધિ લીધી, સંગે સઘળા ભુપજી; જાળંધર જગ જીતીને આવ્યો, નગરે નિજ અનુપજી. ૧૯ આગળ ગજ જાળંધર કેરો, પાછળ સરવે નરેશજી; ઢોલ નિશાન નગારાં ઢમકે, આપ થયો અવનેશજી. ૨૦ પુરની પ્રેમદા પોળેરે પોળે, પુષ્પ ગ્રહી રહી બારીજી; ઊભી અગાશી અટારીએ સરવે, વિધીએ વધાવે નારીજી. ૨૧ ઓવારણાં લે અબળાઓ ઊભી, ગાંધરવિયો ગુણ ગાયજી; આગળ અપછરા ન્રત્ય કરે છે, નર નારી નગ્રે ન માયજી, ૨૨ વ્રંદા નારે નૃપતિ નિરખી, મણિ મુક્તાએ વધાવ્યોજી; આણુજ ફેરવી અવની માંહે, અધિપતિ મંદિર આવ્યોજી. ૨૩ શુક્રાદિ દ્વિજ કામ કરે ઘેર, જાળંધર કરે રાજજી; ચમર છત્ર ધરાએ ચોગમ, સુંદીર સુખ સમાજજી. ૨૪ રત્નસીંહાશન રાજા બેઠો, આનંદમાં દિન જાયજી; કોટિક સુર્યતણી શોભા ત્યાં, કવિએ ના વરણાયજી.૨૫ નર સુર સરવે નિશ્ચળ થઈ બેઠા, વરતે ન્યાય વિવેકજી; રેવા રસિક ઈચ્છાએ તેવે, ઊપન્યુ કઉતક એકજી. ૨૬ વિ-

શ્રામ ॥ કઉતક એક ત્યાં ઉપન્યુ, કરતા હરતા જુગદીશ રે; સભા મધે આવી પડયું, સ્વરભાનુનું શીષરે. ૨૭ ॥ સકળ સભા વિસ્મય થઈ, મુસ્તક દરશી ત્યાયરે; જાળં-ધર તે જોઈને, ખેદ પામ્યો મનમાંયરે. ૨૮ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરો પાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે દેશ વિજય રસવરણો નામ ચતુર્થોધ્યાય: ॥૪॥

અધ્યાય ૫.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ વળતી વાલ્મીકજી વધા વાણી, કહે શૌનકને સુતપુરાણી; સભા મણી મુક્તાનીરે છાજે, જાળં ધર તે મધ્યે બીરાજે. ૧ નાટારંગ ત્યાં નૌત્તમ થાય, ગુણી જન ત્યાં ગાંધરવી ગાય; બંદીજન બેઠા જસ બોલે, જો તાં મુનીજનનાં મન ડોલે. ૨ ઊભા શસ્ત્ર ધરી ત્યાં અનેક, બેઠા વિપ્ર જેમાં બહુ વિવેક; ત્યાં અચાનક કૌતુક અડિ યું, એક શિશ આકાશેથી પડિયું. ૩ જોઈ વિસ્મય થયા સહુ જન, ચમકયાં ચતુરતણાં લોચન; વિભુ સરવે ત્યાં વિસ્મય થાય, અરે દૈવ આ તે શું કહેવાય. ૪ ભયભીત સભા થઈ સારી, મહિપતિયે મન હિંમત ધારી; વહાલ શિશ દેખી ઊર વાપ્યું, ઊઠી અધીપતિયે આસન આપ્યું. ૫ પુછે જાળંધર હરખાઈ, કહો કયાંથી પધાર્યારે ભાઈ; ધડ વિના તમારૂં આ શિશ, પ્રાણ કયમ રહે તમમાંરે ઈશ. ૬ પુર્વે આપણે કયાંનો મેળાપ, કોણે વધ કર્યું કહો શિર આ

૫; નામ ઠામ તમારૂં કહો ભાઈ, આગમનનું કહો પ્રયો
જન ગાઈ. ૭ કહેવા સુણવાનું કારણ જેહ, કહો વિસ્તારી
અમને તેહ; બોલ્યો સ્વરભાનુ વળતારે વાણી, સાંભળ
અધીપતિ આદર આણી. ૮ આપણ બંનેનું દુઃખ કહેવા
કાજ, માટે આવ્યો સભામાંરે આજ; ઋષિ કશ્યપકેરો હું
બાળ, મારૂં રાહુ છે નામ ભુપાળ. ૯ કેતુ મીત્ર છે મારો
ભાઈ, પડચા તારક સ્થાનમાં જાઈ; શીશ છેદાયું મારૂં જે
હ, સાંભળ કારણ કહું તુને તેહ. ૧૦ એકવાર હરિહર સા
ર, અજ ઈંદ્રાદિ મળી નિરધાર; તમ તાત જે સિંધુમાં
આવી, નાખયો મંદ્રાચળ ગીરી લાવી. ૧૧ વાસુકી નાગ
નાં નેતરાં કીધાં, મથી રત્ન તમારાંરે લીધાં; કીધુ મંથને કપટ
પ્રકાશ, રાખ્યા અસુરને આનન પાસ. ૧૨ સાહ્યુ પુચ્છ મ
ળી સુર ત્યાંહે, કર્યું મંથન સાગરમાંહે; જ્યાળે વમન કરી
વિષ જ્વાળા, થયા અસુર અનુપ તે કાળા. ૧૩ ચોદ રત્ન
તે ન્યારાંરે કીધાં, સંપી સુરે સહુ વહેંચી લીધાં; લોભી દે
વે તકાસ્યોરે લાગ, આપ્યો અસુરને એમાં ન ભાગ. ૧૪
સુરે કામ કથાવ્યું તમારૂં, સુણી કાળજું દાઝે હમારૂં; જો
પહોંચે તો લ્યો હરિને હામ, કહું રત્ન તે ચોદનાં નામ.
૧૫ લક્ષ્મી કૌસ્તુભને પારિજાત, કામધેનુ ને વિષ વિખ્યા
ત; ઐરાવત શશિ મદિરા અમાપ, સુધા શંખ ને સારિંગ
ચાપ. ૧૬ ધન્વંતરિ ને રંભા નારી, ઊચ્ચીસવા એ ચોદ

ઉચ્ચારી; રહ્યો સીંધુ ત્યાં માથું રે કુટી, ગયા સુર સહુ મીલકત લુટી. ૧૭ હુતો રત્નાકર સુખી સારો, થયો રત્ન ગયા પછી ખારો; ભોળા તાત તારાને ભમાવી, લીધાં પાપીએ રત્ન પટાવી. ૧૮ તારા તાતને મિત્રતા મારી, રૂવે મુજ પાસે શોક સંભારી; ખોઈ સંપત્તિ તે પરિતાપ, નથી જોવાતા એના અદ્દાપ. ૧૯ કાલે આવીને સીંધુએ કીધું, મારૂં સહુ સુરે લુંટીને લીધું; ન દીઠું મુજમાં સુખ લેશ, પળ્યો પુત્રદુઃખે પરદેશ. ૨૦ છતે વંશે છત ભેળી, એમ કહીને રોયા મન મેલી; કરો દેવની ઉપર દાવો, લુંટી તાતની સંપત લાવો. ૨૧ તમ તાત સુખી જ્યારે થાય, ત્યારે અંતર દાહ ઓલાય; કર્યું કપટ દેવે જે દિશ, ખોયું સીંધુને કાજ મેં શીશ. ૨૨ તારા તાતનું પક્ષ મેં ઝાલ્યું, સુર સહુ સાથે બળ નવ ચાલ્યું; સુણી સ્વરભાનુની વાણી, બોલ્યો જાળંધર ઉલટ આણી. ૨૩ કોણ કોણ એ રત્નના ચોર, કહોને જોઊં તેનું હું જોર; ટાળો સંદેહ આણુરે દિશ, કયમ અમર થયું તમ શિશ. ૨૪ સીંધુ મંથન કીધોરે જયારે, તમો હુતા સમીપ શું ત્યારે; મુને સંભળાવો એહ કથાય, પછી સ્વરભાનુ બોલ્યોરે ત્યાંય. ૨૫ ॥ વિશ્રામ ॥

ત્યાં સ્વરભાનુ બોલિયો, સુણ સીંધુસુત વાતરે; અસુરસુરે ઉદ્દધિ મથ્યો, અંતર કપટ અઘાતરે. ૨૬ અરધ ભાગ કરી આણીયા, અસુર વલોવવા કાજરે; રેવા રસિકે છળ ક

ર્યો, તે સાંભળો મહારાજરે. ૨૭ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે સ્વરભાનુ સભા સુભાષણો નામ પંચમો અધ્યાયઃ ॥ ૫ ॥

અધ્યાય ૬.

॥ રાગ મારૂ ॥ વદે વાલ્મિકરે, ભારદ્વાજ શ્રવણે ધરે; સુત પુરાણીરે, શૌનક પ્રત્યે ઉચરે. ૧ સ્વરભાનુ ત્યાંરે, ભુપતને કહે સર્વથી, આજ તમ સમારે, સૃષ્ટિ વિષે સમર્થ નથી. ૨ મથ્યો સીંધુનેરે, દેવ દાનવ બન્ને મળી; કાઢયાં રત્ન ત્યાંરે, સુરમાં પેઠા કાળે કળી. ૩ હરિહર મળીરે, અધર્મ અંતરમાં આદર્યો; મદિરા પાઈનેરે, દૈત્યને દેવે દગો કર્યો. ૪ સુધા પાઈનેરે, સુરનું તે સંકટ કાપિયું; દ્વિન દૈત્યનેરે, એકે ન રત્ન આપિયું. ૫ પેહેલો પીઉષનોરે, કુંભ અસુર લેઈ ભાગિયા; મોહની રૂપજરે, હરિ ધરીને લેવા લાગિયા. ૬ કોટી અર્કનીરે, કાન્તી ધરણીધરે ત્યાં ધરી; વાત વરવા નીરે, કહીને તે કુંભ લીધો હરી. ૭ સભા સુરતણીરે, બેઠી સુધા પીવા કારણે; એણે ત્યાં ટાળિયારે, અસુર બેસાડીઆ રણે. ૮ વરૂણ વન્હિનેરે, વિષ્ણુ વિરંચી વાસવ સહુ; સોમ સૂર્યનીરે, વચ્ચે આસન મારૂં હવું. ૯ સુરના સમોરે, દેહ શુશોભિત મેં ધર્યો; શશિ સૂર્યે ત્યાં રે, સંકેત શ્રી પતિને કર્યો. ૧૦ મેં અમૃત પીધુ રે, વિષ્ણુને વે'ર ત્યાં વ્યાપીયું, મુકી ચક્રને રે, મુસ્તક મારૂં કાપિયું. ૧૧ તેથી અમર આ રે,

મુસ્તક હું રાહુ રહ્યો; પૃષ્ટ ભાગનો રે, કળી સાદ્રશ કેતુ થયો. ૧૨ સુર સુધા પીને રે, સહુ મનમાં સુખીયા થયા; લ્હેંચી રત્નનેરે, સુર સઘળા સ્વર્ગે ગયા. ૧૩ શંખ શ્રી અનેરે, કૌસ્તુભ સારિંગ તે હરી; ચાર રત્નનીરે, ચતુરભુજે ચોરી કરી. ૧૪ પારિજાતનેરે, કામધેનુ મદિરા કહ્યો; ઐરાવત રંભા રે, સ્વર્ગ સુરનાયક લેઈ વહ્યો. ૧૫ મુખ સાતનો રે, અશ્વ અરૂણને આપિયો; સુધા કુંભ તે રે, શેષને સદને સ્થાપિયો. ૧૬ વિદ્યુત વિષતણો રે, ઈશ થયો અભિલાખિયો; ધનવંતરીને રે, સઘળા સુરે મળી રાખીયો. ૧૭ જેમ અપુત્રની રે, લક્ષમી લુંટાયે લોકમાં; તેમ તમ તાતનો રે, પ્રાણ રહે સદા શોકમાં. ૧૮ છો સત્પુત્ર રે, માટે મમત મનમાં ધરો; લ્યોને રત્ન તે રે, યુદ્ધ અમર સાથે કરો. ૧૯ પુત્ર તમ સમા રે, વેરીની સાથે આફળો; ત્રણે રણથકી રે, ટાળશો તાતને કેઈ પળો. ૨૦ દુઃખ તાતનું રે, ભાગો તો ભાગ્ય અપાર છે; નાહીં તો ભુપતિ રે, તુજ બળને ધિક્કાર છે. ૨૧ વૃથા ભુપતિ રે, જગતને જીતી વશ કર્યા, શુર શત્રુને રે, નરપતિના નજરે ધર્યા. ૨૨ ટેક તાતનો રે, જો સબળો તમને હશે; ગયું ઘરથકી રે, એ પણ પુનઃ આવશે. ૨૩ રિદ્ધિ તાતની રે, પરઘેર જો પડી રહે ખલુ; તો જીવ્યા થકી રે, મહા જનને મરવું ભલું. ૨૪ નથી પરિબળ રે, શું શૂર સાથે ભીડવા; લાગ્યો મંદ તું રે, પામર જક્તને પીડવા.

૨૫ હું તો સિંહજરે, જાણું તુને છેટો રહ્યો; પાસે પ્રીછીયો રે, શૂર શિયાળ સામો થયો. ૨૬ તુજ કારણે રે, કઠણ વચન કહ્યું સર્વથી; તુમાં ચોટીયો રે, સ્નેહ થતો ન્યારો નથી.૨૭ એમ કહીને રે, સ્વરભાનુ ઊઠયો સભાથકી, જાળંધ રે તહાં રે, રાહુને રાખિઓ ત્યાં પછી. ૨૮ શુણો સ્વરભાનુ રે, તાત રિપુ શૂર જેટલા; કાઢી નાંખું તે રે, ત્રણ ભુવનથકી તેટલા. ૨૯ મારા તાતનાં રે, રત્ન ચતુરદશ તે હરૂ; ભય બ્રહ્માને રે, વતન વખુટા હું કરૂં. ૩૦ ઈંદ્રાસન ખોદી રે, સીંધું વિષે નાખું સહુ; વિધી વિષ્ણુની રે, બે પુરીપર બળત્રા બહુ.૩૧ સ્વર્ગ મૃત્યુને રે, પાતાળ શોધી પ્રાજે કરૂં, સહુ સૂરતણી રે, લક્ષ્મીને લાડલી બે હરૂં. ૩૨ ત્રિભુવન તણી રે, જ્યારે સમૃદ્ધિ ભોગવું; ત્યાર પુંઠળ રે; મા રે અન્ન આરોગવું. ૩૩ શોધી શુરતણાંરે, માહારે મુળ તે કાપવાં; દેવ દેવીનેરે, દાસ દાસી કરી થાપવાં. ૩૪ યુદ્ધ અમરશુંરે, આદરૂં એ ઉરમાં ધરી; સભા સૈન્ય સહુંરે, પુરપતિયે ટોળે કરી. ૩૫ ગુરૂ શક્રનેરે, પુછ્યું ત્યાં રાજે પ્રેમ ધરી; ચાલો સંગ્રામેરે, દેવની ઉપર દાવો કરી. ૩૬ ॥ વિશ્રામ ॥ દેવ ઉપર દાવો કરી, કરવો મહા સંગ્રામરે; ત્રાહે ત્રાહે ત્રિદશ વદિ, તજે સ્વરગનો ઠામરે. ૩૭ આઠ વર્ષથી એંશીનો, યુધ્ધે તૈયાર ન થાયરે; રેવા ભુપ કહે ઘાણીમાં, ક્ચરૂં તેની કાયરે. ૩૮॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિર

ચિતે સ્વરભાનુ સમુદ્ર મથન વિધીવરણોનામ ષષ્ટોધ્યાય:

અધ્યાય ૭.

॥ રાગ આશાવરી ॥ વાલ્મિક વળતા એણીપેર બોલ્યા, સાંભળો ભારદ્વાજ; ઢંઢેરો દીધો નીજ નગ્રે, રણ ચઢવાને કાજ. ૧ તત્પર તૈયાર થઈ સહું સેના, વજડાવ્યાં નીશાન; કહે કાલે સંગ્રામે સજવું, ટેક ધરી તન તાન. ૨ રજની આજ વસો મંદિરમાં, ભુપે ભલામણ દીધી; જોદ્ધા સહુ ઊજાગરે સજતા, નરપતે નીંદ્રા કીધી. ૩ દિનકર ઊગ્યો શુર સઉ સજિયા, દાસે દદામું દીધું; કડે કબાલે કટક સજ્યુંને, રાયે ત્યાં રાવણું કીધું. ૪ કેસરં ઘોળી કર્યો કસુંબો, કેશરિયા શણગાર્યા; જરકશી જામા સમ શુરવાલે, મુકુટ મનોહર ધાર્યા. ૫ કો બખતર પાખરને સાજે, આયુદ્ધ કોઈ સમારે; પ્રજા કરે પોકારજ કોની, કોની તે વનિતા વારે. ૬ ઝુલ્યો જરતારી ગજ ઊપર, ઘણુણ ઘંટા વાગે; પાખરિયાએ પલાણ કરિયાં, રંગ મચ્યો ત્યાં રાગે. ૭ ગાડી ઘોડા ગજ રથ પાળા, ઊંટને મહિષ અપાર; લટપટી પાઘ ધરી લ્હેકંતી, અશુર થયા અસવાર. ૮ સાંગ શક્તિ પરિઘ પટ્ટિ, તોમરને ત્રિશુંળ; ખેટ ખડગ ખપ્પર તે ખટકે, વિપરિત દળ વ્યાકુળ. ૯ ચમકે ચંચળ અંગ અનોપમ, કોઈ રહેછે ફરતા; કોઈ અંત્રિક્ષ રહ્યા અસવારો, ધરણીયે પગ નવ ધરતા ૧૦ કો ઉડણુ અબલખી અનોપ

મ, કચ્છી કોઈ કુમેદ; લાલ પિરોજા કલીંગ કાળા, સ્વેત ખુખરા ભેદ. ૧૧ કો જળચર કો જાંબુવરણુ, રીંછવરણુ કો જાતી; પાણીપંથા કોઈ પંખાળા, કોઈ મદઝરની નાતી. ૧૨ હણુહણી રહ્યા હરિવદના કો, શામકરણુના જોડા; પ્ર વેશ પાવકમાંહી કરે કોઈ, ગંગાજળિયા ઘોડા. ૧૩ બએ રાવત બાગ ગ્રહે પણ, વાજી રહે નહિ વાર્યા; સોનેરી સા-માન ધરીને, સાંકળીયે શણગાર્યા. ૧૪ આભલિયો સરખા ગજ અનોપમ, માઝર મહા બળવાન; કશી શુંઢ સાથે ત રવાર્યો, ઝળકે જરી નિશાન. ૧૫ ત્રંબાળુને તુરાઈ ત્રીજું, દેશ દદામુરે દીધું; શંખનાદ નોબત ગજ ઘંટા, કટક કડા ઝુડ કીધુ. ૧૬ કો કેસરિયા વાઘા પેહેરી, કોઈ કાળા કોઈ રાતા; ફુલના શેરા શિશ ધર્યા કોઈ, મધુ પીને મદમાતા. ૧૭ અપાર દળ દોદશ ઉભું ર્યાં, ભુમિ ન ઝીલે ભાર; વૃં દા પાસે વિદાય લેવા, ભુવન ગયો ભરથાર. મહા સનમા ન સતીયે કીધું, ઊત્તમ આશન આપ્યું; અરઘપાદ પુજા કરી પ્રીત્યે, મુખ ચરણોદક સ્થાપ્યું. ૧૯ જાળંધર જુવતી ને કહેછે, સાંભળ વૃંદારે વાત; રત્ન ચઉદની ચોરી કરાને બેઠા ત્રીભોવન તાત. ૨૦ મારા તાતતણી જે સંપતી, હેવે દગો કરી લીધી; શુર સાથ સંગ્રામજ કરવા, સેના તત્પર કીધી. ૨૧ વિદાય આપો વનિતા મુજને, તો સંગ્રામે હું જા ઉં; રત્ન રાઢ કરી લેઉ સઘળાં, સ્વર્ગપતિને સાઉ. ૨૨ હરિ

હરનો ઉનમાદ ઉતારૂં, બ્રહ્મા ભુતળ પાડું; ઈંદ્રતણું અભિ ભાન મુકાવી, અમરાપુર ઊજાડું. ૨૩ જે સીંધુને સંકટ ક રતા, તે ચાંચડવત ચોળું; રમા ઉમા ઈંદ્રાણી લાવું, સુર સંગ્રામે રોળું. ૨૪ વૃંદા વચન સુણીને વળતી, સ્વામીનેસ મજાવે; જાણ્યું ઘરથકી કંથ ગયા તો, ફરી ન પાછા આવે. ૨૫ ાા વિશ્રામ ાા આવે પાછા નહીં ફરી, એ પતિનું અભિમાનરે; તનમાં ત્રાસ પડયો પછી, મહિલા મહા મતિ વાનરે. ૨૬ કરજોડીને કરગરે, હૈયું નવ રહે હાથરે; રેવાર સિક સુરપક્ષમાં, નહીં જીતાયે નાથરે. ૨૭ ાા ઈતિશ્રી પ દ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને રેવાશંકર વિરચિતે સેન્યાસમુહ વરણોનામ સપ્તમો અધ્યાય: ૭

અધ્યાય ૮.

ાા રાગ કેદારો ાા વાલમીક ત્યાં વદેરે, સુત શૌનકની પ્રત્યે ગાય; અબળા ઉચરેરે, લાગી પ્રાણપતિને પાય. ૧ સુત જળધી સુણોરે, વરણી જે મુજ પાસે વાત; છે દિન દોહલારે, શત્રુવટ સુરની સંગાત. ૨ હું અબળાતણીરે, બુ દ્ધિ પ્રાણપતિ છે હીન; ભવ બ્રહ્મા હશેરે, સઘળા સુર તેને સ્વાધીન. ૩ પીયુ પરવરોરે, કરવા સુર સાથે સંગ્રામ; ત મ વિન છે નહિરે, મારે રસિયા રત્નનું કામ. ૪ દેવ દગો કરીરે, તમને દુ:ખ દેશે ભરથાર; અળગા માં થશોરો, મા રી સેજતણા શણગાર. ૫ હું મુખ જોઈનેરે, જીવું કાળજ

ડાની કોર; અંતરમાં વસોરે, મારા ચિતડાકેરા ચોર. ૬ પી ચુજી પેટનેરે, ચોળે પ્રગટ થાશે શુળ; ઘેર સુખ ભોગવોરે, ઝાઝો લોભ તે પાપનું મુળ. ૭ સુર શઠ છે સહુરે, કરશે કપટ તમોને કંથ; માટે ના જશોરે, એ પાતળીયા યુદ્ધને પંથ. ૮ મણિધરને મુખેરે, કંથજી કર નવ ઘાલે કોય; ન વનિત ના મળેરે, મહિ તજી મથન કરતાં તોય.૯ ધનને ધાતી નથીરે, જીવું જીવણ તમને જોઈ; આ સંસારમાંરે, કંથ વિના સગપણ નહીં કોઈ. ૧૦ આ અભિમાનનોરે, ત્રિકમ નહીં નભ વાહે ટેક; સત્ય ચુકાવીરે, છળીને છેલ છબીલો છેક. ૧૧ ન મળું નાથજીરે, સમરથ હું કરવા ઉ પદેશ; પણ કેમ જીતશોરે, હરિહર બ્રહ્મા શ્યામ સુરેશ.૧૨ વાર્યું જો કરોરે, તો સુખ હાથ; કયમ જશ પામશોરે, વ ઢતાં શ્રી વલ્લભની સાથ. ૧૩ કપટે કરી ગયોરે, રસિયા રા હુ તમને બોધ; આપ અજાણછોરે, કપરો કંસ અરિનો ક્રોધ. ૧૪ કંથ ન રાખીયેરે, કાચા કોઈને કહેથી કાન; કે મુને મુકશોરે, રસીયા રાજ રખડતી રાંન. ૧૫ કરશે કંથજી રે, પુરૂષોત્તમ ત્યાં સુરની પક્ષ; વિધી વાંકો થયેરે, ડહાપ ણુ કેમ નભશે છો દક્ષ. ૧૬ અજીત ઈશ છેરે, તમને તો વઢવાનું તાન; રઢિયાળી નથીરે, રાઢી છે મધુનું મધુ મા ન. ૧૭ કો જીત્યો નથીરે, કરતાં સુર સાથે સંગ્રામ; હાર હૈયાતણારે, હરિવર સાથે ઘાલો હામ. ૧૮ આ સુખ સં

પત્તિરે, જીવન જે જોઈએ તે ઘેર; ગજ રથ ઘોડલારે, મા
હાસુખ ને માધવની મેહેર. ૧૯ નવ ગ્રહે નાથજીરે, વાંકા
થાતાં વિપરિત બુધ; ભજવે ભાવ તેરે, કરતાં અમરની
સંગે યુદ્ધ. ૨૦ જશ જીત્યાતણોરે, મળવા સુઝે નહિ સ્વા
મીન; માટે કરગરીરે, અબળા કહે થઈને આધીન. ૨૧ વે
ણુ વાટતાંરે, નાથ તપાસો લાધે તેલ; તમ જીત્યાતણોરે,
કમળાપતિના કરમાં ખેલ. ૨૨ પડવું સેજમાંરે, તજવો મુ
શ્કલ માયા પાસ; નાખી નાથજીરે, લેવી ગજ પાસેથી ઘા
સ. ૨૩ કયમ જીતાય ત્યાંરે, સામા સૃષ્ટિભંજન શિવ;ના
થ નભે નહિરે, જગદાધારણ સાથે જીવ. ૨૪ રૂઠે રામજીરે,
તો કરવો કોનો આધાર; પાછળ છે નહિરે, પ્રીતમ પુત્ર
પિતાની વ્હાર. ૨૫ માઠાં મુજનેરે, સ્વપ્નાં આવે છે સ્વા
મિન; રણમાં જીતવુંરે, તેતો ઈશ્વરને આધીન. ૨૬ ફરકે મા
હરૂંરે, પ્રાણજીવન જમણું લોચન; તનમાં ત્રાસછેરે, માઠા
થાય છે માનશુકન. ૨૭ થરથર ધ્રૂજતીરે, પ્રૌઢી પડી પેટ
ડીયામાં ફાળ; કહુંછું કરગરીરે, માનો ભયભંજન ભુપાળ.
૨૮ દેવી દોહલીરે, બળીયા સુરની સાથે બાથ; નહીં દેખું
ફરીરે, ચઢતાં રણમાં હરીને હાથ. ૨૯ વૃંદા ત્યાં વદીરે,લા
ગી જળધીસુતને પાય; ગરજી બોલીયોરે, વળતી ત્યાં જા
ળંધર રાય. ૩૦ કાયર કામનીરે, તેં નવ કીધો મારો તોલ,
આ કયમ ઉચરીરે, બળત્રા પ્રગટે એવા બોલ. ૩૧ વિધી

સુરનાંરે, ખોદું ખલક વિષેથી મુળ; ત્રિદશ ના ટકેરે, જો ઈશ્વર હોય અનુકુળ. ૩૨ થાળી ઠોકતાંરે, ત્રાસે ત્રંબાળુ ધર નાર; તેમ એ તારૂણીરે, શું છે સુર મુજને કરનાર. ૩૩ પ ગના પ્રહારથીરે, સળકે સૃષ્ટિ ધારણ શેષ; વાંકો થાય ન હિરે, મારો કાળ પુરૂષથી કેશ. ૩૪ રત્ન હરી ગયોરે, કરી ને કુમતિ કર્મ કઠોર; કેમ મુકું જતોરે, ચત્રુભુજ છે મારો ચોર. ૩૫ શ્રી સુધાં હરૂંરે, કાઢું વિષ્ણુને વનવાસ; રણુરો ળી કરૂંરે, તેવો ત્રિપુરારીને ત્રાસ. ૩૬ ધાઈ તે સમેરે, ભા ગું વળતી બ્રહ્મસદન; જીતી ત્યાંથકીરે, બેસું જઈને ઈંદ્રાસ ન, ૩૭ પછી પાતાળમાંરે, નિધન કરૂં જઈ નવકુળ નાગ; આવો કયાં થકીરે, આવે યુદ્ધ કરવાનો લાગ. ૩૮ દશદિ ગ ડોલશેરે, મારી રણમાં સુણીને હાક; જો તે સમેરે, ચઢ શે ભુમંડળ ચકચાક. ૩૯ જશ જુગ વ્યાપશેરે, પણ વર તાશે કાળો કેર; ત્યારે જાણજેરે, લીધું વિશ્વપતિશું વેર. ૪૦ અને ભાવી હશેરે, તો રણમાં પડશે મુજ શીશ; સત્ય નવ ચુકશોરે, છળવા જો આવે જુગદીશ. ૪૧ ॥ વિશ્રામ ॥ જો આવે જુગદીશ છળવા, પણ ના તજશો ટેકરે; જુવતી રણ જીત્યાતણો, મુજને ભરોંસો એકરે. ૪૨ વળતી વૃંદા ત્યાં વદે, ભુલું નહિં ભરથારરે; આ અંતર કયાં આદર્યું, હૈ યાકેરા હારરે. ૪૩ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને રેવાશંકર વિરચિતે વૃંદા શિક્ષા વિનય વરણોનામ અષ્ટમો

અધ્યાયઃ ॥ ૮ ॥

અધ્યાય ૯.

॥ રાગ સીંધુ ॥ જંજાળી જીવડે મુક્તિની જુક્તિ ન જાણી. એ રાગ. મનગમતા મુજને મહાવનમાં કેમ મેહેલી, રાજ વિના રહેવાશે કયમ મેં, કોણ અમારૂં બેલી, પાતળીયા પીયુજી, મહાવનમાં કયમ મેલ્લી. ટેક. પણ સ્વામી સંસાર વિષે કહો, કયમ મારૂં પણુ રહેશે; દુરીજન લોક એકલડી જાણી, ના કહેવાનાં કહેશેરે. મન ૧ પતિવ્રતાને પ્રાણુ ગયે પણુ, કંથ વિયોગ ન સારો; જે બે કરોછો જીવણુ મુજને, વેળા કંઈક વિચારોરે. મન. ૨ અબળાનો અવતાર પરાધીન, પતિ પ્રત્યે નવ ચાલે; શુળી દુઃખ સુર સાથે વેર તે, શોકયથકી બહુ સાલેરે. મન. ૩ શ્યામાને સુત હોય તો આવે, કોઈ દિન સુખનો વારો; બળવંતાજી મુજને બતાવો, કંઈ ઊગરવાનો આરોરે. મન. ૪ ઝુરીઝુરીને જીવઆ જાશે, જીવનપ્રાણુ હમારા; નાથ ખમાય નહીં જે થાઓ, આ નેણાથી ન્યારારે. મન. ૫ સતીને સ્વામીનું સુખ મીઠું, ખલક સહુને તે ખારો; કમળ નયન કરવાને બેઠા, મિથ્યા આ જનમારોરે. મન. ૬ નથી જાણુતા નાથ એકલી, કેમ નિવેડો કરશે; જ્યાં જઈને ઉભા રહીયે ત્યાં, ભોમિભારે મરશેરે. મન. ૭ કંથ તમે કયાંના હું કયાંની, શીદઆ પ્રીત લગાડી; મર્માળે મીઠે વચને મુને, મોહ મમતામાં

પાડીરે. મન. ૮ નાથ નિકળો નગર તજી તો, શિર આ ફા ટી જાશે; મહા મંગળ મંદિર તે મુજને, ખાંતે ખાવા ધા શેરે. મન૦ ૯ ભામની કેરો ભારજ ભાગે, સગાં ન રાખે કોઈ; પલક કલપસમ કયમ જાશે મેં, રાત દિવસ તેરો ઈરે. મન૦ ૧૦ કંથ તમે તરછોડો ત્યારે, વા ચોદશના વા શે; સો સાચાં જુઠાં માનીને, વાહાલાં વે'રી થાશેરે. મન૦ ૧૧ નાથ વિના ન જવાય ઘેરથી, મહા સુંદર પટ પેહેરી; આળ ધરે અણુઘટતું થાયે, કાંટો વાડનો વેરીરે. મન૦ ૧૨ ખાનપાન નિંદ્રા નવ આવે, ગમે નહિ ગીત ગાણું; દલ ખોલી કોને દેખાડું, નહિં ઠરવા ઠેકાણુંરે. મન૦ ૧૩ મુગટ મણી માથે ત્યાં સુધી, મણિ કરતાં પણ મોંઘી; નાથ વખુ ટી નારી થાયે, કુશકા કરતાં સોંઘીરે. મન૦ ૧૪ મુક્તિયાર છો મનમાને તેમ, કરશો કંથ કિશોર; શ્રે ઈચ્છો તે કાજ કરો, હું અબળાનું શું જોરરે. મન૦ ૧૫ સુખે નાથ પળો સંગ્રામે, જીત તમારી થાજો; સત્ય ન ચુકું સ્વામી મારા, ચિત્ત ચાહે ત્યાં જાજોરે. મન૦ ૧૬ લ્યો આ પુષ્પતણી વ રમાળા, સઘળા સુર જીતાશે; વિભળ મતિ મારી થાશે તો; આ ફુલ કરમાઈ જાશેરે. મન૦ ૧૭ માયાભેદ કરે ન હીં તમને, વળી પાવક ના બાળે; વિકાર વિષ કરે નહીં ત મને, ભુત પ્રેત ના ભાળેરે. મન૦ ૧૮ જળનું જોર ન ચા લે તમપર, વાયુવેગ ના મારે; હરિહર અજ ને ગાંધર્વાદિ,

તે તમને જોઈ હારેરે. મન૦ ૧૯ ગતિ કરે ધૃવમંડળ મેરૂ, મર્યાદા દધિ મુકે; અગતિ થાશે શ્યામ સમરતાં, તો વૃંદા સત્ય ચુકેરે. મન૦ ૨૦ પન્નગપતિ ધરણી નવ ધારે, સરિતા સિંધુ સુકે; વિધુમંડળથી વન્હિ વરસે, તો વૃંદા સત્ય ચુકેરે. મન૦ ૨૧ નર માદા મોતી રહે ન્યારાં, શશિ શિતળતા મુકે; ઊદયાચળ અસ્તાચળ જાયે, તો વૃંદા સત્ય ચુકેરે. મન૦ ૨૨ મુજ સત્યનું તમપાસ પારખું, એકે પુષ્પ નવ સુકે; ત્યાં સુધી સુરનાં આયુદ્ધ તે, નાથ ન આવે ઢુકેરે. મન૦ ૨૩ જાઓ જીત થાશે સુર સાથે, સંગ્રામે સુખકારી; વેહેલા વળજો પ્રાણપતિ છો, જીવનદોરી માહારીરે. મન૦ ૨૪ ॥ વિશ્રામ ॥ મારી જીવનદોરી છે, ભવભોગી ભરથારરે; તમમાં તે બળ આવજો, તે બળ હસ્તી હજારરે. ૨૫ પતિને પુષ્પે વધાવિયો, વૃંદા લાગી પાયરે; રેવારસિકને જીતવા, જો જાળંધર જાયરે. ૨૬ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વૃંદાવિલાપ વરણોનામ નવમો અધ્યાયઃ ॥ ૯ ॥

અધ્યાય ૧૦.

॥ રાગ મલ્હાર ॥ ફુલડાંકેરી માળા, લેઈ કંથને કોટે દીધી; ત્રંબાળુ ગડગડીયાંને, સેન્યા તતપર કીધી. સુખના સનેહીરેરેરે હો, વેગે વહેલા આવજોરે.૧ પાતળીયાજી પ્રીતડી બાંધી, તનથકી તરછોડી; થોડા દિનને સારૂ, મનગમ

તી માયા જોડી. સુખના૦ ૨ મનમેલા ના થાશો, હું દાશી દોષ વિચારી; પાતળીયાજી પુરજો, અબળાની આશ. સુખના૦ ૩ જીવણ તમને જાતાં દેખી, પીડાણી મોહપાસ; મુજને કવેળાની મુકી, અલબેલા વળજો આશ. સુખના૦ ૪ હરિહર અજની સાથે, સંગ્રામે કેમ ભીડાશે; શુસવતા શર આવે, તે રણમાં કયમ રહેવાશે. સુખના૦ ૫ અમરાપુરના યોદ્ધા, સુર સઘળા અતુલિત બળિયા; પ્રાણજીવન છો મારા, મહા કોમળ ને પાતળિયા. સુખના૦ ૬ સુર શત્રુનાં દળ તે, અણધાર્યાં ઊપર ધાશે; સ્વામી તે સંકટ ભાળીને, મારો જીવ ફટકી જાશે. સુખના૦ ૭ મીઠે વચને મારા વાલા, મોહને પાસે પાડી; ઓ વેરણ વિધાતા, કયાં આ વેળા દેખાડી. સુખના૦ ૮ નાખી નાસો મુજને, બંધીખાનાની બેડી; ઓ નણદીના વીરા, તમ સાથે હયોને તેડી. સુખના૦ ૯ નાથ નમેરા તોડયો, તમે નેહ લગાડી નેડો; મન મારૂ ના મુકે, કોડીલા વરનો કેડો. સુખના૦ ૧૦ શું જાણું મુજને, કેઈ જાતીનું કામણ કીધું, તમે ચંચળવરણી ચાલે, મારૂં ચીત્ત ચોરીને લીધું. સુખનાં૦ ૧૧ વૃંદાએ ત્યાં વરને, કેસરની અરચા કીધી; શીર પુલ્લાનો શેરો, અરપીને આશીશ દીધી. સુખના૦ ૧૨ સુર સંગ્રામે જીતી, વરરાજા વહેલ્લા વળજો; કરજોડી કહે છે કંન્યા, મહારાજ મનોરથ ફળજો. સુખના૦ ૧૩ રોયેલાં લોચન રાતાં, ઝબકે આતશ

અંગારા; વૃંદાને ત્યાં વહેછે, બે આંસુ ધારા. સુખના૦૧૪ જેમ રૂડા દેહ મુકીને, જંજાળી જીવડા થાયે; તેમ પતિ પ રહેશે જાતાં, જુવતીને દુઃખ થાયે. સુખના૦ ૧૫ શિઘ્ર સધા રો સ્વામી, મુહુરતની વેળા વીતે, હરિહર સુર સંગ્રામે, લડતાં નહિં તમને જીતે. સુખના૦ ૧૬ એમ કહીને અબ ળા, અળગી રહી નાથ નિહાળી; ત્યાં જાળંધર ચઢિયો, ર ભુના રથને સંભાળી. સુખના૦ ૧૭ સાબેલાના સરખા, સ જીયા સંગ્રામે જોડા; હણુહણુતા ત્યાં હાકયા, ગંગાજળિયા ઘોડા. સુખના૦ ૧૮ સોનેરી સુરવાલો પેહેરી, ફુમતડે ત્યાં નોંધી; સેલાંયે જરતારી, કસકસતી કમ્મર બાંધી. સુખના૦ ૧૯ બખતર પાખરવાળા, બળવંતા યોદ્ધ અપાર; ભુમી નું પડ નમિયું, ભુરીદળ તેને ભાર. સુખના૦ ૨૦ ઘન સર ખા ગજ કોટી, ત્યાં ઊભા છે મદવાળા; અશ્વ અનોપમ છોડચા, પાખરિયા ને પંખાળા. સુખના૦ ૨૧ ત્રંબાળુ ત્યાં વાગે ને, ગરજે ગોમુખ ત્યાંહે; શરણે શંખને શબ્દે, ઉરવી કંપી રણુમાંહે. સુખના૦ ૨૨ આગળ પાછળ ચાલે, અતુળીત દળ એકિ ઓળે; જેમ સીંધુપર વેણીએ, ત્યમ તંત મ- ચ્યો છે ટોળે. સુખના૦ ૨૩ કો ગજ રથપર ચઢિયા, કો ઊંટ ઉપર બેઠા; કો સજિયા સુખપાલે, કો પાલખિયોમાં પેઠા. સુખના૦ ૨૪ કો પાડાપર બેઠા, તે અસ્થિ કરમાં ધારી; કો ખાંતીલે કીધી, ખચ્ચરની અસવારી. સુખના૦ ૨૫ ગજ

ઉપર નોબત ઝળકે, નવરંગી નેજા ફરકે; પરિઘપટ્ટી કરમાં, તેમ ચોદશ ભાલા ચળકે. સુખના૦ ૨૬ સોસાભરના પેહે રી, શુરા પુરૂષે સુરવાળ; ચાર ચરમના મોજાં, કંપે દરશીને કાળ. સુખના૦ ૨૭ ભડ ભાથાને ભીડી કરમાં તીરકસને તી ર; વાસવ સાથે વઢવા, વિસર્યા સઘળા વીર. સુખના૦ ૨૮ સોનાની સાંકળીયે, ગજ ઘંટા ગંભિર વાજે; ગજ કાળાને ગરજે, જેમ આકાશે ઘન ગાજે. સુખના૦ ૨૯ રવિ રેણુથી છાયો, જયમ પડિયો સંધ્યાકાળ; અગણિત સેના લઈને, આવ્યો અમરાપુર ભુપાળ. સુખના૦ ૩૦ સીંહનાદથી વા ગી, ત્યાં સહુ શુરાની હાક; શુર નાયકનું સ્વરગ, ચકમંડ ળ ચડિયું ચાક. સુખના૦ ૩૧ શુર સઘળા સપટાયા, જેમ કાળે કરમાં લાધા; દારૂણ દલને દેખી, દેવે દરવાજા દીધા. સુખના સાગરરેરેરે હો, વેગે વેહેલા આવજોરે. ૩૨ સંતા વાને શોધે, સહુ ત્રિદશ પામી ત્રાસ; સીંધુ સુતે ત્યાં પ્રેર્યો, એક ચાકર પુરંદર પાસ; જાળંધરને જાણીરેરેરે હો, ઇંદ્ર ઉ દાશીઓરે. ૩૩ કીંકર ત્યાં કરજોડી, શુરપતિને લાગ્યોપાય; કહે મુજને મોકલીયો, જે મથુરાંપુરનો રાય. જા૦ ૩૪ સા ગર મથન કરીને, જે રત્ન તમે હોય લાવ્યા; તે લેવાનેઅ રથે, ઉદધીના અરભક આવ્યા. જા૦ ૩૫ અરપો રત્ન અ મારાં, કે અમરાપુર ઉથાપો; એમ નજરમાં નાવે તો યુદ્ધ અમોને આપો. જા૦ ૩૬ તેમ છતાં નહિ આનો તો, કરનું

બેગ દેખાડું; ખડતાળે ખોદીને, અમરાપુર ઊજાડું. જા૦ ૩૭ વાંકાં વેણ સુણીને, ત્યાં વાસવ બોલ્યો વાણી; કોણ જાત સુત કોનો, મરવા ઈચ્છે મદ આણી. જા૦ ૩૮ શક્ર કહે મેં સાહ્યુ, તે કાળ મળે ના કહાડું; હોઊ પુરનો અભિલાષી, સંયમની પોંચાડું. જા૦ ૩૯ શક્ર કહે શું સમજી, વઢવા આવ્યો સુર સાથે, મંદમતિ શું તુજને, કયાં મરણ ભમેછે માથે. જા૦ ૪૦ સુર સાથે લડતાં નહિ થાયે, માત પિતાનો મેળો; જા જીવ લઈને પાછો, થા ભામનિયોના ભેળો. જા૦ ૪૧ કબંધ કષ્ટે થાશો, તો કામનીયો કળકળશે મંદમતિ આ મોંઘો, મનુષ્યાદેહ કયાંથી મળશે. જા. ૪૨ કિંકર જઈને કહેજે, જો મૃત્યુ હોયજ ઢુકું; તો વઢવાનેવા ઘો, પણ માર્યા વિના નાહી મુકું. જા. ૪૩ સેવક સુણીને ચાલ્યો, જઈ જાળંધરને કીધું; દેવપતિને દમવા, નરપતિયે નિમજ લીધું. જા. ૪૪ અમરાપુરમાં યોદ્ધા, મહા સુરને મારી મહાલો; શચીપતિને શોધી, જાળવીને જીવતો ઝાલો. જા. ૪૫ રીસ કરીને રાયે, ત્યાં જોદ્ધ વકાર્યા ઝાઝા; સુર સઘળા સળવળીયા, દે દોદશના દરવાજા. જા. ૪૬ દેવે દુંદુભી દીધું, ત્યાં જઈ પુરંદર પોળે; તંત્ર તાર એક થઈને, ત્યાં ત્રિદશ મળિયા ટોળે. જા. ૪૭ બખ્તર પાખર ને ભાથા, અમરે ત્યાં અંગ ધરાવ્યાં; ભુપતિ સાથે વઢવા, ઉઘાડાં આયુદ્ધ સાહ્યાં. ૪૮ અઈરાવતને શણગારીને, તે ઉપર

આસન કરીયું; કુલીશ કરમાં ઝાલી, શીર મેઘાડમ્બર ધરિયું; જા. ૪૯ અસુર ઉપર આગમિને, સહુ દળ આવ્યું દર વાજે; કોપ કપાળિને કીધો, જેમ ત્રિપુરાસુરને કાજે. જા. ૫૦ ॥ વિશ્રામ ॥ ત્રિપુરાસુરને કાજે કર્યો, જેમ કપાળિયે કોપરે; તેમ જાળંધર ઉપરે, ઈંદ્ર થયો આટોપરે. ૫૧ સુરની સેન્યા ત્યાં સજી, ગરજે નોબત ઘાયરે; રેવા સુરઅસુરનો, સંગ્રામ કેવો થાયરે. ૫૨ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે જાળંધર સ્વર્ગપ્રવેશોનામ દશમો અધ્યાયઃ ॥ ૧૦ ॥

અધ્યાય ૧૧.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ વદે વાલ્મિક વળતારે વાણી, કહે શૌનકને સુતપુરાણી; શાંગ્ય શક્તિ ત્યાં વાસવે લીધી, સેના સુરની ત્યાં સાવધ કીધી. ૧ જોડચા મનવેગી તોખાર ત્યાંય શોર સબળો થાયે સ્વરગમાંય; સુર સંગ્રામે તતબર થાય, જોઈ વિનતાઓ વ્યાકુળી થાય. ૨ આવે ઘરમાં ને બારણે જાય, લાગે વળી વળી પીયુજીને પાય; કોઈ કહે પળો પીયુજીરે વાટે, કોઈ સંપતિ સદનેરે ડાટે. ૩ કંથ બારણે શસ્ત્ર ને કહાડે, મહિલા તે લેઈ સદને સંતાડે; કરે કંથ તે યુંવતિને અળગી, તોયે વિરહણી નાથને વળગી. ૪ કામ કંથજોતાં જેને જાગે, રણ જાતાં ઋતુ રતિ માગે; જેમ એક ઘટિ પ્રતિ રોધે, સાધ્ય વસ્તુ સો સ્થાનક શોધે. ૫ શસ્ત્ર જે હો

ય સદને રખડતું, અળગુ મુકી કહે નથી જડતું; જણુવે ઉ
પરથી ઝાઝી બીક, ખાય છળ કરી બળથીરે છીંક. ૬ એમ
વિનતાઓ વ્યાકુળી થાય, જાણે જીવન બહાર ન જાય; ઊ
ભી આળસ અબળાઓ મોડે. કોઈ વાહ્ય છે વાંકે અંબોડે.
૭ કોઈ ઉભી છે ઝીણાં ચીર પહેરી, કોઈ લટકાળી છે લચી
લેહેરી; જાય ગોવીંદનું મન ગાંજી, એવી અણીઆળીઆં
ખડી આંજી. ૮ નથી વાર મુની મન મોહોતાં, ઘણું આવ
ડે છે હસતાંને રોતાં; ચિત્ત ચપળ ઠરે ન ઠેકાણે; બેલે સું
દરી શણુગટ તાણે. ૯ રણભોમિમાં ભરથાર જાતાં, કર્યાં
લાડિયે લોચન રાતાં; ખાળ્યા શક્રને તાપે નં ખળિયા, કો
ઈ ગજ રથ ઘોડલે ચડિયા. ૧૦ લે ઓવારણાં નરખીને ના
રી, કરી ત્રિદશ સૈન્યે તઈયારી; સરખા સાથી છે સુરનારે
જોડા, એવા ઊછળે આકાશે ઘોડા. ૧૧ ગરજે દુંદુભી ગોમુ
ખ ત્યાંહે, ચઢયો સ્વર્ગપતિ રણમાંહે; સોર સેન્યાનો સબ
ળોરે થાય, કોટી શંખનો સાદ પુરાય. ૧૨ હાથી મદઝર
ત્યાં હલકાર્યાં, નથી વીર રહેતા ત્યાં વાર્યાં; દળ વાદળ પ્ર
ગટયું રે પુર, જાણે સૃષ્ટિને ભાગશે સુર. ૧૩ કોઈ ચંચળ ર
થપર ચઢિયા, કોઈ પાલખિયોમાં પડિયા; જાણે ભારિ ભ-
વાનીના પાડા, મુકયા છોડી ત્યાં મલ્લ અખાડા. ૧૪ સાંક
ળ ગજના તે પગમાં નાંધી, સુંઢે બેધારી શક્તિરે બાંધી;
છાંટયો મૃગમદ મારગ પાસ, ફુલ્યો કરવાળાંનો કાસ. ૧૫

સૈન્ય શક્રનું સંગ્રામે ચાલ્યું, ભારે ભોમંડળ નભ હાલ્યું, કુદી અસુરના દલપર દોટ, કુદી પડિયા કો સ્વર્ગનો કોટ. ૧૬ મદમાતા તાહાં તડતડિયા, તુટિ અસુરની ઉપર પડિયા; ત્યારે સિંધુસુતનું દલ ધાયું, મળિ સૈન્યા બે યુદ્ધ મંડાયું. ૧૭ ગજે ગજ રથે લડે ત્યાંહે, પાળે પાળા મળ્યા રણમાં હે; અશ્વે અશ્વ શુરા સાથે શુર, મલિયું દ્વંદ્વ યુદ્ધ બલપુર. ૧૮ કરે વિર પરસ્પર વાદ, શક્રે સીંધુસુતને કર્યો સાદ; રત્ન લેવા શું સમજીને ધાયો, અલ્યા મૃત્યુને માગવા આવ્યો. ૧૯ મંદ થઈને બેઠો તું નરનાથ, નથી ભાળ્યા તેં સુરના હાથ; પામર પોત પ્રકાશમાં તારૂં, નથી સીંધુ મથ્યો તુજ સારૂ. ૨૦ મંદભાગ્ય ને મહા સુખ માગે, તેના સુતેલા શત્રુરે જાગે; શરણાંગત ધન કૃપણ ગણાય, સતિ સુંદરી શેષ ફણાય. ૨૧ ચાર વસ્તુએ અમુલ્ય ગણાય, પતિ પુંઠે એ પારકાં થાય; શુણી સ્વરગપતિનાં વચન, તેવે બોલ્યો તેતો યધિ તન, ૨૨ આવ્યો શિક્ષા કરવાને હુંય,મારા તાતનો તસ્કર તુંય; રત્ન કપટે લીધાં તેં કંગાલ, નોહો તારા તાતનો માલ. ૨૩ માન મદ તારો હું મોડું, શચી સોંપ્યે ન જીવતો છોડું; બોલાબોલી કરતાં ચીત ચલિયાં, ઉઘાડાં આયુદ્ધ ઉછલિયાં. ૨૪ થાયે પરદલ સેનારે પાત, વરસે બાણતણો વરસાત; પડે મુશલ મુદગલ માર, શક્તિ શાંગ્યના થાય ઝબકાર. ૨૫ કોનાં શિશ સમુલાં જાય, કો

ના પગ સાથલથી કપાય; કરે શુર ત્યાં કોપીને શક્ર, ચિરા
ઈ જાય ત્યાં રથનાંરે ચક્ર. ૨૬ કોઈ ગજ રથ ઝાલી ઉછા
ળે, શિર સુરનાં તે અશુર અફાળે; પડે પટ્ટિ પરિઘ ને પા-
સ, કરે શુર દળ નાસારે નાસ. ૨૭ કોપી અશુર ત્યાંહાંગ
ડગડીયા, તુટિ ત્રિદશ ઉપર પડિયા; પાડે ચોગમ હસ્તિરે
ચીસ, ફાટયાં કંઈક શુરાનાં શિશ. ૨૮ કોનાં શસ્ત્ર તે કર
થકી પડીયાં, ચાકે ચક્ર તે રથનાંરે ચડિયાં; પડિયા મદઝર
મહા બલવાન, મારી સેન્યા થયું સ્મશાન. ૨૯ વાગી જા
ળંધરની ત્યાં હાક, ચઢયું સ્વર્ગ અમરનુંરે ચાક; નાઠા શુર
સહુ મુકી મરીયાદ, કીધો શક્રે ત્યાં સીંહનો નાદ. ૩૦ હ
સ્તિ અઈરાવત હલકાર્યો, હણવો સિંધુના શુતનેરે ધાર્યો;
મુકયું કરકટી વજ્ર કઠોર, ધાયું સમસમ કરતુંરે સોર. ૩૧
ત્રાહે વરતાયો ત્યાં ત્રિલોક, પડયો સેન્યાપતિનેરે શોક; ચી
રાઈ ઊઠયાં ત્યાં રથનાંરે ચક્ર, દ્રષ્ડી વાસવે કીધીરે વક્ર.
૩૨ વજ્ર સિંધુના શુતને ના નડિયું, જેમ પુષ્પ પર્વતપર
પડિયું; પાછું વજ્ર ગયું પુરૂહુત પાસ, થયો તવ શચિના
થ નિરાશ. ૩૩ ધાયો ત્યાં સિંધુસુત બળપુર, નાઠા દ્વાદશ
સઘળારે સુર; નથી વાટ જોતા રણ વાળી, નાઠો પુરૂહુત
પાછુંરે ભાળી. ૩૪ દોટ દેવની પાછળ દીધી, ગદા સીંધુસુ
તે કર લીધી; પેઠો સ્વર્ગમાં સુરનોરે રાજા, દીધા દ્વાદશના
દરવાજા. ૩૫ મુકી દાનવે પાછળ દોટ, તોડી પાડયો સ્વર્ગ

નો કોટ; વાધ્યો સુર સેન્યાનોરે ઘાણુ, થયું સ્વર્ગવિષે ખુ
મરાણુ. ૩૬ નથી સુરને સંતાવાનું જડતું, મુકે અમર અ
ટારીથી પડતું; ધૃજી ઊઠિયા યોદ્ધાની ધાકે, કોઈ ટાંકામાં
પેસવા તાકે. ૩૭ કોઈ યુવતિનાં અંબર ઓડી, છીયે કામ
ની કહે કરજોડી; સુર સંતાડે મુછને ડાઢી, બેઠા ઘરમાં તે
ઘુંઘટા કાઢી. ૩૮ કોઈ બેભાન થઈનેરે બેઠો, શક્ર સિંહાસ
ન તળે પેઠો; કંપે સુર અસુરને કરોધે, કોઈ ભુવનમાં ભોં
યરાં શોધે. સુર સંતાયા તે ખોળી કહાડયા, શોધી સ્વર્ગંથ
કી તે નસાડયા; જાણુ આવી છે અદ્દલ ઢુકી, નાસે ભુવ
ન ભરેલાંરે મુકી. ૪૦ વાધ્યો સરત્રે સેન્યાનો જોઈ રોળ,
નાઠો ઈંદ્ર નાસે જેમ કોળ; પળિયો જાળંધર પણ લીધું,
આખું સ્વરગ તે ઉજડ લીધું. ૪૧ મુકયો સ્વરગે બળિ દા
નવ ભુપ, ધાયો સુર પુંઠ કાલ સ્વરૂપ; બીક અસુરનીઅં
તર આણી, નાઠો ઈંદ્ર તજીને ઈંદ્રાણી. ૪૨ ાાવિશ્રામાા
ઈંદ્રાણી તજી અમરપતિ, નાઠો પામી ત્રાસરે; ગયો ત્રાહે
પોકારતો, પરમેષ્ટીની પાસરે. ૪૩ કમળાસરને કરગરે, હા
રી ઊરની હામરે; રેવા કૃપણ કંગાલ થઈ, માગે ઠરવા ઠા
મરે. ૪૪ ાા ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ
રેવાશંકર વિરચિતે શક્ર સિંધુતનુજ સંગ્રામ વરણોનામએ
કાદશમો અધ્યાય: ૧૧

—⁂—

─ અધ્યાય ૧૨. ─

॥ રાગ દેવગંધાર ॥ શ્રષ્ટા પાસે સુરપતિ આવ્યો, ત નમય ત્રાસી જાતાં; થરથર ધ્રૂજે શ્વાસે ભરાયે, રોશે લો ચન રાતાં. ગદ્દગદ્દ કંઠ થયો ગતિભંગ ત્યાં, દેવતાણું દુઃખ પાતાં; કમળાસન મારૂં આ સમે કષ્ટ નિવારો, સીંધુસુત થી સૃષ્ટિ કરતા, આ વેળા ઉગારો. કમ૦ ૧ ભ્રષ્ટ ભાગ્ય નું ફલ હું પામ્યો, થઈ જાળંધર બેઠો; તાત તેહના સાથે છે મારો, જાણોછો તમે નેઠો; પણ કુમતિ કરમે કોપીને, કા ળો લીધો કેડો. કમ૦ ૨ ભારી ભયદેખીને દુઃખથી, દેવતાણાં દલ નાશ્યાં; સંકટ ના સહેવાયું ત્યારે, ત્રિદશ ટોળાં ત્રા- શ્યાં. અમરાપુર ઉજાડ પાડીને, હરણ હરામે વાશ્યાં. કમ૦ ૩ દુઃખ વેળા દોડયો તમ પાસે, આરતબંધુ આવું; ખરા કષ્ટનો કરી ખુલાસો, જીવની ગોઠે જાવું; લખ્યું લલાટે ત મે હશે કે, આ નિપજશે આવું. કમ૦ ૪ ખરે બપોરે ખું ચીને પુર, કષ્ટ દેઈને કહાડયા; રઢિયાળે રાઢી કરી રણમાં, અમને આડા પાડયા; નાક લીટીયે કર્યે ન મુકયા, નગ્ન થ કીજ નસાડયા. કમ૦ ૫ પતિવૃતાઓ પડદે રહેતી, તે થઈ રાન રખડતી; સુધા સ્વાદ સ્વરગે લેતા તે, ભાજી ના મળે જડતી; પ્રજાપતિ પીડાયો હું તે, કળ નથી મુને પડતી. ક મ૦ ૬ ઝેર કર્યો જનમારો જુદ્ધે, મેં પણ ખોયું મારૂં; બ હાર નથી રાખ્યું બળ હારી, મેં બોલ્યાનું બારૂં; દેખે નહીં

હુરિજન તે સ્થાનક, ઘો સંતાવા સારૂ. કમ૦ ૭ વિધિ ત
મારા વિશ્વવિષે મુને, આવો યોદ્ધ ન મલિયો; વજ્ર વપુ
અડકયું નહિ તેથી, ગર્વજ મારો ગળિયો; કઠોર કર શર
થી લાગ્યો મુને, બાણાસુરથી બલિયો. કમ૦ ૮ એ અતુલિ
ત બળિયો ધારે તો, આભ ઊંડળમાં ઘાલે; વજ્ર વળ્યું પા
છું તેનાપર, હરિનું ચક્ર નવ ચાલે; હિંમત કેમ ધરાય એ
ની, હાકે મેરૂ હાલે. કમ૦ ૯ અવિદિત હોય તે જળધિત
નની, આગળ આપ વખાણે; જોર જથારથ જાળંધરનું,
તે મારૂં મન જાણે; એની સાથે યુદ્ધજ કરતાં, આવે અં
ત પુરપતિ આણે. કમ૦ ૧૦ પળુ પુનરથી પણ એ સાથે,
વીસ વસા હું હારૂ; હંસારૂઢ હિમ્મત હાર્યો તે, મન ના
માને મારૂં; સ્વરગતણાસુખના સંકટથી, સંન્યાશીપદ સા
રૂ. કમ૦ ૧૧ અનેક અસુર હણ્યા પણ આણે, કીધો શેવ
ટ શાખો; ઊગારો તો આપ ઊપર છે, એક મને અભિલા
ખો; પાપી પગલે પુંઠે પડચો છે, માટે શરણે રાખો. કમ૦
૧૨ જગકર્તા કહે જા ભાઈ યાંથી, પીડશે મુજને પાપી; તુ
જ સરખો મુજને કરવાને, ઈચ્છે દુઃખ અલાપી; ઘર ઘાલ્યું
મેં વાત સુણીને, ચિત્તમાં ચિંતા વ્યાપી. કમ૦ ૧૩ સૃષ્ટિ
કરતા સટપટીયા કહે, મારી શી ગત થાશે; ચરણ નમું ચ
તુરાનન કહે, તેં વિરા મુને રખાશે; સલીલ સુતનો સાદ
સુણીને, મારો જીવ ફટકી જાશે. કમ૦ ૧૪ એ ઉદધિમાં

ઉદ્ભવિયો તે, સુણીને ઊર ઊચાટયું; બ્રહ્મા કહે ભીતિ પ્ર
ગટાવી, તેં શઠ વાળ્યું સાટું; મંદમતિ મારી કયાં આવી,
તેં પડતા ઉપર પાટું. કમ૦ ૧૫ વાસવ વજ્રવડે જીવું મારે,
શો ઉગર્યાનો આરો; તમરૂ બોલે ત્રાશી જાયે, ધૃહીણુનો
એ ધારો; તેમ જાણુંછું તદપી આવ્યો, ભાર ભાગવા મા
રો. કમ૦ ૧૬ શું સમજી સંગ્રામ કર્યો તેં, લાગ્યો છળી
છપાવા; બ્રાહ્મણુ ભટ સાથે ન ભડેને, જાયની આપ ગમા
વા; કંજકુંવર કહે તું કયાં આવ્યો, માર મુને ખવરાવા. ક
મ૦ ૧૬ મન માને ત્યાં મઘવા જા, મેં ના ભાઈ તુને રખા
ય; જાળંધરકેરા કાળ કોપથી, કોઈએ પક્ષ ન થાય; શ્રીજી
ને શરણે જઈએ તો, સંકટ કરશે સહાય; કમ૦ ૧૮ બ્રહ્મા
ઈંદ્ર વરૂણને સુર સહુ, સીંધુને ત્રઠ આવ્યા; અચળ પુરૂષ
ને આરાધીને, તનના તાપ સમાવ્યા; આરતબંધુ રમા કાં
તને, રણુ સારૂ રીઝાવ્યા. કમ૦ ૧૯ વિનતેષપર વિષ્ણુ બે
શી, આવ્યા કુંજવિહારી; શંખ ચક્ર ગદા પદ્મ લેઈને. કૌ
મદકી કરમાં ધારી; રંભા રસિકને લેઈ આવ્યા, જ્યાં અસુ
રતણો અધીકારી. કમ૦ ૨૦ ।। વિશ્રામ ।। અધીકારી અ
ર્ણવસુત, જ્યાં પડિયો રણુમાંહેરે; સુર સેન્યા ટોળે કરી,
ત્રિકમે આવી ત્યાંહેરે. ૨૧ દીધાં દુંદુભી દેવનાં, ફરી મચ્યો
સંગ્રામરે; ઈંદ્ર કહે અવિનાશીને, એ પેલો ગુણગ્રામરે.
૨૨ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશં

કર વિરચિતે વાસવ બ્રહ્માસ્તુતિ વરણુનામ દ્વાદશોધ્યાય:

અધ્યાય ૧૩

॥ રાગ ટોડી ॥ વાગી ચોદશ રણમાંરે હાક, એ ધીર ધાયો; જેણે સ્વરગ ચઢાવ્યું ચાકરે, તે વીર આવ્યોરે. ૧ રાતો રથ જેના ઘોડા શ્યામરે, તે ધીર ધાયોરે; જેની કાંતિ દેખીને લાજે કામરે, એ વીર. ૨ જેના રથપર નીલ નિશાનરે, તે ધીર; જેના કરમાં છે કાળી કમાનરે, તે વીર. ૩ જેની ફુંકે તે ફાટે પહાડરે, એ ધીર; જેના વજ્રથી વસમાં હાડરે, તે વીર, ૪ જેના ઉછળે અશ્વ આકાંશરે, એ ધીર; એણે અમરની તોડી આશરે, તે વીર. ૫ જેના ચરણથી ચંપાય શેષરે, એ ધીર; જેના વાંકડીયા ને કાળા કેશરે, તે વીર. ૬ જેની કંઠે કુસુમનો હારરે, એ ધીર; કાયો કુસુમ પેકી સકુમારરે. તે વીર. ૭ જેનાં વક ને ભાલ લોચનરે, એ ધીર; જેનું સોમથી શુભ વદનરે, તે વીર. ૮ એવો અમર વિષે નથી એકરે, એ ધીર; જેનો ત્રિપુરારી સરખો ટેકરે, તે વીર. ૯ જેનો વડવાનળ સમ શ્વાસરે, એ ધીર; જેણે ભરાવ્યા ભાથા બેઊ પાસરે, તે વીર. ૧૦ જેનો વજ્રેન વીંધ્યો વાળરે, એ ધીર; જેની કટાક્ષે કંપે કાળરે, તે વીર. ૧૧ જેનું અકળ કળાય ન રૂપરે, એ ધીર; જાણે ભાનુમંડળનો ભુપરે, તે વીર. ૧૨ ગરવો ગુણ જેનો સિંધુ સમાનરે, એ ધીર; કોપે શંભુ સમો બળવાનરે, તે વીર. ૧૩ જેણે ન

રપતિનાં ખોયાં નુરરે, એ ધીર; જેણે જીત્યા છે સુર અસુ
રરે, તે વીર. ૧૪ રણમાં સુરનો સાથ હઠાવ્યોરે, એ ધીર;
સરજી સૂર્ય શશિનો રથ સાહ્યોરે, તે વીર. ૧૫ જેના ઉર
ભુજ દંડ વિશાળ, એ ધીર; નાઠા જેથી ભુમિના ભુપાળરે,
તે વીર. ૧૬ જેના મુગટપર ટહુકે મોરરે, એ ધીર; જેનું
વજ્રથી કાળજું કઠોરરે, તે વીર. ૧૭ સેન્યા જોતાં જે રણ
તન થાયરે, એ ધીર; મારે મેરૂથી નવ ટકાયરે,તે વીર.૧૮
જેણે સીંધુનો ગર્વ ઉતાર્યોરે, એ ધીર; નવ જાય મહેષનો
માર્યોરે, તે વીર. ૧૯ જેનાં વૃષ્ટિના સરખાં છુટે બાણુરે,
એ ધીર; પાડે ભારી સેન્યામાં ભંગાણુરે. તે વીર. ૨૦ કંપે
મેદની જેને ત્રાસેરે, એ ધીર; ભમે ભમરા તે ફુલનેવાસેરે,
તે વીર. ૨૧ જેના ઘોડાને ઘમકે ઘુઘરમાળરે, એ ધીર; પેહે
ર્યો સોનેરી ઝીણો સુરવાળ, તે વીર. ૨૨ ઝલકે નવ ગ્રહ મુ
ગટની માંયરે, એ ધીર; જેની કહેતાં ન આવે છબી કયાં
યરે, તે વીર. ૨૩ ભાળી રેવારસિકે તેણીવારરે, એ ધીર;
સજ્યાં હરિવરે ત્યાં હથિયારરે, તે વીર. ૨૪ ।।વિશ્રામ।।
હથિયાર સજીયાં શ્યામળે, દીધાં દુંદુભી ધાયરે; જાળંધર જુ
ગદીશનો, ત્યાં સંગ્રામજ થાયરે. ૨૫ કડાઝુડ બે કટક ત્યાં,
વિફરી વગળ્યા વીરરે; શિશ વિના થઈ સુર તે, ધાયા રણ
માં ધીરરે. ૨૬ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને ક
વિ રેવાશંકર વિરચિતે વાસવ વિષ્ણુ સિંધુસુત સ્વરૂપ વર

ણોનામ ત્રાયેદશો અધ્યાયઃ ॥ ૧૩ ॥

અધ્યાય ૧૪.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ વદે વાલ્મિક વળતારે વાણી, આ ન્યા સંગ્રામે પુરૂષપુરાણી; પેહેર્યું પીતાંબર ઘનશ્યામ, શીશ મોર મુકુટ સુખ ધામ. ૧ કુંડળ મકરાકૃત બેહુ કર્ણ, ચતુર ભુજ ચીંતામણી વર્ણ; ભાળે કેસરી અરચારે કીધી, ગદા કૌ મુદકી કર લીધી. ૨ મુકે દેવ દાનવ દળ દોટ, થયા ચોગમ બાણુના કોટ; ગરજે ગુરજ ગદા રણુમાંહે, પડે ત્રિશુળ નેતા મર ત્યાંહે. ૩ વાગે ચોદશ ત્યાં રણતુર, રેણુ રજથી ઢંકા- યો સુર; શર સમસમ કરતારે છુટે, ભાગે ભડ ને કોનાં શિ ર ફુટે. ૪ ચઢે રથતણાં ચક્ર ચાકે, ધૃજે ધરતી ત્યાં ધીરની ધાકે; પડે પટ્ટિ પરિઘનારે પાસ, કચે સુર સહુ નાસારેનાસ. ૫ કરી વિષ્ણુએ દ્રષ્ટી ત્યાં વક, પડે અશ્વ ચીરાય રથ ચક; વળે સુર સેનાનોરે ઘાણ, થાય બે પાસે ભુમરાણ. ૬ પાડે હસ્તિ ત્યાં ચીસચ શાડ, પડે નભથકી પર્વત પહાડ; છુટે અ ણુધાર્યાં બાણુના ગોટ, ઊડે ચોગ્રમ ધુળનો કોટ. ૭ પડયા સુરના શિર સથરાણ, થયો ધુંધળો રજથીરે ભાણ; સુર સે ન્ય અસુરે હઠાવ્યું, ત્યારે શ્યામળે સારીંગ સાહ્યું. ૮ મુકયું માધવે કર કશી બાણ, પટયું ભુપ સેન્યામાં ભંગાણ; પડી યા મુગટ થયા જન બોડા, કંઈક ભાગિયા ગજ રથ ઘોડા. ૯ કોના કર ઉર સાથળ તુટયા, પડયા કો કટી બંધવ છુ

ટયા; કોઈ અશ્વ ઊપરથી અડિયા, કોઈ ઊંટ ઉપરથી પડિ
યા. ૧૦ કોના ચાલતા ચરણુ તે ભાગ્યા, કોઈને ઘાય ગળા
માં વાગ્યા; કયીં ગાત્ર ભાગી ચકચુરા, કોઈ અધકચરા કો
ઈ પુરા. ૧૧ સુતા સોડ તાણી રણુવાશી, પડચા યોદ્ધ કો વ
દનુ વિકાશી; સૈન્ય મારીને સથરાણ કીધું, વળતી ચક ચ
તુરભુજે લીધુ. ૧૨ મુકે મસ્તક ફેરવી હાથે, બોલ્યો જાળં
ધર હરી સાથે; તમો વિષ્ણુ વિવેક વિચારો, મુને સગપણુ
શોધીને મારો. ૧૩ ઘટે કરવી તમારે તો વહાર, મારી ભ
ગનીના ભરથાર; વૃથા વાંકે થયા કયાં વિરોધી, જુઓશા
મળા સગપણુ શોધી. ૧૪ કરોછો કોને કાજે આ કેર, વા
ળો કીયા કલપનુંરે વેર; સાંખી રહુંછું આ માર કે ગાળો,
સાથી થઊંછું તમારોરે સાળો. ૧૫ કોપ કરતો નથી હું
તમ આગે, જાણે ભગનીતણું ઘર ભાગે; મુકું જીવતા પુ
જ્ય તે જાણી, થાય લોક હસારત હાણી. ૧૬ કીધો ભેદ
મેં સગપણ ભાખી, હવે એક ન રહું શર સાંખી; સુણી
હરીવર બોલ્યા એવું, મંદમતિ લ્યા સગપણ એવું. ૧૭ અ
મે સગપણ સ્ત્રાહિયા એવા, ઈચ્છું સાળાનું શિર લેવા; ચ
ઢયા બોલતાં ગર્વને ઘોડે, આવ્યા તે સમે ટુંકેરે લોહોડે. ૧૮
એક એકનો આણુવા અંત, મુકે બાણુ ગદા બળવંત; બા
ઝચા બાકરી બાંધી બે બળિયા, માસ બાર ત્યાં વિતિરે વ
ળિયા. ૧૯ ત્યારે કોપે ચઢયા જુગદીશ, લીધું ચક ત્યાં છે

દવાશીશ; ત્યારે કડકડિયુંરે બ્રહ્માંડ, ઊઠયા ખળભળી ભો મીના ખંડ. ૨૦ સુણી અસુરતણા હોકારા, તુટયા ભોમંડળનારે તારા; ચલાવ્યું વિષ્ણુએ ચક્ર તે ચોટે, વળગ્યું આવી જાળંધર કોટે. ૨૧ ચક્ર અડકીને અવનિમાં ગડીયું, જાણે શિવસુત મસ્તક પડીયું; પુષ્પ તંતુનો પર્વ તે ભાર, અડયું ચક્ર તે એજ પ્રકાર. ૨૨ ત્રુટે જેમ નભમાંથી તારા, ખરિયા એ રીતે ચક્રના આારા; મુકયું વિઠ્ઠલે બીજીરે વાર, ખરી ધર્મના ચક્રની ધાર. ૨૩ ત્રીજીવાર ત્યાં જીવણે ઝાલ્યું, સિંધુસુતના ઊપર નવ ચાલ્યું; પછી કોપીને સૈન્ય સંહાર્યું, વળતી ખડ્ગ વિદ્યાધરે ધાર્યું. ૨૪ કરે ગોવિંદ તે પરઘાય, તે પરિક્રમા કરી પાછું જાય; દાબ વિષ્ણુએ સૈન્યાને દીધો, ત્યારે કોપ જાળંધરે કીધો. ૨૫ મુકયું ભુપ ભારી બળે ભાણ, કરી સુરની સૈન્યા સથરાણ; ગદા કર ધરી કોપ્યો કુપાત્ર, ભાગ્યાં ગરૂડ ગોવીંદનાં ગાત્ર. ૨૬ રમાકાંત થયાર ઘવાયા, મુકી ધીર ને શામળો ધાયા; સીંધુસુતે મહા બળ કાઢયું, ચાપ ચત્રુભુજતણું પાડયું. ૨૭ થયો સુરસૈન્યામાંહી સોર, થયું અસુરનું જાગ્રવ જોર; કોપ ઘોર ગદાનોરેકી ઘો, ખગરાજને ખંખેરી લીધો. ૨૮ ગદા સીંધુના સુતનીરે વાગી, ત્યારે ગરૂડતણી ગતિ ભાગી; પાડયા ભુતળ ગજર થ ઘોડા, થયા બળવંતા સુર ભોડા. ૨૯ નથી જોતાકોપું ઠળ ઝાંખી, નાઠા નિરલજ આયુદ્ધ નાખી; કોઈ નાસેછે શો

ણિત ચુહા, કો થઈ કાયર શબવત સુતા. ૩૦ કીધા પ્રૌઢા પરાક્રમી પાત, વરસે શોણિતનો વરસાત; કોપ્યા તે જોઈ કરૂણાનિધી, વક્ર દ્રષ્ટિ અસુરપર કીધી. ૩૧ મુકી સાંગ્ય તે શ્યામળે ધીરી, નાખ્યા ગજ રથ ઘોડલ્લા ચીરી; વાળ્યો અ સુર સેન્યાનોરે ઘાણ, લીધા પ્રીતમે તાણીને ગાણ. ૩૨ જોઈ ધીર જાળંધર ધાયો, ગુરૂ શુક્રની પાસેરે આવ્યો; બોલ્યો ગુણનીધી ગર્વને હારી, મારી માધવે સેન્યારે મારી. ૩૩ પડયા અસુર સહુ સથરાણ, કર્યું રુધિરે આવી ભંગાણ; ન થી હવે ઉગરવાનો આરો, મુને આધાર એક તમારો.૩૪ ઊઠયા શુક્ર ત્યાં ઈશ આરાધી, વિદ્યા સજીવન ગુરૂએ સાધી; આપે શીષ્યને સહાય અપાર, કહેછે શ્રીપતિ શું કરનાર. ૩૫ શુક્રે અંજળી જળની છોડી, ઉઠી સેન્યા સહુ આળસ મોડી; ઊઠી અસુરની સેન્યારે જાગી, લેઈ શસ્ત્રને લડવારે લાગી. ૩૬ વળી શુક્ર કહે બળ દેખાડું, કહે તો જક્તના જીવ જગાડું; વાળું પાછું હું જમનું ધાડું, કહે તો અવનીના યવન ઊઠાડું. ૩૭ વળ્યા શુક્ર કહી નીજ ઠામ, થયો ચાલતો રણસંગ્રામ; કરી કોપ અસુર ગડગડીયા, તુટી ત્રિદશ ઉપર પડીયા. ૩૮ મુકયાં બળિયાએ અગણિત બાણ, વાળ્યો સુર ગણનો રણ ઘાણ; શેર સમસમ કરતા રે આવે, રથ બ્રહ્માંડમાં લેઈ ભમાવે. ૩૯ જાણે અવધી આવી હવે ઢુકી, નાઠી સુર સેના રણ મુકી; સુત શૌનક

પ્રત્યે કહેછે, રણમાં શોણિત સરિતા વહેછે. ૪૦ ચુવે લોહી થી સુરનાંરે શીશ, નાસે યોદ્દશ પાડતા ચીસ; પડયું ભં ગાણુ રણમાં છેક, ત્યારે ત્રિકમે મુકયોરે ટેક. ૪૧ સમો શા મળે સરવ વિચારી, મુકયો માધવે ત્યાં ખગ મારી; ધાયો અસુર ત્યાં કાળને કહાડી, નાખ્યા પરિબ્રહ્મને ત્યાં પાડી. ૪૨ લાગ લક્ષ્મિવરનોરે લીધો, કુટી ગરૂડને ઘાયલ કીધો; ગઈ સુરસેન્યા લેઈ નાશી, પડયા વિહ્વલ વદન વિકાશી. ૪૩ લુકી મુગટને લીધોરે દહાડે, નાઠા શ્યામળો શીશ ઉઘાડે; દોડે માધવ વાળીને મુઠી, ગયું પેહેર્યું પિતાંબર છુટી. ૪૪ તોય નાસતા તે લડથડીયા, આવી ઠોકર ઠાકર પડિયા; ઉ ઠી નાસેછે પાછુંરે ભાળી, પાડે દાનવ પુંઠળ તાળી. ૪૫ સર્યું કાજ ન સુરનુંરે કોઈ, લાજ લાખ ટકાનીરે ખોઈ; મુ કી યોદ્ધ જીત્યાનીરે આશ, આવ્યા શંભુતણે કૈલાશ. ૪૬ નમ્યા નાથ ત્યાં ઈશને આવી, વિતી વેદના સહુ સંભળા વી; સુર સઘળા તે સ્થાનમાં આણ્યા, ત્યાં ત્રિદશે ડેરારે તાણ્યા. ૪૭ ।। વિશ્રામ ।। તાણ્યા ડેરા ત્રિદશે, કીધી સ રસ સભાયરે; સુર સઘળા સંતાઈ રહ્યા, જાણે જીવને જો ખમ થાયરે. ૪૮ ગીરીતળે ગોપૈ રહ્યા, અમર તથા અવિ નાશરે; રેવા પળ્યા નારદ પછી, જાળંધરની પાસરે. ૪૯ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિ રચિતે વિષ્ણુ જાળંધર યુદ્ધ વરણોનામ ચૌદમો અધ્યાયઃ।।

અધ્યાય ૧૫.

॥ રાગ આશાવરી ॥ વાલ્મિક વળતા એણીપેરે બોલ્યા, તમો સાંભળો રૂષિરાય; સિંધુસુતની સભા મચી ત્યાં, નારદ વળતી જાય. ૧ અધીપતિયે ઊઠી આસન આપ્યું, પ્રેમથી પુજન કીધું; દયા કરી આજ દીનની ઉપર, તમે દાસને દરશન દીધું. ૨ આગમન કારણ કહો અવિનાશી, આજ્ઞા શિશ ચઢાવું; નારદ વળતા વચન વદે, તેં બીજ વિરોધનું વાવ્યું. ૩ સુર અસુર પન્નગ વિદ્યાધર, ગાંધર્વાદિ નરનારી; ત્રિભુવનમાંહે નથી કો ભુપત, તુલના આજ જ તારી. ૪ કલ્પવૃક્ષ ને કામનુ તે, આદિ સહુ તુજ દ્વાર; તુજ ઘેર વૃંદા તે કરતાં એક, નઉતમ નરખી મેં નાર. ૫ તુજ ગુણ રૂપ સમોવડ સુંદરી, શોભે તુજ ઘેર તેહ; લાખ ગણી છે લક્ષમિ કરતાં, તેમાં નહિ સંદેહ. ૬ શ્રષ્ટાએ સરજી નથી એવી, રામા રૂપનું આળ; કામનીકેરા કેશથી લાજી, પન્નગ પેઠા પાતાળ. ૭ ચંચળ નેત્ર મનોહર ચપળા, સીંહલંકી સકુમાર; ચંદ્રવદન શુક ચંચુનાશિકા, ઈશ્વરીનો અવતાર. ૮ કંઠ કંબુક ને સ્વર કોકીલા, હંસગતી ગુણરૂપ; તેજ પુંજ એ તારૂણી તુજને, ભરતા ઈચ્છે ભુપ. ૯ વાત કરી વરણવી મેં તારી, નાખી પ્રેમને પાસ; ફોગટ શંકરે ફાંગડે રાખી, કપટ કરી કૈલાશ. ૧૦ હિમાચળની તનયા તેનું, પાર્વતિ પાવન નામ; પશુપતિ પરણી બેઠા તદ

પી, તે ઈચ્છે તુજ ધામ. ૧૧ વિશેકમળતા મુજને પુછચા, લાખ વસાછેરે લેણું; તે તું નહીં લાવે તો થાશે, મારે ભ વનું મેહેણું. ૧૨ વાર વાત વિચારતાં થાશે, તો કોઈ સુરહ રિ જાશે; એમ કહી નારદ ઊઠયા તે, તરત ગયા આકાશે ૧૩ સિંધુસુતને શોક થયો ત્યાં, મેં પુછી નહિ પેર; પુનહાં નારદ પ્રગટ થયા ત્યાં, મહિપતિપર ધરી મેહેર. ૧૪ જાળં ધર કહે તે જુવતિનો, કંથ કેવો બળવાન; વીત વપુ વૈભ વ તે વરણો, કેવો કૃપાનિધાન. ૧૫ વૃદ્ધ વિતહિત વિરૂપ ને વ્યસની, વિકળ વ્યસનથીરે હીન; ભસ્મ લેપીને ભુત- પતિ તે, મંદમતિ ને મલીન. ૧૬ તરૂણ તારૂણી તે તનુ વૃ દ્ધે, એમ કહી નારદ જાય; વિભળ થયું વિભુ મન વિનતા પર, અધીપતિ આકુળ થાય. ૧૭ કોણ વિચિક્ષણ વાત ક રે એવો, દક્ષ નથી કોઈ દાસ; તે સુણી નારદ તે સમે આ વ્યા, સિંહીકા સુતનીરે પાસ. ૧૮ સ્વરભાનુ તારૂં સ્મરણ કરેછે, સીંધુસુત ધરિ પ્રેમ; જરૂર જાવું જોઈએ છે તારે, તે હનું કરવું કેમ. ૧૯ પ્રીય જાણી કરવા શુભ તારૂં, તેડે છે તો યધી તન; રાહુ પળિયા જાળંધર પાસે, ગયા નારદ બ્રહ્મ સદન. ૨૦ સ્વરભાનુ સીંધુસુતે નિરખી, ઉત્તમ આસનદી ધું; મહા મુનિયે જે મોહ ધર્યું તેનું, કારણ સર્વથા કીધું. ૨૧ સીંહીકા સુત છો સ્નેહી સાચા, માટે મને વિશ્વાસ; કૃપા કરી કૈલાશે પધારો, પારવતિ પતિ પાસ. ૨૨ વાકય ન વિ

સરી જાશો કહું તે, નીરણે રાખજો નેટ; ભવને કહેજો આ
વે લેઈને, મુને ભવાની ભેટ. ૨૩ એ જુવતી મુજ લાયક
માટે, ભેટ ભાવથી કીજે; સ્મશાનવાશી સ્ત્રી શી તારે, તુ
જ રૂપે એ નવ રીઝે. ૨૪ ભસ્મ ભુત ને વ્યાળ વપુમય,
અસન વસન તન તારૂં; અરપ્ય આવીને ઉમયા મુજને,
નહિં તો રણમાં મારૂં. ૨૫ રાંકને ઘેર રત્ન ન છાજે, શોભે
ભુપ ભોવન; વૃંદાના કરતાં એ પેહેલું, પટરાણી કરવા મ
ન. ૨૬ શિવજીને સમજાવજો સારા, જેમ ઉમયા કરી આવે;
સ્વરભાનુને શીઘ્ર વળાવ્યો, જેમ પાછો ફરી ના આવે. ૨૭
સુર શત્રુ કૈલાશેરે આવ્યો, તેજ સમે તતખેવ; સભા કરી
ગણની ત્યાં રાજે, મહા સમર્થ મહાદેવ. ૨૮ ગણપતિ ગૌ
રી સ્વામી કારતીક, વાહન તેમનાં જેહ, મુષક સિંહ ને મ
યુર વછુટયાં, થયું તેતરીનું રે તેહ. ૨૯ શંભુ કંઠથી સરપ
વછુટી, ધાયો મુષકને સહાવા; શિખી સર્પને ગળવા તા-
કયો, લાગ્યા ગણ ગભરાવા. ૩૦ વાઘંબર ધરી વૃષભ ચઢી
ને, વિષધર વારવા જાય; કર્મયોગે ત્યાં વધ્યું કુતુહળ, સાં
ભળ કહું રૂષિરાય. ૩૧ વૃષભારૂઢે વઢતાં વારી, કંઠમાં વીં-
ટયોરે વ્યાળ; વાયુવેગથી ઉઠી વિભુતિ, નાગ નેત્રે પડી
જ્વાળ. ૩૨ ફણીધરે ત્યાં ફુતકારજ માર્યો, તે વિદ્યુતમાં
જઈ વાગ્યો; સુધા ગળ્યું શશિમંડળમાંથી, ચર્મ વ્યાઘ્ર જ
ઈ જાગ્યો. ૩૩ વ્યાઘ્રે વૃષભ ગ્રહ્યો હણવાને, પશુપતિ પહિ

યા ત્યાંહે; ગંગાએ ગીરજાને દરષી, રાઢ કરી ઘરમાંહે.૩૪
સોર સુણી શંભુના ઘરનો, સ્વરભાનુ સપટાયો; અણુઓ-
હયો ઊઠીને ત્યાંથી, અરણવ સુત કને આવ્યો. ૩૫ ઉમયા
આશે આસન આપ્યું. વળતી વધો વચન; સખા કહો
ત્યાં કયમ કરી આવ્યા, સાંભળવા મુજ મન. ૩૬ સ્વરભા
નુ કહે સ્વામી શ્રવણે, મેં નથી કીધુંરે ત્યાંય; ઝઘડો જોઈ
ને થયો કાયર તે, આતુર આવિયો આંય. ૩૭ મહિપતિ
મનભંગ થયો ત્યાં, કીધો ક્રોધ અપાર; તેં શઠ જઈને કા
મ કર્યું નહિ, જા તુજને ધીકાર. ૩૮ શું કરૂં મારો કીંકર
હોત તો, આ પળે છેદું શીશ; પાપી પળ પાછો કૈલાશે,
સમજાવો ઉમા ઈશ. ૩૯ ઈશ્વર આપે ઊમયા મુજને, તો
ઉગરે તુજ આપ; વાત ન કહુ શંભુને સરવે, તો પ્રથવી
નું પાપ. ૪૦ સ્વરભાનુ ઊઠી ત્યાં આવ્યો, પારવતિ વલ્લભ
પાસ; વારિષતનની વ્રદ્ધિ કરીને, ત્યાં વરણુવ્યો ઈતિહાસ.
૪૧ સીંહીકા સુત કહે શંભુ શ્રવણે, જાળંધરે કહ્યું એમ,
શંકર સંન્યાશી થાઓ મુજને, પાર્વતિ ઊપર પ્રેમ. ૪૨ જો
નહિ આપો જુવતિ મુજને, તો તોડું કૈલાશ; કોપ કપાળી
ને ત્યાં પ્રગટયો, જક્તનો કરે જેમ નાશ. ૪૩ રાહુનાપર
રીસ કરીને, બોલિયા શંકરરાય; લંપટ કહેતાં ન લજવાયો,
ભોમિ રસાતળ જાય. ૪૪ પ્રહાર કીધો સ્વરભાનુને, તહાં
કુમતિને કહાવ્યું; મારી નારી નજરમાં ઘાલી, મૃત્યુ તારૂં

આવ્યું. ૪૫ રાઢ પોકારી રાહુ ત્યાંથી, અધીપતિ પાસેરે આવ્યો; માર મુને ખવરાવ્યો આપે, ભુપ તેં ભાર ગમાવ્યો ૪૬ ઈશ કહે ઊમયા ઈચ્છે તે, શોધીને શઠનેરે મારૂ; સીંધુ સુત માટે સંકેલી, જો નાસો તો સારૂ. ૪૭ વચન સુણીને વળતી વદ્દિયો, ત્યાં જાળંધર વાણી; કાહાડું ગીરી કૈલાશ સમુળો, ઉચર્યો આપ વખાણી. ૪૮ ધરી ગરવ ને કરી ગર્જના, ત્રિદશ પામ્યા ત્રાસ; વિષ્ણુ વિરંચી વાસવ આવ્યા, પશુપતિ કેરીરે પાસ. ૪૯ શંભુએ સનમાન કરીને, અધીકારે આસન આપ્યું; અરઘપાદ પુજીને ઈશે, વળતી વચન વિલાપ્યું. ૫૦ કૃપા કરી કહો કારણ આગમ, એમ કહે શુલ પાણી; વિષ્ણુ વચન વદ્યા વળતા ત્યાં, સુરનું સંકટ જાણી. ૫૧ ચોદ્ધો એક હત્રો કોઈ બળિયો, તેણુ મહા દુઃખ દીધું; વજ્રવડે વધન પામ્યો ને, સ્વરગતણું પદ લીધું. ૫૨ ઈંદ્ર ગયો અજને શરણે પછી, સહુ સીંધુ ત્રઠ આવ્યા; સ્તુતિ કરી તે સાથે વઢવા, વિષ્ણુ કહે મુને લાવ્યા. ૫૩ મેં સારીંગ સુદર્શન મુકયું, તેથી કામ ન સિધ્યું; પ્રાણ લેઈ પાછે પગે નાઠો, મારૂં જોર અજમાવી લીધું. ૫૪ મુગટ પડયો મારો રણમાંહે, તવ મેં મુકધા ટેક; યુદ્ધ થકી થાકયો પણ એ પર, અસ્ત્ર ન ચાલ્યું એક. ૫૫ ગદા પ્રહારે એ ગુણવંતે, ચક્રની ખંડીરે ધાર; ત્રિદશ ત્રાહ્ય પોકાર્યા ત્યારે, ભાગિયો મારો ભાર. ૫૬ એક ઉપાય ન-

થી ઉગર્યાંનો, આપો શરણુ તમારૂં; દીન દામણા દેવ દુઃખી છે, સાહાય કરો તો સારૂં. ૫૭ શંકર કહે આ શક્ર સબળ છે, કરો સરવ પ્રતિબોધ; મુજ પાસે માગ્યો તો એણે, યુદ્ધ કરવાને યોદ્ધ. ૫૮ ઈંદ્ર કહે અપરાધ એ મારો, ક્ષમા કરો જુગદીશ; શચીનો શોક નિવારણ પોતે, એમકહી નમાંવ્યું શીશ. ૫૯ વાઘાંબર ધર વળતી વદિયા, સુર કરો સંગ્રામ; જાળંધર જીતીને મારો, શસ્ત્ર હરી લ્યો શ્યામ. ૬૦ વિષ્ણુ કહે ત્રિપુરારી તમથી, પ્રગટ થયો રણુરાય; તમો વિના એ ત્રિભુવનમાં, કોઈથી જીત્યો ન જાય. ૬૧॥

॥ વિશ્રામ ॥ જાય ન જીત્યો કોઈથી, મહા સમર્થ બળવાનરે; અનાથ બંધુ આ સમે, આપો જીવતદાનરે. ૬૨ ત્રિપુરારી ત્યાં ટાળવા, ત્રિદશકેરો ત્રાસરે; રેવા વિદાયગીરી માગવા, શિવ ગયા પારવતિ પાસરે. ૬૩ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે સિંધુ સુત નારદ સમાગમોનામ પંચદશો અધ્યાયઃ ॥ ૧૫ ॥

અધ્યાય ૧૬.

॥ રાગ બિહાગ ॥ ત્રિપુરારી કહે તારૂંણી, સુણો સાધવી વાત; અસુર તે સુરને પીડે ઘણા, કરૂં તેહની ઘાત; શંકર કહે સતી સાંભળો. ૧ ત્રિદશ ત્રાહે પોકારતા, આવિયા મુજ પાસ; આપો રજા ઉમયા તમે, ટાળું તેમનો ત્રાસ; શંકર કહે સતી સાંભળો. ૨ વળતી વિશ્વંભરી બોલી

યાં, સુણો શંભુજી વાત; પારકી પીડામાં પડી, કરો કયાં ઉતપાત; ઈશ્વરી કહે અવિનાશને. ૩ કાર્ય વિના કરવું નહિ, જુજ વાતથાં જોર; દાનવ કહે દયાનિધી, કરવું યુદ્ધ કઠોર. ઈ૦ ૪ પેટ ચોળીને પીડાતણું, તમો પ્રગટાવો મુળ; સમજો છો શંકર જે થશે, સ્વાસમાં થકી શુળ. ઈ૦ ૫ સુર રિપુ સાથે શત્રુતા, રાજ રહેશે ન રીઝ; નાથ આગળ નડશે થતાં, કદ્દા કંટક બીજ. ઈ૦ ૬ આ સુખ સંપતી મુકીને, જાઓ વઢવાને વન; તૈયાર થતાં તમને લહી, તપે મારૂં તન. ઈ૦ ૭ હરજી હસ્યામાંથી થશે, હિણી વાતમાં હાણુ; પારકી પીડા લેઈને, ખોશો સુખનીરે ખાણ. ઈ૦ ૮ દોહલા દિવસ જેહના, તેહની કરિયે જો પક્ષ; ફોગટ ફંદ વિષે પડી, પછી સોચશો દક્ષ. ઈ૦ ૯ ઘટતો નથી આ ઘાલવો, પડી હેડચમાં પાય; ખીલી કપીવર ખેંચીને, પ્રભુ જેમ પસ્તાય. ઈ૦ ૧૦ દયામાંથી દુઃખ ઊપજે, માટે ઘેરૂં છું ઘેર; અરદીમાં અમર ખશી જશે, વૃક્ષ વિપ્રની પેર. ઈ૦ ૧૧ વળતી વિશ્વપતિ વદે, છે જાળંધર જેહ; તાકેછે તમને તારૂણી, માટે મારવો એહ. શંકર કહે સતી સાંભળો. ૧૨ આળ કરે એ અસુર કદી, આવી કપટથી આપ; તો ત્રિપુરારી કહે તાહરા, ન જોવાય અદાપ. શંકર૦ ૧૩ ઉમયા કહે એ જો દુરમતિ, હોય તો હણો સાર; પાપી પુનરપિ ના કરે, વાત એ કોઈવાર. ઈ૦ ૧૪ સાંભળી શંકર સજ થયા,

કરવાને સંગ્રામ; વાઘાંબર વૃષભે ચઢ્યા, હોડચું હસ્તિનું ચા
મ. ઈ૦ ૧૫ ડમરૂ ડાક ને રૂંઢની, માળા કરમાં ત્રિશુળ; ત્રં
બક ખડગ ખપ્પર ગ્રહ્યું, કાપવા મહ મુળ. ઈ૦ ૧૬ પંચવ
ક્ત્ર પદ્માકર, ત્રણુનેત્ર વિશાળ; જેમ સૃષ્ટી સંહારવા, કોપ્યા
દાનવ કાળ. ઈ૦ ૧૭ એક અનુચર તેડીયો, પતિ જે કૈલા
શ; શિખવી શંકરે મોકલ્યો, તે જાળંધર પાસ. ઈ૦ ૧૮ દા
સ ગયો દાનવ કને, કહ્યો સહુ સમાચાર; કૈલાશે રણસ્થં
ભ રોપીયો, આવો ત્યાં થઈ તૈયાર. ઈ૦ ૧૯ દીધું ત્યાં દુંદુ
ભી દાનવે, સજી સેનારે ત્યાંહે; અતુલિત દળ લેઈ આવિ-
યો, ગિરી કૈલાશ જયાંહે. ઈ૦ ૨૦ તે સુણી ત્રિદશ ત્રાશિયા,
આવ્યા શંભુની પાસ; દાનવ ગિરિ ડાબા પડચા, દેવ દક્ષિ
ણ વાસ. ઈ૦ ૨૧ શંભુ થયા સુરને પખે, વાગી રણમાં હા
ક; સેના ઊભય ભડની સજી, ચઢી પૃથ્વી ત્યાં ચાક. ઈ૦
૨૨ ગંભીર દુંદુભી ગડગડે, વાગે ઢાલ નિશાન; વીર વીમા
શણમાં પડચા, તાકે યુદ્ધનું તાન. ઈ૦ ૨૩ દાનવ દળ નીજ
સૈન્યને, દેછે નૃપ ઉપદેશ; શિબિર વિષે ત્યાં સભા રચી, બે
ઠો નિખિલ નરેશ. ઈ૦ ૨૪ અધીપતિ કહે યોદ્ધા સુણો, ક
રવો સુર સંગ્રામ; હરિહર અજ સુર સર્વના, ફેડવા થીર
ઠામ. ઈ૦ ૨૫ જટિલ ચઢે જો જુદ્ધમાં, કરવો પાપીને પુર;
પારવતિ લેઊં પ્રાજે કરી, પછી સંહારવા સુર. ઈ૦ ૨૬ સીં
ધુનો સુત નમી શુક્રને, પુછે લાગીને પાય; મુહુરત આપો

સુનીમને, જેથી રણજીત થાય. ઈ૰ ૨૭ અસુર પડેતો ઊઠા ડેજો, અમર વિદ્યાછો આપ; જુઝવું જોર તમાહ્રરે, છોજી પુરણ પ્રતાપ. ઈ૰ ૨૮ શુક્ર કહે અલ્પા ભુપતું, મૃત્યું બીક નધાર; કોટી કલેવર કટકાનું, કરૂ તન હું તૈયાર. ઈ૰ ૨૯ શુકરનાં વાચક સાંભળી, પામ્યો હરખ અપાર; અસુર અ મર કરવા લાહી, ધુજ્યો સ્વર્ગ ‌ધાર. ઈ૰ ૩૦ વિશ્રામ ધા.ર ધરૂજ્યો સ્વર્ગનો, અમર કરે વિચારરે; વિષ્ણુ કહે શં કર સુણો, સમર્થ યોદ્ધ અપારરે. ૩૧ એક અસુર સુર સ રવને, સંહારે રણમાંહ્યરે; સમરથ શુકર વસ્યા ત્યાંહાં, ત્રિ લોક જીવન ત્યાંહ્યરે. ૩૨ ાાઈતિશ્રી પદ્મપુરાણેજાળંધરો પાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે શક્તિશંકર સુભાષણો નામ ષોડષો અધ્યાયઃ ાા૧૬ાા

અધ્યાય ૧૭.

ાારાગ આશાવરીાા વાલમીક વળતા એણીપેરે બો લ્યા, સાંભળરે રૂષીરાય; શ્રીવલ્લભ કહે શંકરનેત્યાં, રચ વો કંઈક ઉપાય. ૧ અસુર પાસે એ શુકર હશે,ત્યાં સુધી એ જીત્યો નજાય; પ્રપંચ કંઈક કરો પરમેશ્વર, તો જશ આપણો થાય. ૨ મુવા અસુર જીવાડે માટે, કળા કપટની કહાડો; શંભુને કહે શુકરને ઝાલી, ન જડે ત્યાં સંતાડો. ૩ શંકર કહે એ સત્ય કળા છે, કરોને કેશવરાય; સિંધુસુતને મારયા પછી, જેમ થનાર હોય તેમ થાય. ૪ કેમ કરીને

ભૃગુ ભડતે, હાથ આવશે એહ; કપાળી કહે કપટ વિદ્યા થી, ત્રિકમ સાહોને તેહ. ૫ વિહંગમપતિ વિષ્ણુએ તવ, તેડિયો તતકાળ; કરો કામ ખગેશ હમણાં, વેગવંત વિશાળ. ૬ રણસ્થંભ રોપ્યા તણી કરે, મંત્ર વિધિ દ્વિજ જેહ; અસુરગુરૂ એ શુંકરજ તેને, હરણ કરી લાવો તેહ. ૭ પવન વેગી પંખી પ્રણામી, ઉડીયો આકાશ; શકરને તવ સુખ થયું, કંઈ ટળ્યો તનનો ત્રાસ. ૮ વિહંગમ ત્યાં વેગ આણી, પડયો પક્ષી રાજ; સૈન્યમાંથી શુકર સાહ્યા, જેમ તેતરને બાજ. ૯ હવો હાહાકારજ રણમાં, કળકળે તવ ભુપ; અરે દૈવ અકળગતિ કયાં, ગયું શુકર સ્વરૂપ. ૧૦ પુત્ર શોકે પ્રેમદા જેમ, લોભીનું ધન જાય; સિંધુ વચમાં નાવ ભાગ્યું, એમ શોચે રાય. ૧૧ ભુપે ભડ દોડાવિયા, તવ ચૌદેશ કરવાને શોધ; દેવદાનવ ભુત ભૈરવ, રચ્યો કોણે વિરોધ. ૧૨ અસુર શોધ કરે અતિપણ, પહોંચી નહીં ઊર આશ; વિનતેશ ત્યાં લાવ્યો ભૃગુને, પુરણ બ્રહ્મની પાશ. ૧૩ ત્રિકમે ત્રિપુરાસુરને છાનો, બોધ કરયો તેણીવાર; પ્રગટ કરો શંભુ કાંઈ શક્તિ, શુકરને ઘાલે કોઠાર. ૧૪ નિકર નાશી જાશે એ નિશ્ચે, માનજો શંકર રાય; અંગ થકિ એક પ્રગટ કરી ત્યાં, કૃત્પારૂપ કંન્યાય. ૧૫ કાળ કાન્તિને વકર વદનછે, લોચન પાવક જેમ; વિકળ વેશને વિરૂપ કળેવર, તપ્ત તાડિકા તેમ. ૧૬ દિર્ઘનાશિકા તિક્ષણ દંતિ,

રસના સર્પ સમાન; સ્તન કુષ્માંડને રોમ તરૂવર, પડિયા કટિપર કાન. ૧૭ અધરપીસતી આવી ઉભી, કૃત્યાશંકર પાસ; કરજોડી કહે કામ બતાવો, હાજર છું તમ દાસ. ૧૮ કામરિપુ કહે સાંભળ કૃત્યા, આ લેઈ જા રૂષીરાય; રક્ષણુ કરીને રાખજે જેમ, નર એ નાશીન જાય. ૧૯ સજીવન વિદ્યા છે સ્વાધિન, એ જશે આણિયો જ્યાંહે; માનુની મુકજો મંત્રન સાધે, ઘોર ગફાનીરે માંહે. ૨૦ મૃગેંદ્ર મૃગને જેમ ઝાલે તેમ, જુવતી તે લેઈ ગઈ ઝાલી; બળવંતી ત્યાં ભૃગુને બેઠી, ભામની ભગમાં ઘાલી. ૧૨ ગુરૂદાનવને ગુપ્ત જ કીધો, કપટ કરી તેણીવાર; ભ્રષ્ટ કર્યો બ્રાહ્મણને દેવે, જુઓ સ્વારથીઓ સંસાર. ૨૨ ના કરવાની જો કૃતી કીધી, હરિહર અજમળી ત્યાંહી; ભાળ્ય ભૃગુની ન જડી જોતાં, ભુમંડળની માંહી. ૨૩ નિરાશ નૃપ થયોછે મનમાં, આધાર ઓથ ન કોઈ, દેવે દુંદુભી ત્યાં વગડાવ્યાં, જુથ અપરમીત જોઈ. ૨૪ ગરૂડ ઉપર ગોવિંદજી ચઢિયા, ચક્ર ચતુરભુજ ધારી; પીનાકપાણી ત્રિશુળને ફરશી, ગ્રાહી સજીયા ત્રિપુરારી. ૨૫ વૃષભારૂઢ ત્યાં વિશ્વપતિ થઈ, ડમરૂ નાદજ કીધો; ચઢયા રણમાં ચંદ્રશેખર, વેષવિકટ ત્યાં લીધો. ૨૬. ઐરાવતપર અમરપતિ ચઢિ, વજર ગહ્યું કરમાંહી; હંસારૂઢ વિરંચી થઈને, તરત પધારયા ત્યાંહી. ૨૭ વાયુ વન્હિ ચંદ્ર સુર્યને, સઘળો સુરનો સાથ; યમ કુબેર તે ગજ

રથ ચઢિયા, ભીડવા ભડશુંરે બાથ. ૨૮ શાંગ્ય શક્તિ ત્રિશુળને તોમર, પટ્ટિ પરિઘનેરે પાશ; ઝળહળ ઝબકે શસ્ત્રે ફળો જેમ, કરવા લય કૈલાશ ૨૯ દાનવ દેવતાણું દળ સજિયું, કરવા મહા સંગ્રામ; અસ્ત્ર શસ્ત્ર ઉઘાડાં કરમાં, મહારણુ કેરી માંમ ૩૦ વિશ્રામ મામ મુકે મહારણે, ચઢયું કટકનું પુરરે; દેવનાં દુંદુભી ગડગડે, સાંઢયા સુર અસુરરે. ૩૧ ગજેંદ્રપર કરી ગરજના, ચઢયો ચતુર ભુપાળરે; રેવા કપટ જોઈ કંપીયો, ત્યાં વસુધા ધર ભ્યાળરે. ૩૨ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરો પાખ્યાને કવિ શંકર વિરચિતે ભૃગુહરણુ વર્ણનો નામ સપ્તદશો અધ્યાય: ૧૭

અધ્યાય ૧૮.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ સુત શઉનક પ્રત્યેરે ગાય, રણુ ચઢિઓ ત્યાં કોપીને રાય; ગદા ગંભીર કરમાંરે લીધી, સેન્યા તતબર સઘળીરે કીધી. ૧ ધરી બકતર પાખર ટોપ, પીશી દંત ને કરતારે કોપ; હાંકયા ગજરથ કોટિક ત્યાંહે, થાય ભુમરાણુ રણુમાંહે. ૨ કોઈએ લટપટી પાઘડી ઘાલી, નાસે તરવાર કરમાંરે ઝાલી; વાગી વીકટ ત્યાં વીરની હાક, ચઢી ચોગમ મેદની ચાક. ૩ સેન્યા ધસમસી આવીરે ધાઈ, શુરા ધાય છે સાંગ્યને સાઈ; શંભુ સનમુખ આવ્યારે જયારે, ગાજી બાલ્યો જાળંધર ત્યારે. ૪ અલ્યા ભંગી ભીખારી અજાણુ, મુને આપવા આવ્યોરે પ્રાણુ; નાઠા

વિષ્ણુ વાસવ વિધી નામ, તે તું જીતવા તાકું સંગ્રામ. ૫
સાહાવા સિંહને જાંબુક જાય, મુને તે જોઈ બળતારે થાય;
અલ્યા મેળવ્યો મુજશું તેં તંત, આણું અમર આદે તારો
અંત. ૬ બેઠો પ્રાણ ખોવાનેરે પાપી, મુને માગી તેં અ
બળા ન આપી; તુને જમપુરી પોંચાડી દેઊં, મોંમાં મારી
ને માનુની લેઉં. ૭ ચઢયો પશુપતિને તવ કાળ, પ્રગટી
ક્રોધથી પાવક જ્વાળ; ખેંચ્યું પારવતી પતિએ પીનાક,
ચઢી અસુરની સેન્યારે ચાક. ૮ મુકયું મદન રિપુએ ત્યાં
બાણ, દાનવ દળમાં થયું ભુમરાણ; પડયાં કરમાંથી અસુ
રનાં અસ્ત્ર, થયાં એકના સામટાં સહસ્ત્ર. ૯ મુકયાં જાળં
ધરે ત્યાં પ્રત્યક્ષ, લાગ્યાં પીડવા થઈનેરે લક્ષ; સુરને મર
ણની શંકારે મોટી, ભાગે કારમુક કરથકી કોટી. ૧૦ ધાય
દાનવ ત્રિદશ ટોળી, વાગે ગુર્જર ગદાનેરે ગોળી; કોઈ ગજ
રથમાં થકી ગડિયા, મુકી પ્રાણ કો રણમાંરે પડીયા. ૧૧
કોઈના પગ કર કમ્મર તુટે, કોનાં ધડ થકી શીશ વછુટે;
થાય ચક્ર તે રથનારે ચુરા; સુતા સોડ તાણી રણ શુરા.૧૨
ગોળા ધમધમગરજેરે ત્યાંય, ધમકેતોપ તે મહા રણ માંય;
છુટે સરરર સાયક તીર, વરસે વીરનાં વિષમ રૂધીર. ૧૩
વાળ્યો શંભુએ બાણનો છેક, નથી ચડતું અરિનેરે એક;
થયા શંભુ રણે રઘવાયા, ઊઠી કંપી કપાળીની કાય. ૧૪
અસ્ત્ર ઈશનાં જેટલાં જાય, લાગે થાક ને નિષ્ફળ થાય; લો

લાં લાલને શ્યામ સફેત, પીળાં પીછકો ઉડણુ અચેત.૧૫
શુક સારિકા સરપના ઘાટ, મુકયાં બાણુ એ વાળના ડાટ;
વરસે બાણુતણો વરસાદ, ગરજે ગગનમાં પરવત પહાડ.
૧૬ ભેદે કવચ પડે શીર તોપ, કરયો પ્રલયસમો શીવે કો
પ; કનક પુખાળા શર ચળકારા, જાણે તુટે છે નભનારે તા
રા. ૧૭ મારી શંકર શર ને થાકયા, ત્યારે ત્રીદશ નાસવા
તાકયા; પીશી દંત અધર બળવાન, મારી સેન્ય કરયું સ
મશાન. ૧૮ કોપ્યો સિંધુસુત કરી રીશ, નાઠા સુર સહુ
પોડતા ચીશ; થયું બે પાસે ભુમરાણુ, પડયું દેવના દળમાં
ભંગાણુ. ૧૯ શર અડકયું ન અશુરને એક, નાઠા શંકર
મુકી ટેક; વરત્યો તે સમે હાહાકાર, નાસે શુર સહુ નાંખી
હથીઆર. ૨૦ મારી વૃષભને મુકયો મુંઝાઈ, પેઠા શંભુ શિ
બિરમાંરે ધાઈ; નથી માતો ત્યાં શંભુને શ્વાસ, થયા અંત
રજામી ઊદાસ. ૨૧ કહે વિષ્ણુને વિષધર વાણી, ખોયું આ
જ મેં પંડનું પાણી; ખરી ખાતરી વારની વાપી, લેઈ જા
શે પારવતી એ પાપી. ૨૨ દોષ વિષ્ણુ હું તમને દેઈશ, જા
શે જુવતી તો લક્ષ્મીને લેઈશ; ફોડી ઓષડ આંજી તેં
આંખ્યો, મુને ફોગટ ફાંગડે નાંખ્યો. ૨૩ જાઓ ચતુરભુજ
તમે ચાલી, આવો ગીરજાને ભોંયરે ઘાલી; જાવું ચતુરાનને
ત્યાં કીધું, ત્યારે શંભુએ ત્રિશુળ લીધું. ૨૪ નિચ સોંપાય
નહિ તુને નારી, વિધી તારી મતિ વ્યભિચારી; તુને તનયા

નું લાંછન લાગ્યું, મેહેણું માથે તે ભત્રનું રે ભાગ્યું. ૨૫ વ ળી ઊમયાને વરતાં તારૂં, વિર્યપાત થયું શું વિચારૂં; ભા ઙ્યા અંગુઠા તારૂણી તેના, સાઠ સહસ્ત્ર વાળીખિલ્લ એના. ૨૬ જોડે જાય તો જોખમ થાય, તુંને સુંદરી કેમ સોંપાય; એમ કહીને ત્યાં ત્રિકમે ચાલી, ગુપ્ત ગીરજાને ગિરિમાં રે ઘાલી. ૨૭ જાણી વિધીયે ત્યાં વેળારે આડી, નિજ સદને સાવિત્રી સંતાડી; થયાં કષ્ટ પડે મુખ કાળાં, દીધાં ત્રિદશે મંદિરે તાળાં. ૨૮ જોયા ત્રિકમે તકનારે ટાળા, ઘાલી સિં ધુમાં સિંધુની બાળા; જોયા શૌનક એ સુર બળિયાં, પછી શિબીરમાં ટાળે મળિયા. ૨૯ કહે શંકર હરિશું થાશે, એ જાળંધર કેમ જીતાશે; મુને મંદ કરી મેહેણાં દીધાં, મારાં બાણુ તે નિષ્ફળ કીધાં. ૩૨ વિષ્ણુ કહે તમે હારિયા હાવે, મુને ત્યારનું અન્ન ન ભાવે; સર્યું કાંઈ ન સુરનું રે કાજ, બેઠા ત્રણુ જણા ખોઈ લાજ. ૩૧ વળી કહે વીધી કરીએરે આવું, કાલે સામટું રણુમાં રે જાવું; એમ સોચતા દિન દ યાળ, થયો પ્રગટ પ્રાતઃકાળ. ૩૨ ઉઠયો શીબીરથી ભડનો ભુપ, નાહીને અંગ સજ્યું રે અનુપ; કરી ઈષ્ટ ઉપાસના ત્યાંય, આવ્યું યાદ જવું રણુમાંય. ૩૩ ટાપ શીશ કવચ કે રયું અંગ, બાંધ્યું નવઘરૂ ત્યાં નવરંગ; કરણે કુંડળ ઝળકે વિશાળ, પેહેરયો સોનેરી સુરવાળ. ૩૪ કંઠે મુકતાફળનીરે માળ, દીસે નઉતમ રૂપનું આળ; ચિત્ત ચંદ્રના સરખું ચ

કોર, વપુ વજરના સરખું કઠોર. ૩૫ તીખી તરવાર કટિ એરે નાંખી, પીળા પટકાની કમ્મર બાંધી, પેહેરયા લોહના મોજારે પાય, નથી ભાસતી કુસુમમાં કાય. ૩૬ દિસે અધ ર તે રાતારે ચોળ, તેવો તાજેછે મુખ તંબોળ; ભાથા ભી ડીયા તે બેહુ પાસ, જાણે રમવાને સજીયોરે રાસ. ૩૭ લા વ્યો કિંકર ગજ શણગારી, ઝુલ જરીયાની તેપરધારી; શી શ સિંદુર પુષ્પની વાડી, મેઘાડંબર મય અંબાડી. ૩૮ ચક્ર ર ચાપ પરિઘને પાસ, શક્તિ સાંગ ગદા ગ્રહી આસ; ગજેં દ્રને મદિરારે પાઈ, લોહ સાંકળ સુંઢે સજાઈ. ૩૯ ષટત્રીસ આયુધ વપુધારી, કરી ઈંદ્રે જાણે અસવારી; ગરજ્યાં ગોમુ ખ દુંદુભી ત્યાંય, ચાલ્યું સાગર દળ રણમાંય. ૪૦ સોંઢયા ગજરથ ઘોડારે સુર, પાળા પાખરીયા ભરપુર; નેજા ફરફર કરવા લાગે, રણશિંગાંતે ચોદશ વાગે. ૪૧ ઝમકે ઝાંઝરી - ઓ ઝણણાટ, કોટી ગરજી રહ્યા કરણાટ; ચઢયું લઢવા કટ ક જે વિશાળ, દશ ભારે ડોલ્યા દિગપાળ. ૪૨ વીશ્રામ દિ ગપાગી ડોલ્યા દળ ચઢે, ધરા ધ્રુજી ત્યાંયરે; કડાઝુડ કટક મ ળ્યું, રાઢ થઈ રણમાંયરે. ૪૩ હરિહર અજને ઈંદ્રતે, સુર ગણ સેન્યા ધાયરે; રેવા દેવને દૈત્યનો, રણસંગ્રામ રચાય રે. ૪૪ ાાઈતિશ્રી ાા પદ્મપુરાણે જાળંધરો પાખ્યાને કવિ રે વાશંકર વિરચિતે સિંધુસુત શંભુ સંગ્રામ વરણો નામ અ ષ્ટાદશો અધ્યાયઃ ાા ૧૮ ાા

॥ અધ્યાય ૧૯. ॥

॥ રાગ આશાવરી ॥ સુત પુરાણી કહે શૌનકને, સેન્યા સુરનીરે ત્યાંય, દાનવપતિનાં દુંદુભી તે, ગરજી રહ્યાં રણમાંય. ૧ હરિહર અજ સંગ્રામે સજીયા, સનમુખઆવ્યો વીર, સહુ અસુરને સંહારવાને, ધાયા રણના ધીર. ૨ ગગન ગાજે ભોમી ભાજે, હોંકારા બહુ થાય; વજ્ર વૃષ્ટિ થાય ઊપર, અસુર અગણીત ધાય. ૩ કોપ કરીને લક્ષમીકાંત, સારિંગ સર ધરી મારો સીંધુ સુતની કરી પ્રકંમા, પાછો પલટે તે વારે. ૪ શંકરે સાંગ્ય ગ્રહી બળ આણી, ત્રિધારી ત્રિશુળ સમાન; તિક્ષણ અગ્રને તાતી પાવક, વિકટ વિષમ બળવાન. ૫ મનવેગી મહારૂદ્રરે મુકી, સહસ્ત્ર સુરજ સમ તેજ; કટકટી કાળ પુરૂષ ત્યાં કોપ્યા, વાળવા યુદ્ધ અવેજ. ૬ સમસમ કરતી શંભુએ મુકી, કાળનું કાપે જેમ શીશ; અડકી નહિ ઊદધીના તનને, તવ વિસ્મય થયા જગદિશ. ૭ વજર વાસવ ચક્ર હરિનું, ત્રિશુળ શંકર રાય; સીંચાણો શૈલે ભમે તેમ, અસ્ત્ર એકે ન ખાય. ૮ પડે રજની ને જાય પાછા, નિશાએ ન્યારા થાય; ઘણા દિવસ વઢતાં વિત્યા પણ, જીત કાંઈ ન જણાય.૯ ચંદ્રશેખર ચતરભુજને, કહે છે વીર કઠોર; કરો કેશવ યુદ્ધ હવે, હું થયો કમજોર. ૧૦ હરિ કહે હર સાંભળો, એ અસુરનો શો ભાર; શંભુ કહે સહેવાય નહીં મેં, ભુરી ભડનો માર. ૧૧ કટકટી ત્યાં

ચઢ્યા કેશવ, મરણ આગંમિયું ત્યાંય; પશુ પતાકા શંભુ એ ત્યાં, મુકિયું રણમાંય. ૧૨ ઘોર ગુર્જર ગદા ને ફરશી, મોંગળ ને ભીડ માળ; ચક્ર ચાપ પરિઘને પટ્ટિ, વૃષ્ટિ બાણ વિશાળ. ૧૩ ઊડે રથ આકાશમાં ને, અસુર કરે નાશાનાશ; પડે પરવત સરપ ને શુર, પામિયા તન ત્રાસ. ૧૪ વરૂણાસ્ત્ર મેહેલ્યું વાસવેને, બાણવૃષ્ટિ થાય; પવનાસ્ત્ર મુકર્યું પયોધી સુત, અહિ દળ અળપાય. ૧૫ ગરૂડાસ્ત્ર ગર્વધારિયે મુકયું, એમ મુકે બાણ; ઉભય સુર અસુર સેન્યા, વળી કચ્ચરઘાણ. ૧૬ ગદા લીધી ગરજના કરી, મારવા માંડયારે સુર; હાહાકાર હવોજ સબળો, પરાજય કરયા ભડપુર. ૧૭ નંદીને ત્યાં પ્રહારજ કીધો, નાઠો તે રણનીરે માંય; પન્નગ અરિનાં પીંછ પટકીયાં તે પણ ત્રાશયોરે ત્યાંય. ૧૮ પાછા ફરીને પશુપતિ ધાયા, ધનુષ પછાડયું શીશ; બે બળિયા ત્યાં બાથેરે વળગ્યા; અરણવસુત ને ઈશ. ૧૯ ગડદા પાટુ મુષ્ટિને મુસ્તક, સ્કંધ પછાડે વિર; કેશ ગ્રહીને તાણે પરસ્પર, વરસે અંગ રૂધીર. ૨૦ વ્યાળધર ત્યાં વજર થઈને, ભિડીયા ભડની સંગ; અંગારા અંગે અતિ વરસે, લોચન લાલ સુરંગ. ૨૧ ભુત ભેરવ ને ગણ સઘળા, કરે બાણની વૃષ્ટ; નંદી ભ્રંગી કોપિયા, તે દેછે દારૂણ કષ્ટ. ૨૨ લાત વાગે ને ભુત ભાગે, ત્યાગે આયુદ્ધ તન; મલ્લ લઢે માતંગ સરખા, ગરજે વ્યોમ ને ઘન. ૨૩ ઉછળે આકાશ સુ

ધી, પડે તે પ્રથ્વી માંહે; કંઠ મરડે દંત કરડે, ટેક ન મુકે ત્યાંહે. ૨૪ કંઠ મરડે અંગ ઉતરડે, તરતડે વિરનાં તન; એક એકને ભડ ભમાવે, ફેંકી દેછે ગગન. ૨૫ વાર એકવીસ વઢચા વિષધર, ભડે ઝાલી ભમાવ્યા; કચ્ચરઘાન રિપુ થયા તે, અંતની ઉપર આવ્યા. ૨૬ મારીકુટી મૃત્યુ સરખા, કરચા તોડી દાઢી; સહસ્ત્ર સહુ ખુંચી કરીને, શંભુને મુકિયા કાઢી. ૨૭ નગ્ન થઈ ત્યાંથી વિધી નાઠા, અસુર પાડે તાળી; પળ્યા સહુથી પરિબ્રહ્મ પહેલા, વાટ ના જોઈ વાળી. ૨૮ હાંક વાગી અસુરની તવ, ત્રાશિયા સુર ત્યાંય; ધસમશીને ધાઈ આવ્યા, સરવે શિબિરની માંય. ૨૯ ધુળ ધોબા પુંઠે નાંખે, ને કરતા તિરસ્કાર; શંભુ કહે શીમાવળી મેં, ખરીજ ખાધી હાર. ૩૦ શંભુ કહે શ્રીનાથ મુજથી, કાલે યુદ્ધ નહીં થાય; અજીત એ જીતાય નહિ ને, કહ્યું ન કરે કાય. ૩૧ માટે માધવ એ અસુરશું, તજો યુદ્ધ ઉમંગ; કો ઈષ્ટની ઉપાસના, તેથી અડે ન અસ્ત્ર અંગ. ૩૨ મેં પ્રભુ મનમાં વિચારયું, કરો કપટ કાંઈક જ્યારે; તોજ તમોથી સિંધુસુત એ, પામે પરાજય ત્યારે. ૩૩ મોંઘુ ન મળે કો મણિથી, મોટું નભથી જેમ; પશુ પતાકા ચક્ર ત્રિશુળ એ, ના અડકયું તે કેમ. ૩૪ માટે શંકર કહે એનું, મૃત્યું મુળ જણાય; તો ત્રિલોકી નાથ તમથી, જોદ્ધા એ જીતાય. ૩૫ શ્રીપતિ કહે સત્ય શંભુ, આપ કહો તે ઈશ;

ક્યાં જગકર્તા તમોને, ક્યાં જીવ જુગદીશ. ૩૬ રમાવર કહે રાખશોમાં, ચિંતા ચિતમાં લેશ; પધારો કૈલાશ પો તે, ઠાગે એને ઠગેશ. ૩૭ વળાવ્યા ત્યાંથી વિષ્ણુએ તે, આવ્યા ઊમયા પાસ; અંત કરવા અસુરનો, ત્યાં વિચારે અવિનાશ. ૩૮ કોણ જાએ કપટ કરીને, કેમ પુછે પેર; ભગની એ ભુપાલની ગોવીંદ કહે મુજ ઘેર. ૩૯ પટાવી એ પ્રેમદાને, મોકલું રિપુ પાસ; ભગની ભાવે પુછશે તો, કહેશે સહુ ઈતિહાસ. ૪૦ ॥ વિશ્રામ ॥ ઈતિહાસ કહેશે આપથી, તો રહેશે રણમાં રંગરે; તારૂણી કાજે તેડિયો, વેગે તરત વિહંગરે. ૪૧ પ્રણામ શનગારી કરી, માગે કરવા કામરે, રેવા રસિક કહે જઈ રમા, લાવ્ય શિઘ્ર આ ઠામરે. ૪૨ ॥ ઈતિ શ્રી પદ્મપુરાણે જાલંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે સુરાસુર સંગ્રામ વરણોનામ ઓગણિશમો અધ્યાય: ૧૯

અધ્યાય ૨૦.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ તેડયો પ્રભુએ ત્યાં પક્ષિને પાસ; જાઓ વેગે જ્યાં વૈકુંઠ વાસ; વેગે કમલાને લાવોરે વીર, જોજો વાટમાં કરતારે ધીર. ૧ વહાણું વાતાં પહેલું ન અવાય, તો આ કામ અકારજ થાય; શિશ નામિ વિહંગમ ધાયો, વેગે વઈકુંઠમાં વિર આવ્યો. ૨ લાગ્યો લક્ષમિને પ્રેમથી પાય, ચાલો માધવ તેડે છે માય; ગિરિ કઈલાશ

નો ત્રઠ જ્યાંય, વઢે દેવને દાનવ ત્યાંય. ૩ અરૂણોદય પ હેલું આપણે જાવું, જઈને ભુધર ભેલાંરે થાવું; કમલા કહે છે શું મારૂં કામ, કહે સુપરણ તેડે છે શ્યામ. ૪ ઉઠિ ગ રૂડ ચઢ્યાં પછિ માત, પહોંચ્યાં થાતાં પહેલાં પ્રભાત; જુ વે વાટ વિશ્વંભર જ્યાંય, આવ્યાં વિનતા વિહંગમ ત્યાંય. ૫ જોઈ હરખિઆ સુંદર શામ, કરવું કમલાના હસ્તકે કા મ; માટે મરમ કટાક્ષથી ભાળી, જાણે વિનતાને વશ વન માળી. ૬ હશિ બોલ્યા ત્યાં હિતકારિ, આવો પ્રેમદા પ્રા ણની પ્યારિ; થયો સુખિયો હું સુંદરિ હાવે, મુને તમવિના અન્ન ન ભાવે. ૭ તમો ચપળા ચતુરસુજાણ, કરયો તેં વશ્ય મારો પ્રાણ; હોય સંકટ સીંધુ તે સારો, ન સહેવા ય વિયોગ મેં તારો. ૮ મુને વિશ્વનું સુખ નથિ ગમતું, રહે છે મન મારૂં તમ પુંઠે ભમતું; નથિ યોગિના ઉરમાં રે વસતું, ક્ષણું તુજમાં થકી નથિ ખસતું. ૯ મુને જગત કહે મહારાજ, તે સઊ તારૂણિ તમવડે લાજ; મુને ભક્ત ભજે દધી બાળા, તે હું તારિ જપું છું માળા. ૧૦ મારિ કલ્પતિ તુજ વિના કાયા, લાગિ મિઠડિ તારિ માયા; વ હાલી તુજવિન કો નથી વામ, તું છે વાતતણો વિશરામ. ૧૧ માહારી સંકટ વેળાની સહાય, પળ તુજવિના કલ્પની થાય; એવાં વચન વધા જુગદિશ, બોલ્યાં શ્રી તવ નામિ ને શીશ. ૧૨ તમો અંતરના આધાર, મારા હરિવર હઈયા

ના હાર; કેમ કૃશિત થયું પ્રભુ અંગ, ભાસે કંઈક થયું મન ભંગ. ૧૩ કેમ અંતર ઉંડું ઉદાશ, તન જોઈ પડયો મુને ત્રાસ; પિડા શાને થઈ તમારી જાત, મુને કહોને મારા સમ વાત. ૧૪ શિદ સમ મુને દેછે રમા તું, નથી કમળા મેં તુજને કહેવાતું; સતિ કહે સુણો પુરૂષ પુરાણ, જો ના કહોતો તજું મારા પ્રાણ. ૧૫ ત્યારે બોલ્યા ત્યાં પ્રાણજી વન, મુને આપો વિનતા વચન; તો તે વાત તમોને કહે વાય, ત્યારે શ્યામા મુને સુખ થાય. ૧૬ મહિલા મોકલું ત્યાં તમો જાઓ, સતિ તેના ખરા સમ ખાઓ; તમો મા નો નહિ તારૂણી જ્યારે, કહી હલકો પડું હું ત્યારે. ૧૭ કહે કમળા તમારી કહેવાઉં, જ્યાં વેચો ત્યાં હું વેચાઉં; કહો વાત મુને અવિનાશી, હું છું દિન તમારીરે દાશી.૧૮ તમો કહો જો કૃપાના નિકેત, તો હું હાજર પ્રાણ સમેત; ત્યારે બોલ્યા ત્રિભોવન તાત, સુણો વૈષ્ણવી મારીરેવાત. ૧૯ તમે જાલંધર પાસે જાઓ, ભેળાં ભાઈ ભગની મળી થાઓ; છે તમારે એ બંધુનું લારૂ, તેથી સનમાન આપ શે સારૂ. ૨૦ તેનું મૃત્યુ પુછો તમે નારી, તો પ્રેમની પ્યારી તું મારી. ૨૧ ાા વિશ્રામ ાા મારી પ્રાણપ્યારી તમો લાવો સાચી શોધરે, તો તારા બાંધવતણો કરૂં હું કંઠ વિ રોધરે. ૨૨ વિરના વધની વાત તે, શ્રાએ સાંભળી જ્યાંયરે રેવા રસિકની સાથે તવ, તરૂણી બોલી ત્યાંયરે. ૨૩

ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાલંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે શ્રી વિષ્ણુ સમાગમોનામ વિશમો અધ્યાયઃ ૨૦

અધ્યાય ૨૧.

જંજાળી જીવડે મુક્તિની જુક્તિ ન જાણી એ રાગ.

શામળિયા મુંજને આ સમે આ શું કીધું, મહિયરિયાનું માઠું તાકયા; મારૂં સરસ્વત લુંટી લીધું, કાળજડું કોરયું આ સમે આ શું કીધું ૧ ટેક. રાજ પીયર વડે છુંય પનોતી, જે સઘળું સુખ મારે; આજ ઘટે મહારાજ તમારે, વીરની ચઢવું વાહારે. શામળિયા મુંજને. ૧ કોણ કુટિલ એવી હોયતે, મહિયરનું શું કહે માઠું; વેણ તમારાં નહિ વિસરે, જેમ પીઠ ઉપર પાઠું. શામળિયા. ॥ ૨ ॥ હઈયામાં હોળી સળગાવી, મોત વિનાની મારી; શઠ સુરની શિખામણ માના, ઘર ઘાલ્યું ગિરધારી. શામળિયા. ૩ સુધા સરીખું વાયક તમારૂં, પણ શુળી સમ સાલે; પીયરનું પાધર કરવાને, કેમ મારા પગ ચાલે. શામળિયા. ૪ અભાગણી એવી કોણ હોય તે, વેળા જે ન વિચારે; દગો કરીને ડાકેણ ભગની, ભોળવી ભાઈને મારે. શામળિયા. ૫ જડ બુદ્ધિ મારી જોવાને, તકમાં સાચવ્યું ટાણું; કમળ નયન કરવાને બેઠા, મારૂ વિશ્વ માંય વગોણું. શામળિઆ. ૬ સમ દરસી સહુ ગાય તમોને, તે કવી જનની કેહેણી; હું હઈયા ફુટી નવ સમજી, રાજ તમારી રેહેણી. શામ-

ળિયા. ૭ આવુ જાણતતો હું નવ આવત, દુ:ખમાં દવ
તે ધરવા; પાતળિયા બેઠા છો મારૂં, પીયર પાધર કરવા.
શામળિયા. ૮ પેટ ભરૂં પરપંચે હું, દિશ કરૂં કેમ કાણી;
હૈયાનું હોઠે આવ્યું મેં, સઉ સાધુતા જાણી. ૯ મોટી ભ
ગની માત સમી તે, કેમ શત્રુવટ સારૂ; હાથે કરીને હ-
ળવી પડવા, શીદ ગાપ ઘટાડું મારૂં. શામળિઆ. ૧૧
ભાઈતે ભવનું મહીઅર મારૂં, કોઈ દિન આવે આણું; ના
થજી તે દેખી ન ખમાયું, મારૂં ઠરવાનું ઠેકાણું. શામળિઆ.
૧૨ દલ ખોલી કોને દેખાડું, રાજ મરૂં છું રૂંધી; પીયર
વણુ પાતળિયા મારે, પાધર પાવા સુધી. શામળિઆ. ૧૩
કર્યું નથી મેં કપટ કદાપી, કેમ બંધવને થાયે; વાંકુ વે-
તર ત્યાં વાલાજી, આ પળિઆં પીંજાએ. શામળિઆ. ૧૪
આવાં હીણુ કર્મ કરચાની, આ કોણે મત દીધી; સમાન
દ્રષ્ટી સમજણ લાંબી, મેં સહુ સમજી લીધી. શામળિયા. ૧૫
કર્યો અકાંચન બાપ મારો, સહુ ઈસ્કામત આણી; કહો
કો દિન પાયું છે મારાં, પિયરીયાંનેપાણી, શામ૦ ૧૬ નથી
જમાડયો લાડકડાને, રાજ રસોઈ મેં રાધી; રમાડવા નાગ
ઈ હું કો દિન, ખોળે ખાવું બાંધી. શામ૦ ૧૭ મુજ વીર
સાથે શું વેર તમારે, તે કારણ કંઈ કહોને; મારચે સુખ
થાયે તો મુજને, સ્વામિ શુળિયો દિયોને. શામ૦ ૧૮ હું બ
ળતી બોલુંછું બિહિતી, ધણી તમારી ધાકે; કોણ કરકશા

એવી હોય તે, ભાઈનું ભુંડું તાકે. શામ૦ ૧૯ કંથ કહ્યુ તે તો નહીં થાય, કંપે પ્રાણ અમારા; લાડકડીનું મુખ લેવા શું, વેહે નેત્રે જળધારા શામ૦ ૨૦ આવું જોઈ હાવેથી કો, સંબંધ કરશે સારો; પાપી સુરની પક્ષ થકી શું, ગયોજ બાંધવ મારો. શામ૦ ૨૧ બે પાસે બોલે બંધન છું, નહીં બોલ્યાનું બહારૂ; આ જીવ્યાથી મુજને લાગે, માધવ મર વું સારૂં. શામ૦ ૨૨ મારા વીરનો વાળ વિશ્વંભર, જો કાંઈ વાંકો થાશે; વાત સુણી તે વેળા મારો, ફટકીને જીવ જા શે. શામ૦ ૨૩ પરણી આવ્યા પુંઠળ મુજને, પિયર નવ દો જાવા; ભાઈ મારીને ભડ બેસાડો, કોઈ ન રહે પાણી પાવા. શામ૦ ૨૪ પતિત હોય તો પાવન કીજે, સસરાનો સુત જાણી; શું સારૂં કરવા તાકો છો, આ તરવારો તાણી. શામ૦ ૨૫ વેચાતી વઢવાડ વઢોછો, કંથ ચાલ આ કેવો; સહોદર સંહારી તમારે, શો સિરપાવજ લેવો. શામ૦ ૨૬ કડવું કહેતાં લાગે તમને, ખરૂં વચન તો ખોટું; શું માશી મામા મારયે થયું, માપ તમારૂં મોટું. શામ૦ ૨૭ વાસવ સારૂ વામન થઈને, બળિના જાચક જામ્યા; દ્વારપાળ થઈ ને રહેવાનું, ત્યાંશી ઈજ્જત પામ્યા. શામ૦ ૨૮ કપટ કરી ને કંથજી મારા, કૈરવનું દળ કાપ્યું; પાંડવના કિંકર કહા વ્યા પણ, તેણે શું ફળ આપ્યું. શામ૦ ૨૯ ધર્મ હારીને ધ ણી તમે જે, કુંભ સુધાનો છળીયો; વાળી વધ કર્યો તેનો

કહો, કેઈ જાગે જશ મળિયો. શામ૦ ૩૦ પ્રાણુ થકી તો પી
યર વહાલું, વિનતા કહે વનમાળી; નષ્ટ નજરથી જોવાયે
કેમ, ભાઈના સામું ભાળી. શામ૦ ૩૧ સુરને સુખીયા કર
વા તાકો, મારા વીરને મારી; પાપ વાત પુછાવો મુજને,
હરજી થાઊં હત્યારી. શામ૦ ૩૨ અરે વિધાતા વર વીર
વઢતાં, હું મન રાખું કોનું; રેવા રસિકે કેમ ના ખોળ્યું, પ
રથમ મારૂં પાનું. શામ૦ ૩૩ વિશ્રામ પાનું ન ખોળ્યું મા
હરૂં, રમા કહી એમ રોયરે; ભાઈને ભોળવી મારવા, હું
નથી જાતી કોયરે. ૩૪ ચાહે તો રાખો ચરણમાં, કહો તો
વશીયે વનરે; વળી શ્યામા સમજાવવા, વિષ્ણુ વદે વચન
રે. ૩૫ ॥ ઈતિ શ્રી પદ્મપુરાણે જાલંધરોપાખ્યાને કવિ
રેવાશંકર વિરચિતે લક્ષ્મિ વિયોગ વર્ણો નામ એકવિંશો
અધ્યાયઃ ૨૧.

અધ્યાય ૨૨.

॥ રાગ મેવાડો ॥ ચાલ વણઝારાની વળતી વિશ્વંભ
ર બોલીયા, સુણો સાધવીરે; ધન તારૂણી તારો ટેક, મા
નો માધવીરે. સ્વામિ હું સમખાવા તણો, સુણો સાધવીરે;
તમો છળ કરીને વાહ્યો છેક, માનો માધવીરે. ૧ હરિવદ
ની આવું હતું, સુણો સાધવીરે; ભાઈ વિના ભવ ભાગી
પડે. સુણો. તમો તારૂણી ધારચું ત્યમ. માનો. ૨ કંથનીશી
તમને કમી; સુણો. વીર કોઈને કેમ કહેવાય. માનો. સાચી

સગાઈ સહોદર તણી. સુણો. ભાઈ વિના જન્મ અકારજ જાય. માનો. ૩ બાપ ઘટયું મારૂં માનુની; સુણો. મારો ભામની ખોયો ભાર; માનો. મીઠું મનાવતી મુજને. સુણો. આજ પેટનો પામ્યો પાર. ૪ કહેતી પતિ મારા પ્રાણછો. સુણો. મિથ્યા કરતી મલાવડાં નીત. માનો. કામ પડયે કારણ લહ્યું; સુણો. હું તો જાણું છું જુવતીની રીત. માનો. ૫ સ્વારથ સાધવો હોય તો, સુણો. સમે પેટમાં પેશી જાય, માનો. ભય ન ગણે ભગવંતનો, સુણો. બહુ બોલતાં ના બંધાય, માનો. ૬ સિંહ સંહારી સંચરે, સુણો. નાસે માનુની દેખી મંઝાર, માનો. પગ માંડે નહિ પાણીમાં, સુણો. સેજે ઊતરે સિંધુ પાર, માનો. ૭ રિદ્ધ સમરપે રિઝીને, સુણો. ખીજે તો કરે શાહને ચોર, માનો. હાસ્ય કરે પળમાં રૂવે, સુણો. હોય કાળજું વજર કઠોર, માનો. ૮ નાગણે ત્રણ ને તેરમાં, શુણો. રાખે સરવેની સાથેસ્નેહ, માનો. ભોળવી ભ્રષ્ટ કરે રતિ, સુણો. આપે છેવટ છેતરી છેહ, માનો. ૯ હિત હરે પરનું હશી, સુણો. કોને આપે ન પેટનો પાર, માનો. બ્રહ્માદિકને ભોળવે, સુણો. સમજે નહીં સાર અસાર, માનો. ૧૦ વિશ્વને વાહે વાતમાં, સુણો. મત પોતાનો માને ઠીક, માનો. કહો કેમ કંથથકી બિચે, શુણો. નવ રાખે જે કાળની બિક, માનો. ૧૧ રાખી ન કોઈ રામા શકે, શુણો. મેળે મન માને ત્યાં જાય, માનો. લાજ દેખાડે

લોકમાં, શુણો. ક્ષણમાં સતિનું પદ સહાય, માનો. ૧૨ વિ
શ્વ થયું વશ માહ્યરે, શુણો. પણ તેં ન ગણ્યો મુને નાર,
માનો. ગોળ ખોળ સરખાં ગણ્યાં, શુણો. વિર ને વર બે
એક હાર, માનો. ૧૩ માથે છેડો નાંખ્યો તમે, શુણો. વેમ
કાજે કપાવ્યું નાક, માનો. કરણ કોચાવ્યા કયમ શુણે,
શુણો. લાજ કાઢીને વશ કરી વાકય, માનો. ૧૪ કાજળે
ચક્ષુને વારિયાં, શુણો. હારચા હસ્તિ બંધાણી તે હાથ,
માનો. ચતુરને ચુશી નાખીયા, શુણો. હજુ રંગ છે દાંતની
સાથ, માનો.. ૧૫ કયાં તે સંબંધને શોધીયો, શુણો. સારૂં
સગપણ રાખ્યું તેં આજ, માનો. મચ્છ મગરને કચ્છ તે,
શુણો૦ તારો પ્રણિઢા પિયર સમાજ, માનો૦૧૬ તેના કરતાં
હું ગયો, સુણો, તારે મારેતો શાનો સબંધ, માનો. ગમતુ
કરો ગોરી તમે, શુણો. કરશું બોલવું તમથીરે બંધ, માનો.
૧૭ કહાચો સતી સંસારમાં, સુણો. પતીનું નવ પાળશો વે
ણ માનો. મુખ મારૂં ગમતું નથી, સુણો. કરે નેહ પરિ-
ક્ષા નેણ, માનો. વિશ્વાસે વળગી રહ્યો, સુણો. મુને નારી
કર્યો તેં નીરાશ, માનો. હવે તન પાડુ તપશા કરી, સુણો.
મુને મળવાની મુકજો આશ, માનો. ૧૯ સંન્યાશી થાઉ
સર્વથા, શુણો. જાઉ વસ્તી તજીને વન, માનો. ગેરૂએ વસ્ત્ર
ને રંગીયાં, સુણો. તાણ્યુ તીલક તે ઉર્ધ્વ અમન; માનો.
૨૦ કાઢયું કમંડળ કોપીન, સુણો. બેઠા શીરના કાઢવા કેશ,

માનો. નારદ તે સમે આવીઆ, સુણો. જાણે આપવાને ઉપદેશ, માનો; ૨૧ ચપળા ભુલી ચરીત્રમાં, સુણો; જાણે હરિવર હાથથી જાય, માનો; ખાંતીલી ખોળા પાથરે, સુણો શામળારે; કંપે કમળાની થરથર કાય, પ્રીતમ પાતળારે; ૨૨ કોણ વલેની મુકી મને, સુ; તમે કંથજી કેમ જવાય, પ્રીતમ; ત્રીકમ તરછોડી જતાં, સુ; તમને રાજી રામ ના થાય, પ્રીતમ. ૨૩ વય વિના વિરક્તનો, શુણો; કોઈ ધરથી ધરાયની વેશ, પ્રીતમ; મારા સમ ના આપશો, સુ; તમો નારદ કાંઈ ઉપદેશ, પ્રીતમ; ૨૪ રાજ રીસાયા શું તમો, સુ; મારૂ વચન ધરો નહીં કાન, પીતમ; માન્યું હોત તમે માનુની, સુ; તો ભગવાં ન કરે ભગવાન, માનો; ૨૫ ચપળા ચેતી ચીત્તમાં, સુણો; ભૂલી રાજ તમારી સેવ, પ્રીતમ; કહેશો તે કરીશું અમો, સુણો; નહિં રાખીએ કંથ કટેવ, પ્રીતમ. ૨૬ કહોતો હું વાહું વીરને, સુણો; મળી મૃત્યુંની પુછું પેર, પ્રીતમ; ઠાગો કરીને ઠગું હમો, સુણો; કહોતો વીશ્વ સાથે કરૂં વેર, પ્રીતમ. ૨૭ રાજ તમો રાજી રહો, સુણો; મારે સુખ રૂપી સંસાર, પ્રીતમ, હાજર જે કહોતે કરૂં, સુણો; મારા અંતરના આધાર, પ્રીતમ. ૨૮ તાત ભ્રાત ત્રીલોકીના, સુણો; લાવું મૃત્યુંનાં શોધી મૂળ પ્રીતમ; પેટ ચોળીને પેઉજી, સુણો, શીદ આ ઉપજાવો શૂળ, પ્રીતમ. ૨૯ જાઓ નારદ કેમ આવીયા, સુણો; મારૂં

કરવા ફરો ઘર ભંગ, પ્રીતમ; જેણે ગેરૂ ગોપીચંદન કરયું, સુણો; તેનું આધેરૂ ટળજો અંગ, પ્રીતમ. ૩૦ કાળજાં કુ-ળાં બાળવાં, સુણો; કોઈને કરશો નહી ઉપદેશ, પ્રીતમ; જેમ રાજી રહેશો તમો, સુણો; તેમ નાથ સદા નમેશ પ્રી તમ. ૩૧ કેશવે કોપીન કાઢીયું, સુણો; જુઓ જીવણે સા-ધ્યો જોગ, પ્રીતમ; માને કહ્યું નહિં કંથનુ, સુણો, તેજ ભા મનીયોના ભોગ, પ્રીતમ. ૩૨ વિશ્રામ. ભોગ મળે ભ-રથાર તેના, જે વિનતા લોપે વચનરે; જુઓ સંકટ કારણે પ્યારી પ્રેરે પ્રાણજીવનરે. ૩૩ ભેદ પામવા ભાઈનો શ્રી સે ન્યામાં જાયરે; રેવા ભગની ભાળીને, ભુપત રાજી થાયરે. ૩૪ ઈતી શ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવી રેવાશં કર વિરચીત્તે લક્ષ્મિનારાયણ પ્રશ્નોતરો નામ દ્વીદશો અ-ધ્યાય. ૨૨.

અધ્યાય ૨૩

રાગ મારૂ. શુક વળી બોલીયોરે, શૌનકાદિક શ્રવણેધરે; નમીને નાથનેરે, ત્યાંથી પદ્મા પરવરે. ૧ મુરતી મોહની રે, ચાલી કપટને કારણે; દળ દેખતીરે, આવી બંધુને બાન રણે. ૨ કહ્યું કીંકરેરે, જાળંધર પાસે જઈ; મળવા મહીપ-તીરે, ભગની આવે તમને અહીં. ૩ ઉઠયો આદરેરે, સ્નેહથી સામો આવ્યો ધાઈ; પડીયો પાયમાંરે, ભેટીને ભોવ-નમાં લાવ્યો ભાઈ. ૪ તવ ઈદિરારે, ઓવારણાં લે છે વ

ળી વળી; આંસુ આંખમાંરે, ગદગદ કંઠે ગયાં ગળી. ૫
પ્રીતી પુર્વકરે, પશ્ચાતણો પુજા કરી; દે આશીષ તહાંરે, વી
રાપર વહાલ ધરી. ૬ કર જોડીનેરે, સીંધુનો સુત વાણી વ
દે; કયાંથી આવિયાંરે, મુજપર હેત ધરી હ્રદે. ૭ હવે કમ-
ળા કહેરે, વીરા તન જોવા તાહરૂં; ઘણા દિવસનુંરે, મળ
વા ઈચ્છે મન માહરૂં ૮ રાત દિવસમાંરે, ક્ષણુન જંપ વ
ળે મને; શીદને સાંભળેરે, ભુપતી ભાઈ ભગની તુને. ૯
આશો અમરશુંરે, વીરા તેં વિખવાદ ધારિયો; વઢવા આ
વતાંરે તને તાતે કયમ ન વારિયો. ૧૦ યુદ્ધ અમરની સા
થેરે આદરિયું તેં જ્યારનુ; મારા પેટમાંરે તેલ રેડાયું ત્યા
રનુ. ૧૧ કહાવું કયમ કરીરે, આ પાસે નથી કોઈ આવ
તુ; શુણી વાતનેરે, ભાઈ ભોજન નથીભાવતુ. ૧૨ કોને જ
ઈ કહુરે, ચિતડાની થાય છે ચિરિયો; વિરા હોયછેરે એની
નો જીવ અધિરિયો. ૧૩ ચિત્ત ચોક નહિરે, હું ફટકારી સ
રખી ફરૂ; ઘર બારમાંરે, મન ગોઠે નહિ શું કરૂં. ૧૪ દેવ
સહુ દુષ્ટછે રે, ભાઈ દગો ભાસે મને; માટે વારવા રે વી
રા આવી તરત તને. ૧૫ એક આંખ તુ રે, રાંકડી ભગ
ની કેરો ભઈ; તેથિ તનમાં રે, ત્રાસ ને ભાન વિનાની થ
ઈ. ૧૬ ત્રણે દેવતા રે, તેવડ તાહરીમાં ફ રે; એ શું યુદ્ધમાં
રે, કાળ કટકના ઉગ રે. ૧૭ નથી તે તણોરે, ત્રાસ વીના
તન તુજને; જોજે મુકતોરે, રણે રખડતી મુજને. ૧૮ યુદ્ધ

ફરતાં કદીરે, વાળ વાંકો તારો થશે; તો તે સાંભળીરે, પ-લકમાં પ્રાણ મારો જશે. ૧૯ બળ્યાં રત્ન એરે, વીરા સુ-રશું રાઢ તજો; નથી લાગતીરે, મારા મારીમાં મુને મજો. ૨૦ વીરા તુજ વડેરે, આશા મોટી મહીઅરની; પછી માહરેરે, પાધર વાટ પીઅરની. ૨૧ એ જીવો ઘણુંરે, સં-પતી સુખ એતો ખરૂં; પણ હોય નહીંરે, સાકર સમ કોઈનું સાસરૂં. ૨૨ શુળી સાસરૂંરે, ચાહેતો સોનાની કરે; પણ એક પલકનુંરે, સુખ પીયરનું ના વીસરે. ૨૩ નથી તન દઈરે, કામ કશાં ઘરનાં કરયાં; ખાઈ પીને ખુશીરે, રાત દીવસ ફરતાં ફરયાં. ૨૪ બાણુજ બોલનારે, સાસરે સહુ-ના સાંખાએ; કામકાજ તહાંરે, કોના ઉપર ભે નાંખીએ. ૨૫ વિરો હોય તોયતોરે, બેન કહી આવે બોલાવતો; સં-દેસો ગએરે, દેખા દે આણું આવતો. ૨૬ ભાઈ હોય તોરે સમો સાસરીયાનો સાચવે, પુત્ર હોય તોરે, ભરી ભવિષ્ય ને ભોગવે. ૨૭ માટે બંધવારે, સુર સાથે સંગ્રામ તજો; તોડી તંતનેરે, જે ભવતારણ તેને ભજો. ૨૮ સિંધુ સુત તવ બોલિયો, હું તો પુજ્યને ધારતો પાળવા; સુળ માહરાંરે, બેઠા બનેવી તો બાળવા. ૨૯ સુર સરવનેરે, જીવતા નહીં દેઉં જાવા; પણ આવીયારે, સરપ પાળેલો ખાવા. ૩૦ ઋણને પાપ જેરે, મૃત્યું થયે પણ ના મટે; વેર વહાલમાંરે, ગોવિંદને ના કરવું ઘટે. ૩૧ તાતે ટેકથીરે, જાત

જોઈ એની ખરી; ફરે મુજનેરે, તે હણવા હાથે કરી. ૩૨
આવી બેન તું રે, માટે ઝાલીશ એને જીવતો; નહિંતો નિ
શ્ચે હું રે, વિષ્ણુને વધ કરી નાંખતો. ૩૩ વદે વૈષ્ણવી રે,
ના ફરે માધવ મારવા; સુરના સાથમાં રે, વઢતાં ગયા હ
શે વારવા. ૩૪ મન મુકીને રે, તેન વીરા તુજશું વઢે; એ
અધર્મથી રે, બ્રહ્મસદન ભાગી પડે. ૩૫ એ એંધાણ છે રે,
કંથ બતાવું માહરો; મરતાં જે વધે રે, તેજ બનેવી તાહરો
૩૬ સિંધુ સુત કહેરે, ત્રણ ભોવન જો મ રે મથી; કોટી
વીષ્ણુએ રે, હું વધ થાવાનો નથી. ૩૭ બેની મુજ અંગ
ને રે, અસ્ત્ર અમરનાં નાહી અડે; માટે કોઈ જુઠું કહે રે, ભ
ગની તું રખે રડે, ૩૮ વળી કમળા કહે રે, મુજને કેમ પ
તીત પડે; તું રણમાં જતાં રે, કાળજડું મારૂં કડકડે. ૩૯
સુર સાથે સંગ્રામમાંરે, કેમ કરી જીતશો મારા વીર; તેની
મુને ખાતરીરે, થાતી નથી રહે છે અધિર. ૪૦ માટે કહે
મનેરે, કોણ રીતે વીરા જય થશે; નહિતો તુજ માટેરે, પ્રા
ણ મારો ફટકી જશે. ૪૧ સિંધુ સુત કહેરે, એ ગુપ્ત વાત
છે જીતની; કોઈને કહેશો નહીરે, ભગની ભોળવી રીતની.
૪૨ ભાભી તાહરીરે, સત્ય ન ચુકે જ્યાં લગી; કાયા માહ
રીરે, દેવ થકી ના પડે ડગી. ૪૩ ભવ બ્રહ્મા તણીરે, શક્તિ
નથી જીતે મુને; કાળ કંપે મુજથીરે, મુખ થકી કહુંછું તુને.
૪૪ તવ રમા કહેરે, મુજને પતીત પડે નહીં; સત્ય ચુકે

તોરે, કેમ જણાય તુને તહીં. ૪૫ તવ સીંધુ સુતેરે, આપી પતીત પરમાણિએ; ફુલનો હાર આ,રે કરમાએ લાંછં ન જાણિએ. ૪૬ ખીલ્યાં કુસુમ ત્યાંરે, કમળાએ ગણી નિશ્ચે કરયાં; સાચું માનીનેરે, બંધવના કરમાં ધરયાં. ૪૭ ઉઠયાં ઈંદિરારે, વીરા આજ્ઞા આપો મુને; રાખે રામજીરે, કુશળ વીરા કહુંછુ તુને. ૪૮ જાળંધર કહેરે, માગ્ય બેની તું મારી કને; આપું સરવસરે, તનમાં જે ઈચ્છા તને. ૪૯ વળી કમળા કહેરે, મુજપર હેત રાખજો ઘણું; તમ પુણ્ય થીરે, સુખ છે સરવ સોહામણું. ૫૦ તોય ત્રણ ત્યાંરે, રત્ન રમાને આપીયાં; વેર હતાં વિષ્ણુંશુંરે, તે ઉરથી ઉથાપીયાં. ૫૧ ધારૂં મનમાં હુંરે, જે સઘળા સુર હું વધ કરૂં પુજ્ય જાણીનેરે, રત્ન કર રમાવરને ધરૂં. ૫૨ કહેજે વીષ્ણુનેરે, નષ્ટ નજરથી ના નહે; રમા કહે રખે ડરેરે, ભાઈ તુજને પગે પડે ૫૩ નમ્યો નરપતિરે, પદમા પ્રભુ પાસે ગયાં કળા કપટનાંરે, વચન કહા વહાલાં થયાં. ૫૪ વિશ્રામ.

વહાલાં થયાં વ્રજ રાજને, પુછે પ્રીતમ પેરરે; કયમ કમળા ફરી આવિયાં, મહિયરીયા પર મહેરરે. ૫૫ કંથ કને કર જોડીને, વિનતા વદે વચનરે; રેવારસિક મુખ બોલિયા કહે અબળા તુને ધન્યરે. ૫૬ ઈતિશ્રી પદમપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે લક્ષ્મિ જાળંધર સ્નેહ સમાગમેન તદ્ મૃત્યુજ્ઞ નામ ત્રયવિશતિતમો અધ્યાય. ૨૩

અધ્યાય ૨૪.

વાલ્મિક વળતાં એણીપેરે બોલ્યા, સાંભળરૂ ઋષિરાય; લક્ષ્મિ નારાણય પ્રત્યે કહેછે, જાળંધરની કથાય. ૧ વિઠ્ઠલ હું વિરા પાસે ગઈને, માન મહીઅરીએ દીધું; વાત તમારી વર્ણવી એણે, મેં મારૂં કૃત્ય કીધું. ૨ પેર કરી મેં પુછયું રે સઘળું, આકીન તમ પર આણ્યું; તે વીરને તમ પર સ્નેહજ પ્રગટયો, ઝાઝુંરે સગપણ જાણ્યું. ૩ સુર સંહારી રત્નને લાવી, તમને આપવા એ ચહાય; તે માટે મુજ બંધવની તમે, સરવથા કરજો સહાય. ૪ જ્યાં સગપણ સામા સામી, ત્યાં કંથ વીરોધ ન કીજે; જળ પાય જે આપણને, તેને ભાવતાં ભોજન દીજે. ૫ જે તરશે તમ દરશન સારૂં, તેને વધવા તમે ધારો; દઈવનો ચોર કૃતઘ્રી કહાવે, વિષ્ણુ મન વિચારો. ૬ ભગનીને ભાઈ કરતાં બીજું, કંથજી કાંઈ ન હોય; વાળું છું વનમાળી માટે, તંત ન મેળવો તોય. ૭ સાસરિયામાં સ્વામીનું સગપણ, તેમ મઈયરીઆમાં વીર; સ્વામિ સહોદર તમને સોંપ્યો, છો તમે ધર્મના ધીર. ૮ તેમણે તમને તેડયારે મળવા, ભગનીના ભરથાર જાણી; પ્રેમ ધરી તે પાસે પધારો, અનુકંપા ઉર આણી ૯ તે તમ કાજે પ્રાણ પાથરે, સમજી સબંધનું લાહારૂં; અમરને કાજે અરીવટ રાખો, સમજુ થઈ શા સારૂ ૧૦ ચોળી ચીકણું ચતુર કરે નહિ, રંક વીવેકી ન વહાય;

નીર મથ્થે નવ નીત્ય ન આપે, વેરમાં વહાલ ન થાય. ૧૧ હેડ પડી માંહે પગ ઘાલી, બળિયો ન બેસે કોઈ; માટે કંપજી ક્લેશ ન કરશો, સિંધુ તણો સુત જોઈ. ૧૨ તાગે તે વડ નાથજી નહીં રહે, પાછળ પિડારે થાય; માટે સુરની પક્ષ ન કરશો, લાગું હું તમારે પાય. ૧૩ શ્રીનાં વાયક સુણીને બોલ્યા, વિશ્વ નિવાશી વચન; મહીઅરમાં જઈને ફરી મતિ, મેં વરત્યું તમારૂં મન. ૧૪ શા કારણ મેં સુંદરી તમને, મઈએર મોકલ્યાં રાણી; ઉલટા અવગુણ ગાયા મારા, મેં મતિ તમારી જાણી. ૧૫ મીઠું મનાવ્યું મુખથી મુજને, અંતર ઉંડી કાંતી; ઘર ઘાલ્યું હશી વાત કરીને, નીચ નથી લજવાતી. ૧૬ કંથ થકી કપટી સ્ત્રી તુજને, વીર તેં વહાલો ભારી; વાત કરી હશે વીર કને જઈ, કંઈક ઘસાતી મારી. ૧૭ બંધવે તુજને બદ બુદ્ધિ કહિ, તેના વઢિ મુજ ધાકે; હું સમજ્યો છું તારૂણી મુજને, વધ કરાવા તાકે ૧૮ આજ થકી ભોજન જળ પીવુ, તે તુજ હાથે નહિં થાય; મન મેળવીને મારી નાંખે તું, કોણ કહે સુખદાય, ૧૯ કાનની કાચી તું થઈ કામની, કેમ કરૂં વિશ્વાસ; દુષ્ટ દગો કરવા તું તાકે, નાંખી પ્રેમનો પાસ; ૨૦ મંદ મતિ તેં પારકું માની, કંથને મારવા તાકે; વન વાટે નાખી જેમ નાઠી, ચીત ચડાવી ચાકે. ૨૧ વાતને લેવા વીનતા પ્રેરી, તે વાંકુ કરી આવી; વીર જીવાડી મુજને મારી, લાલચ દે

સમજાવી. ૨૨ માનુનિ મેં તુજને માથે ચઢાવી, માટે ન મા
નેરે મારૂં, પીએર જઈને પાધરી આવી; તે શા સ્વાર-
થ સારૂં. ૨૩ જારી જુવતી વઈદને વશની, તસ્કર મુરખ જુ
ગારી; પ્રાણ પડે પણ સત્ય ન બોલે, તેમાંનીરે તું નારી.
૨૪ પાપણી નારી પીયર વખુ તે, શું સ્વામીનું શુભ ઈચ્છે;
ઉઠ અધમ મુજ પાઆ થકી તું, પાર ન મારો પ્રીછે. ૨૫
ક્રોધ કરી ઉઠયા અવીનાશી, પ્રેમદા લાગે પાય; માધવ
માને નહિ મહિલાનું, રીસાયા વ્રજ રાય. ૨૬ કમળા કહે
હું વાત કહું તે, સાંભળો મારા શ્યામ; વેરને માટે વારૂં
છું પ્રભુ, કયાં છે કપટનું કામ. ૨૭ ઓરા આવો એ અવિ
નાશી, સંભળાવું સર્વ પ્રકાર; રાજ રીસાવું નારે ઘટે આ
મ, અંતરના આધાર. ૨૮ હું હરિવર બંધુ પાસે ગઈતી,
સનમાન બહુ પામી; પેર કરીને વાત પુછી મેં, સ્નેહ બ
તાવી સ્વામિ. ૨૯ મેં કહ્યું બાંધવ સુર સાથે આ, સંગ્રામ
તાહરે થાય; કેમ તુને એ અસ્ત્ર અડે નહીં, માટે આ મન
મુઝાય. ૩૦ વીર કહે તું સાંભળ બેની, વૃંદા જે મારી રાણી
તે સતિ વભિચાર કરે તો, મુજ તનની થાય હાણી. ૩૧
ત્યાં લગી ભવ બ્રહ્માદિક સુર સહુ, યુદ્ધે ના જીતેરે કોઈ;
મુજ મૃત્યુંનું એ મોં બારૂં, સત્ય બતાવું રે સોઈ. ૩૨ મેં
કહ્યું વીરા કયમ મનાયે, પંડ પતિતના આવી; તે વેળાએ
પુષ્પ તણી માળા, બંધુએ મુજને બતાવી. ૩૩ કહે કરમા

ય એમાંથી, તો તે વીનતા તપ ભંગ; તવ વિપ્રીત સંગ્રા
મ થયે થાય, અસ્ત્ર અડે ક્ષત અંગ. ૩૪ ત્રણ સહસ્ત્ર ત્રણ
સે પર, ચાલીસ પુષ્પની માળ; વૃંદા વિભળ થયે કરમાયે
તવ જાળંધરનો કાળ. ૩૫ વિષ્ણુ કહે ધન્ય વિનતા મારી,
સત્યવતી સુખધામ; બંધુ મરણ કળા કરી હાથે, કોણ કરે
એ કામ. ૩૬ પ્રેમવતી તમો પત્નીરે મારી, આજ્ઞાપાળી જે
હ; ધરમ સતિનો એમ ધરાયે, કંથ વેદ કહે તેહ. ૩૭ અ
ઘટિત હતું તોય તમો કીધું, સ્વામિ વચન સ્વીકાર; વામા
તમો વઈકુંઠ પધારો, હું કરૂં અસુર સંહાર. ૩૮ તેડી ત-
રત વિહંગમ તે પર, કમળા થયાં અસવાર; અસુર વીદા
રી આવશું, એમ ઓચરયા જગદાધાર. ૩૯ ગરૂડ ચઢી ચ
પળા તવ ચાલ્યાં, આવીયાં નીજ સ્થાન; વૃંદાને છળ ક
રવા માટે, કપટ કરે ભગવાન. ૪૦ વિશ્રામ. ભગવાન ભ-
વતારણ પ્રભુ, ભવભયભંજન ભુપાળરે; ચતુરભુજ ચીંતા-
મણિ, દિન બંધુ દિન દયાળરે. ૪૧ પરીબ્રહ્મ પાસે તહાં,
આવ્યા શંકર રાયરે; રેવા રસિક ત્યાં કપટની, કેશવ કરે
કથાયરે. ૪૨ ॥ ઈતિ શ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને
કવિ રેવાશંકર વિરચિતે લક્ષ્મિ નારાયણ સંવાદે જાળંધર
મૃત્યુપ્રતિ વરણો નામ ચતુરવિશો અધ્યાય: ૨૪.

અધ્યાય ૨૫.

રાગ ધનાશ્રી. વળતા વાલ્મિક વદે વચન; ભારદ્વજ સુ

ણો ધરી મન, કહે શંભુને શ્રી ભગવાન, રમા બંધુનું કહું
સમાધાન. ૧ પ્રેરી મેં મારા ઘરમાંથી નારી, તેણે સહુ લા
ધી છે સારી; વૃંદા વિનતા જાળંધર કેરી, છે પતિવ્રતા કોયે
ન હેરી. ૨ તેનુ તપ વ્રત ભંગજ થાય, તો જાળંધર તરત
જીતાય; નહિતો કલ્પ કોટિ યુદ્ધ થાય, તોય અંગ અડે ન
હિં ઘાય. ૩ જયારે છેતરી છેહ દેવાય, તો સીંધુ સુત રણુ
જીતાય; જે તે કપટ વડે થશે કામ, બીજી મારી ન પહોં
ચે હામ. ૪ માટે એ તતબીરમાં લાગે, કરો ઠાઠ મચાવી
ઠાગે; ભુંડા કૃત્યમાં મળશે ભલાઈ, સાચામાં રહ્યા સપડાઈ
૫ સુણી શંકર વદીયારે આમ, કરૂં હું એમાંશું મોટું કામ
કરો આજ તમે સંગ્રામ, જઉં જાળંધર થઈ એને ધામ.
૬ કરૂં ભામનિ ભ્રષ્ટજ એની, તમે ચિંતા નકરશો તેની;
હસ્યા મનમાં ત્યાં હરિ રાય, કડી લેતાં ન પાટણ જાય.૭
એમ સમજી નમ્યા બહુ નામી, તમે શંકર સૃષ્ટિના સ્વા
મિ; છો અકળગતિ અંતરજામિ, જાય જગત જોતાં મો
હ પામી. ૮ કામ કપરિ વેળા તમે કિધું, અડયે અંત હ
ળાહલ પિધું; વાત વિશ્નુએ કહીને વાધ્યા, ઉમાકાન્તને ઉ
ચે ચઢાવ્યા. ૯ આજ જુદ્ધનો વારો મારો, તમે પ્રેમદા
પાસે પધારો; પરિબ્રહ્મ પોતે ભવ ભુપ, ધર્યું જાળંધરનું
સ્વરૂપ. ૧૦ તેવી ચાલ ચતુરાને ચેન, તેવાં વસ્ત્ર નિપુણતા
ને નેણ; જેવો ગજને માવતનો ઘાટ, ઝાલિ શંભુએ મથુ

રાંનિ વાટ. ૧૧ ચઢચા સંગ્રામે શ્રીભગવાન, ગ્રહિ ચક્ર સાર્રિંગ કમાન; લક્ષમિકાન્ત ત્યાં લડવાને જાય, ચિંતા નારદને તવ થાય. ૧૨ ઊઠયા અજ સુત ભરિયારે સ્વાસે, આવ્યા સિંધુ સુતની પાસે; ત્યાં જાળંધરે આસન દીધું, પ્રેમ આણીને પુજન કીધું. ૧૩ આવ્યા કયાં થકિ પરમ પાવન, ત્યારે નારદ બોલ્યા વચન; હાક તારી ભાઈ હડહડતિ કહેતાં જીભ નથિ ઉપડતિ. ૧૪ જોઈ અધરમ હું અમુઝાચો, પગ તાણુતો તુજ પાસે આવ્યો; જોયો જટિલ જે શંભુ કહેવાય, ધરિ કપટથી તાહરી કાય. ૧૫ કરી કપટ તે વૃંદાની પાસ, ગયો લંપટ કરવા વિલાસ; નથી દારા ડગવાનિ કોઈએ, પણ બદલો તો વાળવો જોઈએ. ૧૬ તને ગમતુ હોય સુખદાઈ, હું તો કહેવાનો સરિગત ભાઈ; જોજે વાત ન જાણે કોઈ, મારૂ લોકમાં હળવુ છે લોહિ. ૧૭ માટે ગરણે ગળિ જલ પિવું, ઉંડા પાણિમાં પેસતાં બિવું; આવ્યો સ્વરગેથી કાઢિ કાંઈ બાનુ, માટે રાખજો મિત્ર આ છાનું. ૧૮ જાણે દેવતો મારે કુટી, મારૂં તુમડું જાએ ફુટી; એમ કહી ગયા રૂષિ સ્વરગેશ, સીંધુસુતે ધર્યો શંભુ વેશ. ૧૯ તેડચા સુભટ ભુપે તમામ, કરો તમે સુર સાથે સંગ્રામ; ગયા ઈશ સતીનીરે પાસ, કરી કપટને છળવાની આશ. ૨૦ હું ખરો જે ઉમા એની લાવું, દિન બે પછી પાછોરે આવું; સેનાપતી સુણી સંગ્રામે જાય, બેઠો વૃષભ ચઢી

ત્યાં રાય. ૨૧ રૂદ્ર રૂપ ધરી તતખેવ, થયો દાનવ તવ મ
હાંદેવ; જટા જુટને રૂંઢની માલ, અંગે ભસ્મને વ્યાલ વિ
શાલ. ૨૨ ચંદ્રશેખર લોચન લાલ, વ્યાઘ્ર ચર્મને બ્રહ્મ કપા
ળ; ડાકે ડમરૂને પીનાક હસ્ત, પંચ વકત્ર ત્રિનેત્ર સમસ્ત
૨૩ દિવ્ય દશ ભુજ ને શિર ગંગ, નંદિ ભૃંગિ બે ગણુલી
ધા સંગ; ટેભા તનમાં વાગ્યાં તડતડીયાં, લોહી ચુતા ઘ
ણા ઘા પડીયા. ૨૪ તેવો નંદિને શબ્દ પ્રકાશ, આવ્યો ગુ
ણહિણ ગિરિ કઈલાસ; કરી ગરજના શંભુની પેર, કયાં ગ
ઈ ઉમિઆ નથી કેમ ઘેર. ૨૫ જયા વિજયા સખી હુતાં
પાસ, ત્રિપુરારિને જોઈ પડયો ત્રાસ; લાવ્ય શિઘ્ર ઉતાવળી
નારી, વટિ જાય છે વેળા અમારી. ૨૬ આવ્યા ખટમાસ
થયે ફરી આજ, પડયુ આક ધંતુરાનુ કાજ; યુધે ઉરતપ્યુ
જેમ અંગિઠી, નથી ભામનિ ભાંગ મેં દિઠી. ૨૭ અંગે રૂ
ધિરના રેલા અતિશ, કરમાં જાળંધરનુ શીશ; ગયા યુદ્ધ ક
રતાં ખટમાસ, ત્યારે દાનવ પામ્યો નાશ. ૨૮ ગવરી કયાં
ગઈ કહે ધર ગંગ, મને કામે કર્યો અતિ ભંગ; ન સહે
વાયો ત્યાં શંભુનો ત્રાસ, જયા વિજયા ગઈ પારવતી પા
સ. ૨૯ ગુપ્ત સ્થાનમાં નામિને શિષ, કહ્યું ઉમા આવ્યા
યુદ્ધથી ઈશ; શિષ જાળંધરનું છે હાથ, નંદિ ભૃંગી બે ગણ
છે સાથ. ૩૦ અંગે ડાઘ રૂધિરના છે ભારી, તમને તેડે છે
ત્યાં ત્રિપુરારી; આવ્યા અકળાઈને અવિનાશ, ટકે તમ વિ

ના કોણુ ત્યાં પાસ. ૩૧ કરો શિઘ્ર આવ્યાની સજાઈ, નહિ તો ખીજશે તમને બાઈ; બોલ્યાં ઉમયા ત્યાં વિજયાની સંગ, ન હોય બેન એ ધારણુ ગંગ. ૩૨ કેમ અસુરએ તરત હણાય, સતી નાસતાં કેમ છળાય; કદિ ન હોય ભવના એ ભુપ, આવ્યો અસુર ધરી શિવરૂપ. ૩૩ વળી કહે વપુ જોઉં વિચારી, વરતુ કપટિ છે કે ત્રિપુરારિ; જોયું દ્વારના છિદ્રથી માતુ, કળ્યું રૂપ નથી કલપાતુ. ૩૪ અરે દૈવ શું શંકર હોય, કેમ નરખીને કહેવાય ન હોય; મનમાં સંકલ્પ વિકલ્પ થાય, રૂપ સાદ્રશ ના કલપાય. ૩૫ છે તપાશી જોતાં ત્રિપુરી, કેમ ભ્રમણ થઈ મતિ મારી; હિમાચળ સુતા મનમાં વિચારી, કરી નિજ સાદ્રશ એક નારી. ૩૬ તેને નખ શિખ આભરણ ધારી, સારાં વસ્ત્ર વડે શણગારી શશિ પ્રગટ્યો મધે ખીર ખાડી, આતો કુમુદ બંધવ મથી કહાડી. ૩૭ મળી ભુજ ભેટિ યુવતિને અંબા, થઈ સાદ્રશ જેમ જગદંબા; ન કળાય ઊમઆ બીજી કાની, ભવ ભુલે ભાળી એ ભવાની. ૩૮ ઊમા કહે તું કરજે હાવભાવ, લેજે મનમથ માણિને લાવ; હશે શંભુ તો ઓળખે સરત, ખળે વિંચ કો કપટિનુ તરત. ૩૯ એમ કહી પ્રેરિ શંકર પાસ, આવી હંસની કરતિરે હાસ; આવી નમિ તે નાથને નારી, લિધાં ઓવારણા ત્રિપુરારી. ૪૦ આવી શિઘ્રરે ઊભી પાસ, થયો અધમ ને દરશિ ઉલ્લાસ; સતિ કહે ધન્ય

આ દિન મારા, આજ પ્રાણજીવન પધારયા. ૪૧ ટળ્યો
આંજ અંતરનો ઉચાટ, જોતી નિત્ય હું વાલ્લાજી વાટ; ક
રો સ્નાન પડયો મટે શ્રમ, ઘણુ હરખ્યો સમજ્યો મરમ.
૪૨ તાતુ તોયને તેલ્લ ફુલેલ, બેઠા નહાવાને ત્યાં અલબેલ;
અડયો ઊમયાનો કર તેને અંગ, થયો પ્રગટ વપુમાં અનંગ
૪૩ સ્રીએ બાણ કટાક્ષના મારી, કરયો ઘાયલ ત્યાં વ્યભિ
ચારી; મન માનુનિ ઉપર વળિયું, પટ સાહાતામાં વિરચતે
ખળિયું. ૪૪ જોયો જોયો ઉમઆએ ધર્મનો ધારો, ન હો
ય પશુપતિ એ વર મારો; એ જાળંધર કપટીરે જાત, ન
હોય ત્રિપુરારી જગ તાત. ૪૫ તને ન ઘટે સીંધુનાતન, ક
રયું વિભળ તેં મા૫ર મન; ગુરૂપત્નિ વધુ લઘુ ભ્રાત, સા
સુ સુત વધું ભગનિને માત. ૪૬ તે પર કામવાસનારે થા
ય, કુંભીપાકમાં તે નર જાય; પાપી જા નહિતો દેઊંછુ શ્રા
પ, નાઠો જાળંધર જોઈ તાપ. ૪૭ પછી પોત પોતાનુ પ્ર
કાશી, આવ્યો નિરલજ થઈને નાશી; મુકી ટેક ત્રિપુરારી
ની ત્યાંયે, આવ્યો અસુરની સેનામાંહે. ।। વિશ્રામ ।। અ-
સુર સેનામાં આવિયો, પણ પોતાનુ ખોઈરે; ત્રિલોક જી-
તી વશ કર્યાં, પણ નારીપર મતિ મોહારે. ૪૯ સીંધુ સુ
તનુ રૂપ લેઈ, શંકર છળવા જાયરે; રેવા સતિ સદને જ-
તાં, હરને હરખ ન માયરે. ૫૦ ઈતી શ્રી પદ્મપુરાણે જાળં
ધરોપાખ્યાને કવી રેવાશંકર વિરચીત્તે સીંધુસુત શાંભવી

છળ વરણુંા નામ પંચવિશો અધ્યાય. ૨૫.

અધ્યાય ૨૬

રાગ મારૂા વદે વાલમિકરે, ભારદ્વાજ શ્રવણે ધરે; સીંધુ સુત થઈનેરે, શંભુ સતિ પાસે સંચરે. ૧ પેહેરી કવચ્નેરે, ઘોર ગદા કરમાં ધરી; ભાથા ભિડઆરે, કરમાં કમાન કનક ભરી. ૨ કંઠે કુસુમનોરે, હાર હઈઆ ઊપર ધરયો શક્તિ સાંગનેરે, શણુગાર શોભિતો કરયો. ૩ સ્કંધ ગણુપતિરે, તે તણાં મસ્તક કર ગ્રહ્યાં; વસ્ત્ર રકતમયરે, જાણે સંગ્રામ વિશે થયાં. ૪ લોચન લાલ છેરે, સ્વેદ્ર શરિર વિશેવહ્યો; તેવી આકૃતિરે, કોઈએ ન જાય સમે કહ્યો. ૫ ગજ પર ચઢીરે, ગરજના કરતો આવિયો; નગ્રજને નરખીનેરે, વિનય કરીને વધાવિઓ. ૬ ત્યાં ઉતાવળોરે, અધિપતિઆવ્યો બારણે; દોડી દાશિઓરે, વૃંદાને કેહેવા કારણે. ૭ આવી આંગણેરે, માવતે ગજ બેસાડિઓ; કયાં ગઈ કામનીરે, ગરજીને ઘાંટો પાડિઓ, ૮ પાણી પાણી ત્યાંરે, પુરપતિ આવ્યો પોકારતો; ધર્મભ્રષ્ટ ત્યાંરેવૃંદાને કરવા ધારતો. ૯ દોડી દાસિઓરે, આદરે આસન આપિયુ; જાણે સુરતણુરે, કપરૂ સેન્ય તે કાપિયું. ૧૦ દાસી કહે સતિરે, રાજ જીતી રણ આવિઆ; શંભુ સુતતણારે, મારી મસ્તક એ લાવિઆ. ૧૧ વસ્ત્ર અંગનારે, રક્ત વિશે ભિંજી ગયા; ઘા

રૂદે ઘણા રે, સંગ્રામે ગાત્ર શિથલ થયાં. ૧૨ સરવે સુર તણીરે, સેના નિપાતન ત્યાં કરી; લાવ્યા ઈશનાં રે, આયુદ્ધ કુંડલ સૌ હરિ. ૧૩ તમને તેડે છેરૂ, ચાલો સતિ ઉતાવળાં આણ્યાં તે જુઓરૂ, ગિરજા પુત્રતણાં ગળાં. ૧૪ એવું સાંભળીરે, વૃંદા વળતી વચન વદે; હરિહર જીતિઆરે, વાત ન ઉતરૂ એ હ્રદે. ૧૫ પીળુ પિતળરે, ભાસે કનકના સારખુ; કરે તેહનુરે હેમ હુતાસન પારખુ. ૧૬ તેમ તારૂણીરે, હરિહર વધ થાયે નહીં; કોઈ કપટનુરે, અંગ ધરી આવ્યો અહિં. ૧૭ પતિનુ પારખુરે, માનુની છે મુજને ઘણુ; પ્રીછું પ્રાણનેરે, અંગ જોઊં જો એ તણું. ૧૮ એમ કહી સતિરે આવી ત્યાં અવિનાશી કને; સ્વામિ સાદ્રશેરૂ, મહાદેવ તરત લહ્યા મને. ૧૯ ચકમાં રહીરૂ, ચપળા જોઈ ચેતી ગઈ કહેછે કામનીરૂ, અચળ પુરૂષ આવ્યા આહીં. ૨૦ હું સુતા સમીરે, કહે સુત સુંદરી ન મટે; આવ્યા છળવા તેરૂ, ગિરજાપતિ તમને ન ઘટે. ૨૧ ભુંડી દ્રષ્ટિથીરૂ, બ્રહ્મ પુરૂષ જો ભાળશે; તેના વાકયનેરૂ, કોણ પ્રજાજન પાળશે. ૨૨ આવાં કેટલાંરૂ, કરમ કરયાં કેહો કૃપા કરી; સતિયો તણીરે, કેટલીયો લજ્જા હરિ. ૨૩ સસરો થઈરે, સુતવધુને ઝાંખે કદા કાલ સુત્રમાંરે, તેજ પુરૂષ પડે સર્વદા. ૨૪ પ્રજાના પતિરે, તે અધર્મને આચરૂ; ત્યારે અન્યનેરૂ, સમર્થ શિક્ષા શું કરે. ૨૫ સતિને શીવરે, પાડવા આવ્યા આ પળે; કરો કપટ કં

ઈરે, અહીં તો તમારૂં નહીં વળે. ૨૬ દેઈ શાપનેરે, ભસ્મ કરૂં એમ ભાવિયું; પણ જાઓ જીવતારે, ઊમયાનું મુખ આવિયું. ૨૭ તોડી કેશનેરે, તમપર નાંખુ આ પળે; તો ત્રિદશ સહુરે, પણ પાવક સઘળા બળે. ૨૮ સુણી શંભુ તહાં રે, શામ વદન કરી ઉઠયા; માપ ખોયું મેં રે, શું નવ ગ્રહને રૂઠયા. ૨૯ રૂપ પોતાનું પલટી રે, શિવજી સેનામાં ગયા; અર્થ ના સર્યો રે, જગતપિતા ઝાંખા થયા. ૩૦ જાળંધર જોઈને રે, ધાયો ગિરિશને મારવા; હરિહર બેને રે, સંગાથે રણમાં સંહારવા. ૩૧ જાણ્યું જળસુતે રે, કમળાને કપટે મોકલી; મારી માનુનિ રે, ભ્રષ્ટના થઈ મા ટે ભલી. ૩૨ એણે ધ્યાનમાં રે, ધૂળ હાથે કરીને ધરી; આપુ રત્નની રે, રીદ્ધ હરૂ રણમાં ફરી. ૩૩ છુટયા અસુર ત્યાં રે, અમરને ઓળખી મારતા; નાઠા મુકી ટેકને રે, ત્રીદશ ત્રાહે પોકારતા. ૩૪ શર સમસમે રે, જાણે અમર ઉડી જશે; પુછે પશુપતી રે, શ્રી હરી હાવે શું થશે. ૩૫ વદે વીષ્ણુ ત્યાં રે, શંભુજી શું કરી આવીયા; સતી કેમ છળી રે, જે કહો વધામણી લાવીયા. ૩૬ ગળિ વરણુ થઈ રે, ગિરજાપતિ બોલ્યા તહિં; રૂપ તેનુ ધરા રે, જુવતિ પાસે ગયો જહિં. ૩૭ આવિ અબળાએ રે, મુંજને ઓળખિઓ સહી; મારિ તે સમે રે, ગજ ભોમિ નિચિ ગઈ. ૩૮ મુજને શંભુજી રે, કહિને ઉભિ તે કાળમાં; જાણે ઝેર ખાઊં રે, કે પેશિ જાઊં પાતાલ

માં. ૩૯ વેણુ વૃંદાનુરે, કાળજું કાપી ખાય છે; જ્યારે સાં ભળેરે, સો મણ લોહિ સુકાય છે. ૪૦ હું તો હારિઓરે, એ સાથે યુદ્ધ નહીં કરૂં; કુટચા કપટથીરે, પણ કાંઈ નાધ રૂં. ૪૧ વાંકો ગઢ વીંધિરે, યુદ્ધ કરે તો કર ચઢે; પણ પા ઘરીરે, પ્રેમદા પાશમાં ના પડે. ૪૨ તરવો તોય ધિરે, માર વું મરવું થાય તે; પણ પારકીરે જુવતી ના જીતાય તે. ૪૩ જાણી જોઈનેરે, પ્રેમદા તે પળમાં ડગે; નહીં તો નર થકીરે, ના પડે કોટી કલ્પ લગે. ૪૪ ।। વિશ્રામ ।। કલ્પ કોટી લ ગી ના ડગે, વાંકિ વિનતા જેહરે; લાખ વિધે લેવાય નહીં તરૂણીનો ગઢ તેહરે. ૪૫ રેવા રસિક કહે રણ ચઢો, શંકરક રવા સંગ્રામરે; ઠાગો કરી કહો તો ઠગું, સકળ વિશ્વની વા મરે. ૪૬ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશં કર વિરચીતે શંકર સિંધુસુત સ્વરૂપ ધારણો નામ ષડવીંશો ઠ અધ્યાય ૨૬ ।।

અધ્યાય ૨૭.

।। રાગ મેવાડો ।। ત્રિકમ કહે ત્રિપુરારીરે, શિવ સાંભળોરે તમો સાચવજો સંગ્રામ; પીનાક લેઈ પળોરે. ૧ સહસ્ર ક લ્પની સાધવી, મનમાં ધરૂં રે; નાખી મનમથ મોહરે પા શ, તે પળમાં વરૂં રે. ૨ અબળા તણો શો આશરો, કયમ ના મળેરે; માનુનીનું મન ન મોહાય, તો જીવ્યું ભળેરે. ૩ આ

જ્ઞા આપો ઈશ તો, આદર ધરૂંરે; કહો તો સ્થાવર જંગમ નાર, સહુ સ્વાધીન કરૂરે. ૪ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળની, સતી ચો સર્વુંરે;મારી વાત સુણી વશ થાય, ભામની ભોળવુંરે.૫ વીનતા વશ કરવા તણી, વિધી આવડેરે; આવી અણુબો લાવી પાસ, ભણી ભુલી પડેરે. ૬ શિવરાજ રજા આપો મુને, કયમ થાય છેરે; જાણે શંભુ જે નાશી જાય, વિષ્ણુતો વહાય છેરે. ૭ હરિને હર કહે સાંભળો, મારી વિનતીરે;ફરી ન આવો રણમાંય, તો મારી શી ગતિરે. ૮ જાણું જે જાળંધર થકી, તમે ત્રાસવારે; માટે માનુનીનુ કરી મિશ, તાકોછો નાસવારે. ૯ વિષ્ણુ જો વેહેલા નહિં વળો, કહે શીવ તોરે; મને જાણુશો નહિં જગદીશ, જગતમાં જીવતોરૂ. ૧૦ અસુરની સાથે યુદ્ધમાં કોણ આથડેરે; હા કહેતાં કહીશું તોય, પગ પાછા પડેરૂ. ૧૧ ધાકથી નાસવું ધારિયું, તોય નહીં મણુારે; કહોતો સટકીએ આપણ સાથ, સંપીને બે જણારે.૧૨ વૃંદા વિભળ થાશેનહીં, મેં પ્રમાણીયુંરે; તમે જાવાના નાશી જરૂર, ધારયું તે જાણિયુંરે. ૧૩ શ્રીપતિ કહે સમ ખાઈને, અમે આવીશુંરે; મુકયો ગોવિંદે ગળે હાથ, શોક સમાવીશુંરે. ૧૪ અવિનાશી યુદ્ધે પળો, કહી ચાલિયારે; લીધો શ્યામે સુપર્ણને હાથ, મારગ ઝાલિયારે. ૧૫ મથુરાપુરીથી ઉત્તર દિશા, વિષ્ણુ વદ્યારે; સાત જોજન નગ્રથી નાથ, જઈ ઊભા રહયારે. ૧૬ વિષ્ણુએ મનવિચારિયું, શિવે

જે કરર્યુંરે; ભવે જે રૂપે ખોચો ભાંર, તે મેં પરહર્યુંરે. ૧૭ કાંઈક કપટ કરવું ખરૂં, ઘેર ના જવુંરે; કરૂં કારમો બાગ આ સ્થાન, તપશી હું થઉંરે. ૧૮ સંકલ્પ શ્રી હરિએ કર્યો મનમાં જરીરે; થયો ફરતો ત્યાં પુલનો બાગ, સાધુ ત્યાંશ્રી હરિરે. ૧૯ શરસ સરોવર ત્યાં રચ્યું કમળે ભરર્યુંરે; ફળી અઉષધી ભાર અઢાર, કલ્પતરૂ કર્યુંરે. ૨૦ અંબ કદંબ ને અરગજા, આપે અનુશરચાંરે, પારિજાત ને પાટળ ત્યાંહ, ફળ પુલે ભરચાંરે. ૨૧ શ્રીફલ ફોફલ દાઢમ, લળી ત્યાં ર-હચાંરે; બોર બિજોરા દ્રાક્ષ બદામ, જામ જુમી રહ્યાંરે. ૨૨ પસ્તાં અખોડને એલચી, ત્યાં લીંબુ લળ્યાંરે; જાંબુ જાયફ લ ને અંજીર, ફનશ ઘણા ફળ્યાંરે. ૨૩ કદળી રાયણ ખ-જુર ત્યાં, તજ તમતમીરે; ચારોલી ચારૂ અનુષને રામ, પુષ્પલતાં નમીરે. ૨૪ લવીંગ જાવંત્રી તમાલને, મલયાગરીરે સુખડ સેવંત્રાના છોડ, જાઈ ઝુકી રહીરે. ૨૫ મોગરો માલતી કેતકિ, ગુલબાસ છેરે; બોરશલી કરણ કનેર, તે ચોપાસ છેરે. ૨૬ ચંપો ચંબેલી ચોફલી, લટે સોલળીરે; હજારી ને હરિ ગુલખેર, ગુલાબ ખિલી કલીરે. ૨૭ લાલ પીળાં પચ રંગના, પુલ બહેકતાંરે; ખિલ્યાં અરવીંદ અંબુની માંહ્ય વાયરે લહેકતાંરે. ૨૮ કોકીલ કારંડ કારમા, મેના મોર છેરે; શુક શારસ ચાત્રક સાર, હંસ ચકોર છેરે. ૨૯ ષટપદ શબ્દ શોહામણા, કુસુમે લહ્યારે; થયા ત્રિકમ તપશી ત્યાં નુગુણ

શોભી રહ્યા રે. ૩૦ શિષ જટાનો જુથ તે, મરડી બાંધિયો રે; વાળ્યું પદ્માશન પરિબ્રહ્મ, ને શ્વાશ રોંધિયો રે. ૩૧ ભસ્મસ્સ રવાંગે શોભતી, કઢિ ત્યાં વલી રે; પડી પાંપણો પાની સમા ન, પુરણ જટા પળી રે. ૩૨ હાડ બંધ હરિયે ધરયો, પાસેપા વડીરે; શિઘ્ર કંકાવટી પડી પાસ, લિંબ તણી છડીરે. ૩૩શિ ષ કરયો સુપર્ણને, સહુ શીખવીરે; હરિ પાસે રહે જોડીહા થ, નીતિ જો નવીરે. ૩૪ દિવ્ય દીગંબર દેહ ધરી, બેઠાહ રિરે; વિધીએ વય ના કલપાચ, તેવી તનુ ધરીરે. ૩૫ ઉપ દેશ સઘળો શીખંવ્યો, ત્યાં ખગેશનેરે; વાત વરણવતાં ન વ થાય શંભુ શેષનેરે. ૩૬ અષ્ટાંગ યોગ ઉપાશીયો, જગેજા ણીઉંરે; થઈ શુન્ય સમાધમાં શામ, ત્યાં મન તાણીઊંરે. ૩૭ વૃંદાનુ મન વ્યાકુળ કરયું, ભકતી ભલીરે; કરયો તારૂ ણીને ઉર તાપ, મનમથ મોકલીરે. ૩૮ ।। વીશ્રામ ।। મો કલી મનમથ માધવે, ચતુરાનું ચોરયું ચીત્તરે; સેજે સુતી સુંદરી, વેળા લઈ વીપ્રીતરે. ૩૯ સ્વપ્ન થયું સ્વામી તણું, અડધું દીઠું અંગરે; રેવા રશીક મધરાતની, મહેલા કરી મન ભંગ રે. ૪૦ ઉઠી અબલા આકુલી, ગઈ માતાની પા સ રે; રામા કરતી રૂદન ત્યાં, કહે આરત ઈતીહાસ રે. ૪૧ ઈતિ શ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિર ચિતે વિષ્ણુવિરકતરૂપ ધારણોનામ સપ્તવિંશો અધ્યાયઃ

અધ્યાય ૨૮.

· ।। રાગ પરજીયો ।। મને સ્વપ્નુ તે આવ્યું માતરે, કાઢી કલપાંતે સઘળી મેં રાતરે; જાણ્યું થઈ ગુણવંતાની ઘાત, હો મધ્ય રાત્રની માહીં० ૧ કહ્યું કારણ મેં નવ જાયરે, મારી થરથર કંપે કાયરે; સુની સેજ ખાવાને ધાય. હો. ૨ કરે સ્વાન સદનમાં રાગરે, જાણે મેં લીધો માતા ત્યાગરે; બેઠો ચોટલે કળ કળી કાગ. હો. ૩ જાણે વણશી તે મારી વહારરે, મુકી નાઠા મને ભરથારરે; દીઠા અંગ વીના શણગાર. હો. ૪ કાળુ પટકુલ કરમાંની ચુડીરે, જાણે અંગમાં અગની ઊંડીરે; ગળાગળ ગળી કુંડમાં બુડી. હો. ૫ લાગે વરવો મારો વેશરે, જાણે મસ્તકે ના મળે કેશરે; લાગે ઊજડ આખો દેશ, હો. ૬ બોલે ઉલુક તે બેશી સદનરે માઠા થાય છે માન સુકન; પડે રક્ત તણો પરજન્ય, હો. ૭ જાણે હઈયાનો તુટયો હાર; આંખે આંસુ પડે ચોધાર; થાય મંદિરમાં પોકાર, હો. ૮ ભાસે ભાનુ મુને લોહી વર્ણું; શેસ સળકયો ને કંપી ધરણુ; થયુ મણિગરનુ મરણુરે. હો. ૯ મને બે જુવતીઓએ ઝાલીરે, મટી માત પિતાની હું વહાલીરે; મને બોળીને ખુણામાં ઘાલી. હો. ૧૦ મટી સાસરાની હું સમોતીરે, થઈ લોક વિષે લજવાતિરે; તેથી કુટિને ભાગી મેં છાતી. હો. ૧૧ આવ્યું એમનુ તેડવાઆણુરે, હું તો તાકતી તેવું ટાણુરે; મારૂ તાણી લીધું તમેભા

ણુ, હો. ૧૨ મારે માથે ભરી પુલ વાડીરે, ગાય ગોરિઓરાગ વેરાડીરે; મને લોકમાં લુટવા કાઢી, હો. ૧૩ જાણે હું સત્ય ચાલતાં ચુકિરે, ગઈ ના હું ધણીના ઢુકીરે; નાઠાનાથ મહાવન મુકી, હો. ૧૪ મને માયા તે મોટી લગાડીરે, કલા કારમી કંઈક દેખાડીરે; પછે તાડની ટોચથી પાડી,હો. ૧૫ જાણે રાજવિ રણમાં લુટાયારે, કરી ગરધલે કષ્ટમાંછાયારે; કાગારોલના કાશદ આવ્યા, હો. ૧૬ ચાલ્યા દુર દેશે ભરથારરે, ધરયો કંઠે કરણનો હારરે; થયા ઉંટ ઉપર અસવાર, હો. ૧૭ કાળાં પટકુલ પહેરચાં અંગરે, મુખે મેશનો કાળો રંગરે; સાહ્યો યમ કીંકરનો સંગ, હો. ૧૮ દેખ્યું ન્યારૂ મેં સ્વામિનું શીષરે, કાઢે દંતને કરડે કીશરે; જાણે આજ રૂઠયા જુગદિશ, હો. ૧૯ શહેર સામટુ જાણે લાગ્યુંરે, મારૂ સુતેલુ સંકટ જાગ્યુંરે; ભરદરિએ નાવડુ ભાગ્યુ, ૨૦ દાશી થઈ દુઃખ દરિએ બુડીરે, મતિ કરમેકરી મારી કુડીરે; જાણે ઉતરી કંકણ ચુડી, હો. ૨૧ જાણે કાળજેકાતર દીધરે, મળી વહાલાં વેરાગણ કીધરે; તેથી સ્વામિયે શોધ ના લીધ, હો. ૨૨ જાણે નાગણ નાથવા ઝાલેરે, ઠરી લોકમાં ઠકરાઈ ઠાલેરે; જાણે હાથણી હેડમાં ઘાલે, હો.૨૩ કાઢી કમખો તે પહેરી ચોળીરે, કાલા રંગમાં ચુંદડી બોળીરે; દીઠી હઈયામાં લાગતી હોળી, હો. ૨૪ જમુ અંનતે જાણે વેળુરે, મળ્યુ કાજળ કંકુના ભેળુર; થણી કરમઆ

કઉચ જે કેળુ, હો. ૨૫ મારી કાળજા કુપલ મોડેરે, મને ત
રૂણ વચે તરછોડેરે; વરણાગી જાણે વખોડે, હો. ૨૬ તજી
મુજને થયા તે ત્યાગીરે, મારી ઉગતી આશા ભાગીરે; એ
ટલે હુંતો ઝબકીને જાગી, હો. ૨૭ ।। વિશ્રામ ।। જાગી ઝ
બકી તે સમે, લાગી રોવા કાજરે; ભાગી ભ્રાન્તિ નહીં મ-
ને, ત્યાગી રિદ્ધિ રાજરે. ૨૮ મરજાદા મુકી કહ્યું, કરવા કં
થ તપાસરે; રેવા રથને જોતરી, પળતી પિઉની પાસરે. ૨૯
ઈતિ શ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિ
રચિતે વૃંદા માતા પ્રતિ સ્વપ્ન વ્રતાંત વરણોનામ અષ્ટવીં
શો અધ્યાય. ।। ૨૮ ।।

અધ્યાય ૨૯.

।। રાગ ધનાશ્રી ।। શુક કહે સાંભળો પરિક્ષતરાય, સુ
ત શૌનકને કહે કથાય; સુણી વૃંદાની માતાએ વાત, ક
રચો આંખથી અશ્રુપાત. ૧ દેવાધિરજ તનયાને ત્યાંય,
બોલી મેઘાવતી ઘરમાંહ્ય; નવ સોચશો માહ્યરી બાલ, આ
વે સ્વપ્નુ તે આળપંપાલ. ૨ દિસે કાળજુ તારૂ કાચુ, કદી
સ્વપ્નુ પડે નહિં સાચુ; આન્ય આભરણ તુજને ઓપું, ત
ને રામનું બેન રખોપું. ૩ પ્રભુ પુત્રીની વહારે ચઢજો, સુ
કે લાકડે એ સામણુ પડજો; ન દેખાડશો દુખનો એ દહા
ડો, નહિં તો પ્રાણ પ્રભુ મારા કાઢો. ૪ જો જમાત્રને કંઈ

દુખ થાય, મેં લાડકડીનું મુખ ન જોવાય; જો આ રાંકડી રાને રખડશે, મારો મનખો છુટી પડશે. ૫ મેંતો પારકોપોતાનો કીધો, હીરો પણ હાથમાં નથી લીધો; નવ તોડશો પ્રેમની પ્રિતો; નથી પુત્રીને ઓરિચો વિત્યો. ૬ પહેલા મુજને જીવાડો કે મારો, પછે નથી ઉગરવાનો આરો; એમ પ્રણમી પ્રભુને ત્યાંય, રૂવે મેઘાવતી મનમાંય. ૭ બાળાવળતી ત્યાં વ્રંદા વચન, થઈ વ્યાકુળ ને તપે તન; માડિ કંપે છે મારી કાય, મને મંદિર ખાવા ધાય. ૮ મુકિ મનમને માતા દે રોવા, નહીં જાવા દે રાજને જોવા; રોઈ આંખડિ થઈ રંગે રાતિ, નથિ ધીરજ હવે ધરાતિ. ૯ જયારે ભરથારની ભાળ મળશે, ત્યારે શરિરમાં શાતા વળશે; માતા કહે હુંતો મરૂ ઉચાટે, કેમ મોકલુ વનની વાટે. ૧૦ પ્રેરૂ ચોગમ હું રખવાલ, લાવે સીંધુના સુતની ભાલ; વૃંદા કહે મે ધિરજ ન ધરાય, ધાર્યું કામ કાસદે ન થાય. ૧૧ મા વિચાર સુણી મન સાથ, ના રહે હાથી હરાય કો હાથ; ધણી વિના સ્ત્રી ના રહે ધારો, કયમ સચવાય સાપનો ભારો. ૧૨ કહ્યું જા બેન મોટમ છોડી, વિજે નંદા લાવી રથ જોડી; થઈ વ્રંદા ઉપર અસવાર, જોડચા મનવેગી હય ચાર. ૧૩ હાંકય દાશી સમોછેરૂ ઠીક, થઈ સનમુખ ચાલતા છીંક; થયા માનશુકન સખી ભાળ, માટે પાધરો રથ પાછો વાળ. ૧૪ વાળ્યો રથ જે બોલી નૃપબાલ, પડચો ત્યાં પછી

સંજ્યાકાળ; સેજે સુતી સખીઓ બે સાથ, કાઢી રૂદન ક
રીને રાત. ૧૫ વૃંદા નંદાને કહેજો તપાસ, સ્વામિ વણુહું
સુની ખટ માસ, તોય સંગ્રામનો નાવ્યો પાર; નાવી શો
ધ ખરો સમાચાર. ૧૬ રહી રજનિ ઘટિકારે ચાર, કરચો
દાશિએ રથ તઈયાર; બેઠી રથમાં બે બાળા સંગાથે, હાં-
ક્યા હય રથ માઝમ રાતે. ૧૭ નથી સુજતી પંથની દિ-
શ, આવી ભૈરવી કળકળી શીશ; ફાળ પાડેછે પેટમાં પે-
શી, બોલે ઊલુક તે રથપર બેશી. ૧૮ રૂવે સ્વાન તે સન
મુખ આવી, નાખે ગોરીનું મન ગભરાવી; ઘાઢુ તિમિર
ને કોઈ ન સંગી, દિશા દશ જાણે કાજળે રંગી. ૧૯ હય
સારથી પંથ ન જાણે, પોતા મગ ત્યાં ત્રિકમ રથ તાણે;
જ્યાં ભમાવેછે જુગલકીશોર, ત્યાં જીવનું કેટલું જોર. ૨૦
વાઘ સિંહ તે વન મોજાર, બોલે જાંબુક ફાલુ અપાર; રો
ઝ સાંબર સસલાં શિયાળ, રીંછ વાંદર પુંઠે દે ફાળ. ૨૧
પાડે મહિષને ચિતરા ચીશ, ન ચાલે અશ્વ મારે કરી રી-
શ; કરે ખગ મૃગ ત્યાં ભુમરાણ, કંપે પ્રેમદા કેરા પ્રાણ. ૨૨
હાંકે રથ તે તારૂણી ત્રાસે, જાણે આમથી આવીને ખાસે;
હય વૃક્ષ ચઢે અથડાય, રથ ઓચિંતો અટકી જાય. ૨૩
લાગે ભામનિને મન ભીતિ, ઊગ્યો અરૂણ ને રજની વી-
તિ; ચડચો દિવસને તાપ અપાર, વરસે આભથી જેમ અં-
ગાર. ૨૪ થાય ઘામને ગરમી ઘણેરી, ત્યાં તૃષાને પ્રભુએ

પ્રેરી; તાપ તરશે ત્યાં હયં ખડીચા, કાંટા કામની કંઠમાં પડિઆ. ૨૫ જેમ જલ વિના તલપે મચ્છ, જેવું સુરભિ સ્વચ્છ; સુકિ સલિલ વનાનિ કાય, જીવ આકુલ વ્યાકુલ થાય. ૨૬ ધરચો ત્રિકમ ઉપર ટેક, દિઠા આશ્રમ તપશિનો એક; સાધ્યો લક્ષમિપતિએ લાગ, કરચો કારમો કેશવે બાગ. ૨૭ ખિલ્યાં તરૂવર ભાર અઢાર, જોવા સરખા છે ફલ ફુલ ઝાડ; ભરચાં માન સરોવર નિર, વાય શિતળ મંદ શમિર. ૨૮ કોટિ ખિલ્યાં કમળનાં વૃંદ, લેછે મધુકરત્યાં મકરંદ; વેલો વૃક્ષના ઉપર વળિયો, સામાસામિ લતાઓ લળિઓ. ૨૯ ઝુમે મંદ સમિરથિ મેવા, જાણે તેડે તરૂફલ લેવા; ટઉંકે કોકિલા હંસ ચકોર, શુક સારસ મેનાને મોર. ૩૦ ડોલે પક્ષિ ત્યાં ચક્ષુને મીંચિ, રહયા પાંખ ડે પોપટહીંચિ; બહેકે પુષ્પ લતાઓ નીચી, જાણે અત્તરથી અવનીને સીંચી. ૩૧ સસાં સિંહ રમે એક ઠોર, સ્વાન મંઝાર વણિચલ મોર; ધેનુ વાઘ ચિત્તા ને હરણુ, નોળ નાગ રમે ભીડી ચરણુ. ૩૨ બાજ પક્ષીની ભેળા ભમેછે, નથી શતરૂતાસ્નેહમાં રહેછે; નથી કપટી કુટિલ ત્યાં કોઈ, થયાં વૃંદા ત્યાં વિસ્મય જોઈ. ૩૩ રાખ્ય રથ અલી આ સ્થળઆગે, મુને પૃથ્વી આ પાવન લાગે; જોઈ તારૂણી ઊચરી ત્યાંય, હશે મહાત્માનું સ્થાનક માંય. ૩૪ શુભ ક્ષેત્ર ત્યાં તાદ્રશી અંશ, હોય માન સરોવર હંસ; વિજે નંદા ત્યાં જોવા

ને કાજ, વન વિચરી જ્યાં વૃજરાજ. ૩૫ જુવે વિનતા ત્યાં વંરતી વિવેક, દિઠો તાદ્રશ તપશી એક; વૃક્ષના ઘોઘની તળે ત્યાંય, ગુરૂ શિષ્ય રહ્યા વનમાંય. ૩૬ તેજ પુજને ત્રિકાળી તેહ, ભવ્ય ભાસ્કર સરખી દેહ; જોઈ દાસી દોડી ભરી સ્વાસ, આવી વેગથી વૃંદાની પાસ. ૩૭ બાઈ કો તપસ્વી જન એક, તેના ત્યાગથી વળિયો રે છેક; એક શિષ્ય બેઠો તેની પાસ, છે અનાદિનો યોગ અભ્યાસ. ૩૮ જેના આધારે જીવે આ જક્ત, નથી વિશ્વમાં એવો વિરક્ત; નથી સાંભળ્યો દીઠો કો એવો, છે ત્રિલોક પ્રગટ કરે એવો ૩૯. વૃંદા સાંભળી વારતા મન, કરણ ત્રપ્તી નમાને લોચન; હાંકય રથ તેની પાસ તું બેની, જોઉં દ્રષ્ટે દિગાંમ્બરી તેની. ૪૦ ખેડયા તાણીને તીખા તોખાર, આવ્યાં યોગીનીપાસેરે; નાર. ।। વિશ્રામ નાર આવી નાથ પાસે, નમીને લાગી પાયરે, યોગી ઊરમાં ઉતરયા, તનમાં તરપતિ થાયરે. ૪ર ધ્યાન ધરયું ધરણીધરે, રસિક રૂપ મહારાજ; રેવા કળા કેશવ તણી, કરી સતીને કાજરે. ૪ર ઈતિ શ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વૃંદા કપટ વન પ્રવેશો નામ એકોનત્રિંશોડધ્યાય. ।। ૨૯

અધ્યાય ૩૦

રાગ મલ્હાર ।। અલખ નિરંજન જોગી, ભામનીયે જોયા ભાળી; ચકોર ચક્ષુ મીંચી, બેઠા વજરાસન વાળી; તં-

તતાર ત્યાં જોડી, ત્રિવિક્રમ સાથે તાળી; દિગાંબરને દેખીરે રેરેહા, મોહ પામી માનુનીરે. ૧ ભભુત અંગે ચોળી, દેહં દાર સરખો કરિયો; કરણે મુદ્રા ઘાલી, બે કરમાં માલા ધરિયો, અકલ કલ્પ્યો નવ જાએ, જેમ આભ થકી ઉતરિયો; દિગંબર. ૨ પુરણાનંદજ પોતે, ઊંપરથી છે ઉદાશી;શ્વાસ આકરશણ કીધો, જેમ અલખતણા ઉપાશી, સુરતાશું નેહ લાગિ, શિનમુનિ અક્ષરના વાશિ. દિગંબર. ૩ ધર્મંધુ રંધરે દ્રષ્ટિ, નાસાગ્રની ઉપર ધારી, બહારથી તો બતાવે,ભારી બ્રહ્મ ખુમારિ; ત્રિગુણ ત્રષ્ણા ત્યાગી, નીર માનિ નીરવિકારી. દિગંબર. ૪ વિરક્ત વૃંદા દરશી, પાસે ગઈ પાયે પડવા, ચેલે ચપટી ઠોકી, અબળા નવ દીધિ અડવા; દુર જા કહીને લાગ્યો, બલવંતો ત્યાં બડબડવા. દિગંબર. ૫ ચેલાને ચરણે નામિ, વિનતા ત્યાં બોલી વાણિ; મહા પુરૂષનો મારગ, સહુ જગથી ન્યારો જાણી; કહો તપસ્વિની રિતિ, તો સમજે પામર પ્રાણી. દિ. ૬ છે ભકિતના ભોગી, કે ભોજન કાંઈ કરે છે; આ સ્થાનકને મુકી, કંઈ વસ્તી વન વિચરે છે; બોધ બતાવે કોને, કે મનમાં ધ્યાન ધરે છે. દિ. ૭ સદા સમાધિ રાખે, કે કોઈ દિન જોગી જાગે; આત્મા ઉપાશી એ છે, કે ઈશ્વરને અનુરાગે; સંસારિ સુખ આપે કે, ભવના બંધન ભાગે. દિ. ૮ ચેલો કહે સુણ ચપલા, એ આત્મવેત્તા યોગિ; પતિનનો પરછાયો પડવા ના

દે પરભોગી; આભથકી ઉતરિયા 'એ જનમારાના જોગી.
દિ. ૯ દાતણુની ચિરી ડાબી, તે થઈ આ વડની છાયા; ક
ળી ના જાએ કોયથી, છે કોડ કલ્પની કોયા; જેની ધાકે
ધુજે, આ કાળ કરમને માયા. દિ. ૧૦ નિત્ય નહાવાને જા
એ, ઉતરે સીંધુને આરે; ઈંદ્ર કદા ઉપાસે તો, સ્વર્ગ પ-
ધારે ત્યારે; ભુધર ભાર ઊપાડે તે, આ તપને આધારે.દિ.
૧૧ જો અબળા કોઈ અડકે, તો પ્રથિવ પ્રજળે પાપે; તન
ધન તરૂણિ મુકિત, એ આપ રીઝે તો આપે; જરા કૃપાક
રી ઝાંખે તો, માયા બંધન કાપે. દિ. ૧૨ ખરા બપોરે તા
રા, દેખાડે ધોળે દહાડે; આંખ આપ ઊંઘાડે તો, ઊડતાંસો
વજ પાડે; અધોળ અંનજ રાંધીને, આખુ જગત જમાડે.
દિ. ૧૩ પ્રાત: સંધ્યા વંદે, પોતે પાતાળે પેશી; ને આકા
શે ઊડે, પ્રૌઢા પરવતપર બેશી; તત્વવેત્તાને ત્રિકાળિ, આ
બધુત દશા હે એશી. દિ. ૧૪ ના પાવકથી દાઝે, ને કાળ
સરપ ના કરડે; નાગ સિંહને નાથી, બળિયાવર બેસે બર
ડે; ઝાઝા જળપર ચાલે, મેરૂનુ મસ્તક મરડે. દિ.૧૫ એ
ક પલકમાં ઊડિને, અનંત જોજન જાએ; પર કાયા પરવે
શેને, અલોપ પળમાં થાએ; પ્રાણ પોષણ કાજે, એ સ-
મિર ખાખી ખાએ. દિ. ૧૬ કરે એ કીમિયા પોતે, ધાતુ
સઘળી ઢાળે; મરત સજીવનવિદ્યા, પાણીનો દિપક બાલે;
મુઠ ચોટને મારે, વજરાદિક પાછું વાળે. દિ ૧૭ લાખ વ

રષ અબધુત ઉંધે મસ્તક તપ કિધું; પાંચ કરોડ પાવકમાં પાણિ સરખુ ના પીધું; પ્રયુત વરષજ પોતે, મહારાજે મુન્ય લીધું. દ્ધિ. ૧૮ આઠ અયુત એ આપે, આણુના ઘડમાં બેઠા; વરષ પાંચ પ્રયુત, ગિરનાર ગુફામાં પેઠા; તેર કરોડ તપ તિરથ, પણ મુખ ના થયા એઠા. દ્ધિ. ૧૯ સમાન કંચન કચરો, પાવકને પત્નિ સરખી; પંચ વિષયના ત્યાગી, નારી નજરે ના નરખી; સુખ દુઃખ હાનિ વૃદ્ધિ, પીઠાને પુણ્યઈ પરખી. દ્ધિ. ૨૦ નોળિ કરમ કરીને, આંતરડા બાહેર આણે; ભમરના ગુફાના ભોગી, એ પ્રાણ સરવના તાણે; એ આત્માને પ્રીછે, પણ એમને કોઈ ના જાણે. દ્ધિ. ૨૧ પંચતત્વને કોશ, એ પ્રાણનાડિથી ન્યારા; ઈંદ્રિ અંતઃકરણ, શબ્દાદિક પંચ વિકારા; ગુણાતિત સ્રષ્ટિના કરતા, એ છે સ્વામી મારા. દ્ધિ. ૨૨ ચેલા કરવા ચાહે તો, ઝાઝા પ્રગટાવે ઝાડે; અભ્યાગત કોઈ આવે તો, પચ વર સાવે પાહાઢે; સેવા સાલીંગ્રામ કોટિ, એ મુખમાંથી કાઢે દ્ધિ. ૨૩ કંઈ કારણ મુરતિ જાણી, ભામિનીની ભ્રાંતિ ભાગી; લક્ષ્મિવરને જોઈ, લોભાણી લાલચ લાગી; સ્વભાવલહી સ્વામિનો, યુવતિ રહી ઉભિ આઘી. દ્ધિ.૨૪ વિશ્રામ ॥ આઘી ઉભિ રહી પછે, ઈચ્છે ભરથારની ભાળરે; કારણ એ કે નવુ થયું, વિપ્રીત વિઘ્ન વિશાલરે. ૨૫ જે જોતામાં માનુનિ, મોહ પામી ગઈ મનરે; રેવા રસિકે ત્યાં રચ્યુ, વિ

નતા કાજ વિઘનરે. ૨૬ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરો .પાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વૃંદા વિનતા સુત સં- વાદે પજ્વર યોગી સ્વરૂપ વરણો નામ ત્રીશમો અધ્યાય:

અધ્યાય ૩૧.

।। રાગ મારૂ ।। શુકજી કહે સુણોરે, પરિક્ષત પુન્ય પ વિત્રજી; કર્યું કેશવેરે, ચપળા કાજે જે ચરિત્રજી. ૧ મહિલા ના મનેમાંરે, પતીજ પુરણ પાડવા, લાગ્યો સિદ્ધ તહાંરે, પરજો પ્રગટ દેખાડવા. ૨ આવી તે સમેરે, મૃગલી સગર ભા તે સ્થળે; ધરૂજે થરથરરે, સ્ત્રાસ ન માય તરૂતળે. ૩ ચિત્ત ચોદશરે, રૂદન કરે રોષે ભરી; પડયો પુંઠળરે; કાળસ રીખો કેસરી. ૪ પગલાં દાબતોરે, મૃગલીને પગલે ચાલીયો. ત્યાગી પાસે તહાંરે, કંઠ કુરંગીનો ઝાલીયો. ૫ પાડી ભુમ ત્યાંરે, ગરભ ગળયો તેનો ત્યાંહાં; ગયો પ્રાણનેરે, શોચે સ ત્રી ઉભી જહાં. ૬ અરે આ સ્થળેરે, કેસરાએ કુરંગ હિંસા કરી, કર કામનીરે, ઘસવા લાગી આંસુ ભરી. ૭ સુણી શ બ્દનેરે, જોગી જનમના જાગીયા; ઊંચી પાપણોરે, નાખીને જોવા લાગીયા. ૮ પુછયું શિષ્યનેરે, કયા બકવા હોતા ય હાં; કર જોડીતેરે, ચેલો ચતુર બોલ્યો ત્યહાં. ૯ કહ્યું કૃપા નિધીરે, હરણ અરીએ મારીયું, આવ્યું આપનીરે, ઓથ માં તોચે વિદારીયું. ૧૦ સુણી સિદ્ધનેરે, કોપ ચઢયો તે કા ળણાં; જોઈ ભામનીરે, ફટકી હરણની ફાળમાં. ૧૧ મરજા

દ્દા મારીરે, તોડી અધર્મને આચર્યું; માટે ભસ્મ થારે, પાપ કુરંગનુ જે કર્યું. ૧૨ સુણીશબ્દનેરે, સિંહ શરીર ગયું બળી; ફરી પાપનેરે, કામની જોતાં કળકળી. ૧૩ ત્યારે તે સમેરે, શિર નામી શિષ્ય બોલીયો; જોવા જુવતીનેરે, પાપનો પ ડદો ખોલિયો. ૧૪ આપ આશ્રમેરે, ત્રણ હરી હિંસા થઈ; શુચી સ્થાનમાંરે, પાપ પ્રગટીયું આ કંઈ. ૧૫ પીડા પામવારે, કોણ સબળ શરણે થશે, માપ આપનુંરે, સહન કરે સરવે જશે. ૧૬ છે પ્રતાપ તેરે, બળનીધિ કહાડો બારણે; ને કૃપા કરોરે, બાળ કુરંગને કારણે. ૧૭ સેજ આપનેરે, જોર નથી એમાં કશું; જશ વાધશેરે, પ્રાણ મળે પામર પશુ. ૧૮ ઘણી વારનારે, આપે તો પ્રાણ ઊગારિયા; ધરમ ધાર્યારે, પાવન પ્રભુ પધારિયા. ૧૯ પાછો પીંડમાંરે, પ્રાણ લાવી પોતે ધરો; નથી અન્યનોરે, અંત અડે ત્યાં આશરો. ૨૦ સ્તુતિ સાંભળીરે, તપસ્વીને પ્રિય લાગિયું; ચેલા પાસે તહાંરે, કપટે કમંડળ માગિયું. ૨૧ લેઈ અંજળીરે, છાંટી વિહંગ વચન લહ્યાં; ઉઠી તે સમેરે, આળસ મરડી ઉભાં થયાં. ૨૨ જોઈ ચરિત્રનેરે, વૃંદા મન વિસ્મે થઈ; આવો યોગી કોરે, અવનીપર બીજો નહી, ૨૩ એ કૃપા કરેરે, તો મારૂં સંકટ હરે; મળે મહિપતિરે, વેદના સઘળી વીસરે. ૨૪ ॥ વિશ્રામ ॥ વિસરે સઘળી વેદના, વૃંદા ધારી મન રે; પરમહંસ પુંઠે જઈ, ઉભી જુવતી જન

રે. ૨૫ સ્ત્રિનો પરછાયો લહી, તપસી બોલ્યા ત્યાંયરે; રવા રંસિક ત્યાં સિદ્ધ પણ, મન મ્હેલાની માંયરે. ૨૬ ॥ ઈતિ શ્રી પદ્દમપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે મૃગ સિંહ મૃત્યુ સંજીવનનામ એકત્રીંશો અધ્યાય. ॥

અધ્યાય ૩૨

॥ રાગ કલ્યાણ ॥ સનમુખ આવી સુંદરી, સોહાગણીરે; ઊરમાંહે આતુરતા ભરી, સોહાગણીરે. ૧ કંથ વિયોગની વેદના, સો. ખરા અંતરમાં ભય ભેદના, સો. ૨ કનકલત્તા સમ કામની, સો. ભારી ભયને પુછે ભામની, સો. ૩ મનમાં વાત વિચારતી, સો. તપસીને પુછવું ધારતી, સો. ૪ મનમાં કહે કંથજી કયાં હશે, સો. પરદેશીનો મેળો કયાં થશે, સો. ૫ જીતીને જશ શું લાવશે, સો. કે એ કંથજી કયાં આવશે, સો. ૬ જો અંતર જામી હશે, સો. તો મારા મનનું જાણશે, સો. ૭ તે સમે તપસી બોલીયા, સો. પધી પ્રેમના પડદા ખોલીયા, સો. ૮ પાંપણો પાછળ નાખીને, સો. જોયું નાસાગ્ર ઉપર ઝાંખીને, સો. ૯ સ્વકરે તત્વ તપાસિયું, સો. પ્રભુતાનું પોત પ્રકાશિયું, સો. ૧૦ કહે મુની મથુરાંથી આધીયા, સો. તમે કંથને કલેશે તપાવિયા, સો. ૧૧ કંન્યા ક્રઉંચ ભુપાળની, સો. મેઘાવતી માતની બાળની, સો. ૧૨ વૃંદા ઝાહેર નામમાં, શો. જાણુ સ્વામી ગયો છે સંગ્રામમાં, શો. ૧૩ એટલું કહી છાના

રહ્યા, તપધારીરે; સતીને સાધુ સાચા થયા, સુખકારીરે. ૧૪ કહે સતી ભોળા પાથરી, તપધારીરે; થઈ ખાખીની ત્યાં ખરી ખાતરી, સુખકારીરે. ૧૫ મેં મનમાં નિશ્ચય કે રચા, તપધારીરે; કહ્યા શબ્દ તે સહું સાચા ઠરચા, સુખ૦ ૧૬ કહોને એ કંથજી કયાં હશે, તપ૦ ઉદધી તન કયારે આવશે; સુખ૦ ૧૭ જીતી જશ કોણ પામશે, તપ૦ મારી વેદના કયારે વામશે, સુખ૦ ૧૮ એ સુખી હશે શરીરને, તપ૦ મળું કયાં જઈ નણદીના વીરને, સુખ૦ ૧૯ ખટમાસ એમને થયા, તપ૦ જાણું કાળ કલપ વિતી ગયા, સુખ૦ ૨૦ નાથનું પત્ર નથી આવતું, તપ૦ મુને ભોજન તે નથી ભાવતું, સુખ૦ ૨૧ ઘરધંધો ગમતો નથી, તપ૦ તન તપીયું તે ગયા ત્યારથી, સુખ૦ ૨૨ રોઈ રોઈ ગાળુ રાતડી, તપ૦ સ્વામી સંભારીને બળે છાતડી, સુખ૦ ૨૩ બે કાને મોતીના લેરીયા, તપ૦ પીળાં પચરંગી પટ પેહેરિયાં, સુખ૦ ૨૪ છે કરતે કમળની પાંખડી, તપ૦ મરમાળી રાતી આંખડી, સુખ૦ ૨૫ આધપતિ રૂપનું આળ છે, તપ૦ પેહેર્યો શોનેરી સુરવાળ, સુખ૦ ૨૬ જરતારી શેલું બાંધીયું, તપ૦ મણી મુગટે નવઘરૂ નોંધીયું, સુખ૦ ૨૭ વદન શરદનો જેમ શશિ, તપ૦ તાતી તરવાર કમ્મરમાં કશી, સુખ૦ ૨૮ ઝીણી આંગળીયો ઝવેરે જડી, તપ૦ મુછ ફુટતી સુખપર વાંકડિ, સુખ૦ ૨૯ હૈયે કુસુમનો હાર છે, તપ૦ કા

રિરે, કાયા કંદુકથી સકુમાર છે સુખ. ૩૦ વાસુકિ લાજે વાળમાં, તપ, કરે કેસરિ અરચા ભાળમાં સુખ. ૩૧ મધ્યે કુમકુમનો ચાંદલો; તપ; સિંહલંકિ કટિસમ પાતળો સુ. ૩૨ મંદ હસ્યાનિ ટેવછે, તપ, મારા દિલ દરિયાના દેવછે સુખ ૩૩ બેવડું બકતર અંગમાં તપ. શોભે સરખા સ ખાના સંગમાં. સુખ. ૩૪ માથે કલગી વાંકડી, તપ. બા લ અરવીંદ સરખી છે આંખડી; સુખ. ૩૫ તાદ્રશી તે પ તિ કયાં હશે તપધારીરે, મુની કહે કયારે મેળો થશે; સુખ. ૩૬ તે જીતીને કયારે આવશે, તપ. કે કોઈ સાથે સંદેશો કહાવશે, સુખ. ૩૭ આકિન આપનું આવીયું, તપ. તમે ચતુર ચરિત્ર બતાવીયું, સુખ. ૩૮ અરજ ઉતારો કાનમાં, તપ. જરા જુવો તપાશી ધ્યાનમાં, સુખ. ૩૯ ભોળી ભા મની લહે નહિં વંધામણા; તપ. થશે યુદ્ધ એ આપનીજા ણમાં, સુખ. ૪૦ વળતી વિરક્ત ત્યાં ઉચરે, તપ. સતીસિ દ્ધને ખોળા પાથરે. સુખ. ૪૧ શિષ્યને સિદ્ધ કહે ભલા, તપ. અબ જંગલકા રહેના જલા; સુખ. ૪૨ મંદ મીટિ નહીં વાસના, તપ. ચઈએ લુગઈ અપની પાસના; સુખ. ૪૩ કયા કુચ્છ લિનો છિનાયકે, તપ. યહાં બકવા કરતી આયકે; સુખ. ૪૪ સબ સંપત્તિ અમને તજી, તપ, બન બેઠે બસ્તી સો સજી; સુખ. ૪૫ બાત લુગઈસે મેં કરૂ, ત પ. બન છોડકે બસ્તીમે ફેરૂ; સુખ. ૪૬ તારૂની તપસેં ગિ

રાયરે, તપ. નહીં પરછાયા મિલે ફાયરે, સુખ. ૪૭ વાંસે લુગઈ લલકારરે, તપ, કરે બાત ન હમશેં વારરે. સુખ. ૪૮ બિનતા બિષ બાતે ચરે, તપ. પુની અભિષધશેં ના ઉતરે; સુખ. ૪૯ વૃંદા સાંભળી ત્યાં વદે, તપ. જેમ ઉતરે જોગીના રૂદે. સુખ. ૫૦ પતિવૃતા પતિન અમો, તપ. નમી તા દ્રશી જાણીને તમો; સુખ. ૫૧ નિરદોષી તમે છો હરિ; ત. માટે જનક જાણી બોલું જરી; સુખ. ૫૨ કહોને કુશળએ કંપ છે, ત. મને મળવાનો કયો પંથ છે; સુખ. ૫૩ દાશી જાણી દયા કરો, ત. મને એક તમારો આશરો; સુખ ૫૪ મુનિએ ધ્યાન ધરાવિયું, ત. મીંચિ ચક્ષુને શિષ હલાવિયુ; સુખ. ૫૫ ॥ વિશ્રામ ॥ શિષ્ય હલાવ્યું સ્વામિએ તારૂણીને પડિયો ત્રાસરે; રામ રામ રસિએ કહી, નારી કરિ નીરાશરે. ૫૬ પ્રણુમી પુછે પ્રેમદા, સ્વામિના સમાચારરે; રેવા રશિકની જો કળા, મુકયો મરમ અપારરે. ૫૭ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વૃંદા તપસ્વી સુભાષણો નામ દ્રીત્રીંશમો અધ્યાય

અધ્યાય ૩૩.

રાગ ધનાશ્રી॥ શુકજી કહે સુણુ પરિક્ષત રાય, શુત સઉનકને કહે કથાય. ૧ વૃંદા વળિ વળિ લાગે પાય; ત્યાગી તેમ તેમ મોંઘા થાય. ૨ સ્વામિ કયમ હલાવ્યુ કહો શિષ રૂઠયા મુજપર શું જગદીશ; ૩ વેર ત્રિદોષે વાળ્યુ, માટે મા

રૂ કરમે શું કામ કથાહ્યું; ૪ નવ ગ્રહ આવી મને નડિ-
યા, મારા પોબાર ખાલી પડિયા; ૫ મારા સમ મન મેલ
માં રાખો, જેમ હોય તેમ તમે ભાખો; ૬ ત્યાગી કહે ત
ને જોઈ મેં રડતી, મારી જીભ નથી ઉપડતી; ૭ ખરી વા
તનો કરીને ખુલાશો, હું તો ના લેઉ કોનો નિસાશો ૮ પ
ઈ સંત અપાર દયાળ, શીદ પાડુ સતિ તનેફાળ; ૯ તા
રૂં સાંભળી અંતર દાજે, મારાં પ્રેમદા પરિયાં લાજે; ૧૦
ત્રાસ તનમાં પાડયો તમને, નથી આજ્ઞા ઈષ્ટની અમને;૧૧
કહી મુન્ય રહ્યા ગુરૂ જ્યારે, બોલ્યા કરજોડી શેવક ત્યારે;
૧૨ કરો જેમ હોય તેમ ઉચ્ચાર, સાચી વાતમાં શાનોરે
ખાર. ૧૩ નાણાવટીને કોઈ નાણું બતાવે, કહે ખોટું ખરૂં
નીરદાવે. ૧૪ ત્યારે તપશી ત્યાં બોલ્યા વચન, સાંભળ
પાવન જુવતીરે જન. ૧૫ ઘેલી હાથે ગમાંવ્યો તેં શ્યામ,
શીદ મોકલ્યો કંથ સંગ્રામ. ૧૬ તે અનેકને એક એ જાતે,
શોભા કેમ રહે સુરની સંઘાતે. ૧૭ હરિહર અજ ઈંદ્રાદી
શુર, શશી સમીર વરૂણ ત્યાં હજુર. ૧૮ મળ્યા કપટી કો
ટી સમુંદાઈ, ત્યાં શો એકનો આશરો બાઈ. ૧૯ વેરી વા
યસ કોટીની માય, હોય કીર કેમ કુશળ ત્યાંય. ૨૦ નારી
ચતુર તું મનમાં ન જાણે, ઝાઝી કીડીયો સર્પને તાણે. ૨૧
એમાં થોડામાં સમઝોરે બાધું, એમ કહીનેરે ડસકું ખાધું.
૨૨ ખેદ ભામનીને પડયો મત, તપ્યું તરત ત્યાં તારૂણી

તન. ૨૩કહોને પડદોમુકીપ્રભુવાત, કરચો નાથને દેવેનીપાત. ૨૪ત્યારેતપસીકહેજો પુછોસતી, પડચોરણમાંતમારો પતી. ૨૫ કરચો દેવેદગો એકવારો, તારાકંથનેકપટથી મારચો.૨૬ હુતો સમર્થ સ્વામિ તમારો, નજીતાય એ કાળથી ન્યારો. ૨૭ પણ વિષ્ણુએ કપટજ કીધું, તારૂં સરવસ્વલુટીને લીધું. ૨૮ હતો શુક્ર જે વિદ્યાને ધરતો, મુવા દૈત્યને જીવતા કરતો; ૨૯ તેને ગરૂડની પાસે ઝલાવી, કીધો ઘોર ગુફામાં ઘલાવી; ૩૦ પછી ચક્ર ચતુરભુજે મેલી, છેદી અસુરની સેનારે છેલી; ૩૧ રહચો શેષ તમારોરે સ્વામી, શેના નિપાત સરેવેરે પામી; ૩૨ સુર ઈંદ્રાદી ત્યાં ગડગડીયા, સંપી સંગ્રામે સામટા ચડીયા; ૩૩ કોટી શસ્ત્ર નાખે ક્રોધે ભરિયા તારા કંથના કડકારે કરિયા; ૩૪ કરચું જાય ન કષ્ટનું લેખું, બેઠો અહીં હું કળેવર દેખું; ૩૫ પડી પ્રેમદાને મન ભ્રાંત, મારો કયમ મરે રણમાંરે કાંત; ૩૬ નથી વરત હું મુકીરે નામ, શાથી મુજને તજી ગયા શામ; ૩૭ મન ડગમગે ચારેરે પાસ, નાવે વાત ઉપર વિશ્વાસ; ૩૮ તેમ શોચના સબળીરે થાય, સાચું જુઠું કંઈના સમજાય; ૩૯ બોલી ગોરી ત્યાં ગણગણતી, કહ્યું પણ કંઈ કળ નથી પડતી; ૪૦ દયા દિનની ઉપર લાવો, મુને કંથનું મુખ દરસાવો; ૪૧ ત્યારે તપસી કહે સાંભળ નારી, ઘોર ગહન ગતી છે મારી; ૪૨ હુંતો જોગ કળા એવી જાણું, કંથ કડકા

ઉરાડીને આણું; ૪૩ ત્યારે આત્વશે તુજને પતિત, જોજે જુવતી તું એકેરે ચીત; ૪૪ એમ કહીને માંડયું તપ ધીર, વાયો સામટો વેગે સમીર; ૪૫ તુટયાં તરૂવર વૃક્ષનાં થડીયાં, શૈલશિખર સમીરથી પડીયાં; ૪૬ કંપી મેદની સમીરને શોરે, નીર નદીઓનાં ઉછળ્યાં જોરે; ૪૭ ઊડે કાંકરા રેતી અપાર, થયો વંટોળથી અંધકાર; ૪૮ નથી ભાસતો સુરશશિ વ્યોમ, ભાગી બ્રહ્માંડ પડશે શું ભોમ, ૪૯ ભુલ બ્રહ્માએ લખતાંરે ખાધી, છુટી સનકાદિકની સમાધી; ૫૦ વાયુ વેગે કરી હડહડીયો, આવી તે સમે નૃપકર પડીયો; ૫૧ નારી જઈને દક્ષિણ કર પરખી, વિંટી વેઢ આંગળીઓ તે સરખી; ૫૨ થયો સુંદરીને મન શોક, થઈ કંથની આશારે ફોક; ૫૩ વામ કર પછે પડીયો આવી, તેથી ગોરી નાખી ગભરાવી; ૫૪ ઘડી પુંઠે ત્યાં ઊરપગ પડીયા, સાંધા સર્વ શરીરના જડીયા; ૫૫ તેવાં વસ્ત્ર તેવો શણગાર, તે શરીર કુશુમ સકુમાર; ૫૬ પાની ઘુંટણુ સાથળ સંગ, જાણે કાપેલો પડીયો અનંગ; ૫૭ પડયો તે જોઈ તરૂણીને ત્રાસ, નાવે શિશ વિના વિસવાસ; ૫૮ વળી વૃંદા કહે શ્રી હરિ સંગ, તનુ ભાળી થઈ મન ભંગ; ૫૯ ચિત્ત ચપળાનું ચોદશ ચઢિયું, એહેવે કંથનું મુસ્તક પડિયું; ૬૦ તેજ કુંડળ મુગટ જડાવ, નેત્ર નાસિકા શોત્ર સુખાવ; ૬૧ દીઠા કંઠે કુશુમનોરે હાર, લહ્યો ભામનીયે ભ

રથાર; ૬૨ અંગ અવયવ ગોઠવ્યાં ત્યાંય, જોઈ મહિલા રૂવે વનમાંય; ૬૩ અરે દૈવ તેં આશુંરે કીધું, મારૂં રત્ન કયાં લુટીને લીધું; ૬૪ પછી સ્વામીના ગુણને સંભારી, રૂવે વન માંહી વૃંદારે નારી; ૬૫ ાાવિશ્રામ ાા નારી નિરાશ ત્યાં થઈ, મુસ્તક મુકી હાથરે; રાને રઝળતી કયમ કરી, નીરદે મારા નાથરે. ૬૬ રાજ તમારી રાંકડી, મુલ ખરીદી દાસરે, રેવા રસિકને કહી કરી; તેડી લ્યો તમ પાસરે. ૬૭ ાા ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરો પાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે કૈતવકૃત જાળંધરવધો નામ ત્રયત્રિંશો અધ્યાયઃ ૩૩

અધ્યાય ૩૪

ાા રાગ સામેરી ાા પડયો કંથનો દેહ તે ભાળી, બેઠી માનુની ત્યાં મોં વાળી; નિજનાથનું અંગનિહાળી, કંન્યા કળકળેરે. ૧ વેલ ઉછેરી વાલમ મોડી, ઝભે કરવાને માયા જોડી; મને ટળવળતી તરછોડિ રોવા રાનમાંરે. ૨ મારા દોહેલા દિન કયમ જાશે, વાહાલાં તમ વિના વેરી થાશે; સુની સેજડી ખાવાને ધાશે, વર વરણાગિયારે. ૩ માઠી લોકમાં રહેવાની લાજ, કોને મુકયુ ભરૂસે રાજ; કરી કોણવાંકે મને તાજ, આ દિન દોહેલેરે. ૪ હતી આખ્યાની મુજને આશ, વળગી રહિતી વાહાલા વિશ્વાસ; નહોતી જાણુતી કરસો નિરાશ, મન મારૂ હરિરે. ૫ મને કોણે ભરૂસે મુકી, શી સેવા તમારી હું ચુકિ; જાણતા સતિ મારી ઢુંકી

રાજ રિસાવિઆરે. ૬ મને કોણુ લેશે નભાવિ, નથી રાજ ઉપર રિસાવી; તમને કયમ દયા ન આવી, મહા વન મે હેલતાંરે. ૭ મને પ્રેમને પાશે પાડી, નાખી નાઠા આતુર ની અજાડી; મને લોકમાં લુટવા કાઢી, હાર હઈઆતણા રે. ૮ જીવ્યું જગતમાં કીધુ જોર, વહાલા થઈને વાહ્યું વે ર; કરયો કંથજી કાળો કેર, મુકી રાનમાંરે. ૯ વાહાલા કે મ કરી વનમાં ગમશે, કોણ રાજને સોગટે રમશે; રાંધીકો ણુ રસોઈઓ જમશે, હિણા હાથનીરે. ૧૦ જતા આગ બ ગીચે વાડી, આગળ અધિપતિ અમને કાઢી; આ સમે કે- મ પાછળ પાડી, મન મેલ્લા થઈરે. ૧૧ જાતા સંગ્રામે શેના લેઈ સાથ, હશી ઝાલતી તે સમે હાથ; નહોતી જાણતા મારા નાથ, દરશન દોહિલુંરે. ૧૨ હતી સ્વામિ ઘણી સ- હેજોરી, ગયા કાળજુ મારી કોરી; કરી ચતુંર તમારી ચો- રી કયમ ગાફેલ થયારે. ૧૩ જીતિ આવિયા દેશ સમસ્ત, લિધું સ્વરગતણુ પદ સ્વાહસ્ત; મનમોહન મોંઘી વસ્ત,મા રા નાથજીરે; ૧૪ કહોને કયમ કરયો રણ સંગ્રામ, મારા હોંશિલા સમજુ શ્યામ; કેમ આળસ આણીને આમ, સુ તા સાથરેરે. ૧૫ સ્વરભાનુની શિક્ષા માની, હુતા થડથી ટેકના તાણિ; સુખ ખોયું એ સમજણ શાની, કંથ ઠગા ગારારે. ૧૬ થઈ પરવશ રણમાં પડિયા, મારા નાથજી અ વગુણ નડિયા; મારા થડના થાંભલા ગડિયા, ભવ ભુલાપ

ડીરે. ૧૭ મારૂ જન્મ અકારજ કીધો, નથી લોકમાં લહા
વો લિધો; મને છેતરી કયાં છેહ દિધો, પ્રિતમ પાતળારે.
૧૮ મને કોને ભરૂસે મેલિ, મુકિ ઠાગો કરિને ઠેલિ; મારા
બગડચામાં થયા બેલિ, સુત સીંધુંતણારે. ૧૯ મેં શું ભા-
ગિ સરોવર પાળ, કે મેં મુકયાં સતિશિર આળ; કે કો સા
ધુને દિધી ગાળ, વિધિ વાંકા થયારૂ. ૨૦ કે મેં શંભુ શિ-
વાલય તોડયું, કે મેં ધાવતુ બાળ વછોડયું; મહા પુરૂષનું
માપ વખોડયું, માયાને મહેરે. ૨૧ કોઈને જમતાં મેં ખાં
તથી ખાળ્યા, કે મેં ગોધેન પાછા વાળ્યાં; ગામ ભાગ્યાંકે
બીડ મેં બાળ્યાં, કે ચુકિ વૃતેરે. ૨૨ વાપિ કુપ સરોવર પુ
રચાં, વડ પીંપળાદિ તરૂ ચુરચાં; પડચાં અંબુમાં કેશુ અ-
સુરચાં, કે દ્વિજ નંદિયારે. ૨૩ કે મેં થાતું સદાવ્રત ખાળ્યુ
કે મેં ભોજન ભાણુ ટાળ્યું; કોનુ કુણુ કાળજું બાળ્યુ, કે
દિન દુભિઆરે. ૨૪ મેં શું ગોત્રગમન કંઈ કિધું, કે મેંલા
ડી વેચિ ધન લિધું; દગો કરિને વિખ દીધું, કો પરદેશિને
રૂ. ૨૫ કે મેં થાપણુ ઓળવિ કોનિ, કેથઈ મહાજન સા
થે માની; કોનિ વાત પ્રગટ કરી છાનિ, આ સમો આવિ
ચોરે. ૨૬ કે મેં સાસુ નણુંદ સંતાપિ, કે કોઈને અવળિ
મતિ આપી; કે મેં કંથનિ આણુ ઉથાપિ, એ ફળ આ
પયુરે. ૨૭ કોઈને પુણ્ય મેં કરતાં વારચું, જુ માંકણુ કે
જનાવર મારચું; કુડિ સાખ મેં પુરી ન ધારચું, ધ્યાન હ

રિ તણુરે. ૨૮ કે અતિથી રથ વાહ્યો, કે વિવાહ થતો રંક નો ખાહ્યો; મારો દઈવે શો દોષ ભાહ્યો, વન વિધવા ક રીરે. ૨૯ એમ દોષ કરમના કાઢે, કુઠે શિષને અંગ પછા ડે; તોડે કેશને કંઠ વાઢે, ભુલિ ભામનીરે. ૩૦ રોતી નાથનુ મુખ નિહાળે, ભોગી કંથના ગુણ સંભાળે; મેહેલા કયમ કરી મન વાળે, મહ વેરી થયોરે. ૩૧ કર ઝાલી કંથને હ લાવે, માણિગરને મેહેલા મનાવે; જાણે બાંહ્ય ઝાલી બોલા વે, રૂઠયા રાયનેરે. ૩૨ ઉઠિ પરણી પછાડો ખાય, પડે ભો મિ બેઠી થાય; નારી નયણે નિર ન માય, ફટકારી ફરેરે. ૩૩ મારા ભવભોગી ભરથાર, ઉઠી આપો મને આધાર; કંઈ કરતા નથી ઉચાર, કયમ કપટી થયારે. ૩૪ સેહેજે ક હેતા સતિ મને વહાલી, પડી આજ તે ઠકરાઈ ઠાલી; ગ યા ચોરની પેઠે ચાલી, કોરી કાળજુરે. ૩૫ કહ્યું કોઈનુ ન ધરતા કાન, તેવું તમને મુજપર તાન; નાખી નાઠા રખ ડતિ રાન, મન મોંઘા થઈરે. ૩૬ જરા જુવોને મુજ ભણી ભાળિ, તમને ખુંચતિ સેજ સુંવાળિ; કયમ ઉંઘોછો આં ખડિ ઢાળી, સુતા સાથરેરે. ૩૭ પડતાં કુસુમે કલેવર ઘા યા, તિખા શર તમને કયમ ખમાયા; અમને વાત કરીને વાહ્યાં, કોમળ કંથજીરે. ૩૮ કોનો કરતા નહિં વિસવાસ, મને રાખતા પિઉજી પાસ; તરછોડીને દેવે. ત્રાસ, નાતમ ને ઘટેરે. ૩૯ વાંસે રાખી થાવા વગોણુ, તમે ઠીક કરયું

ઠેકાણુ; મને અધિપતિ મોકલો આણુ, તેડો તમકનેરે. ૪૦ નથી રાજ વિનાનરહેવાતું, કહ્યું કષ્ટ નથી કોને જાતું; નથી મળવાને મન અકળાતું, પાપી પ્રાણનુરે. ૪૧ ન્યારૂના થ કયાં નગર વસાવ્યું, કેવુ રૂપ ધરયું મન ભાવ્યુ; મારે અણુતેડયું જોઈએ આવ્યું, આપની ઓથમાંરે. ૪૨ લાલ્લ લોચનને જળધાર, શીષ વેણુમાં લોટે અપાર; હાયહાય કરે પોકાર, કલપે કામનીરે. ૪૩ જોઈ અબળાનું આક્રંદ, રૂવે વનચરકેરાં વૃંદ; રચ્યો ફોગટ માયાનો ફંદ, જો ભરભંજનેરે. ૪૪ સુકયાં ત્યકે સરોવર નીર, ફાટયાં પરવત શેત્ર રસે રૂધિર; ચિરચાં ચતુરાએ ચોળિ ચિર, વૃહે વઈરાગમાંરે. ૪૫ વાલા વિકટ સમાની વાર, મારા અંતરના આધાર; કયમ સોંઘા કરચા શણગાર, મોંઘા મુલ્લનારે. ૪૬ નથી કલપિને પડતી કાયા, મને વા ચો દશના વાયા; મને શિદ લગાડી માયા, પિડા પામવારે. ૪૭ હુંતો રહિછું વાચ દે વળગી, નહોતું જાણ્યુ જે કરશો અલગિ; માંરે સામટિ ચૌદશ સળગિ, હોળી હાડમાંરૂ.૪૮ નથી નાથજી સેનાનો સાથ, તમે હોંશિલા મુકો હાથ; નાઠા અધવચ નાંખીને નાથ, આ વન એકલીરે. ૪૯ થયો રૂદનકેરી સ્વરંખિન, દિસે દામણી દારા દિન; મને ઘાલ્લી ગયા સ્વામિન, હાથણિ હેડમાંરૂ. ૫૦ ાત્રિશ્રામાા હેડમાં ઘાલ્લી હાથણી, ટળવળતીછે ત્યાંયરે; પત્નિ ધારે લેઈ પતિ, પડયું પાવક માંયરે

૫૧ તપસિ પાસે તારૂણી, ગઈ પાવકને કાજરે; આંખો મીં ચી અભધુતે, રેવા રસિક વૃજરાજરે. ૫૨ ।। ઈતિશ્રી પદ્મ પુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વૃંદા વિ લાપ વરણોનામ ચતુરત્રીંશો અધ્યાય ૩૪।।

અધ્યાય ૩૫

ભુલિ ભમેછે ભામની એ રાગ ।। તપસીની પાસે તારૂ ણિ, માગે પાવક ત્યાંય; વૃંદા વારિસુત લેઈને, બળે મહા વનમાંય; તપ. ૧ પાવક માગે પ્રેમદા, ટોળે કિધાં દાર;યો ગિ અગ્નિ આપો મને, પડે છેદું અપાર; ત. ૨ વાલમ જે વાટે પડ્યા, મારે પળવું તે પંથ; સગપણ સરવે લેઈ વ- લ્યા, મારા કોડિલા કંથ; ત. ૩ રામા રૂદત કરતી સુણિ કોપ્યો કપટિ સંત; ચેલાને કહે લલકાર દે, કેસા એ કલ પાંત; ત. ૪ શિષ્ય કહે સિદ્ધ સાંભળો, ઊભી અબળા જે હ; કંથ મુવો રણમાં વઢી, રૂવેસંભારી નેહ; ત. ૫ કડકા કલેવરના પડ્યા, તે ટોળે કરી તન; દારા દહન કરવા ફરે, આપ સુદ્ધાં હવન; ત. ૬ ઈચ્છે અનળ એ કારણે, કરો આ પ હુકમ; તડકી તપસ્વિ બોલિયો, ન રહયો ખાઈ ગમ; ત. ૭ મંગળસ્થાન મશાણશું, સતિ ધરમ સંભાળ; લેઈ જા કલેવર કંથનું, બાગ મુકીને બાળ; ત. ૮ જો રોના જા રૂ કિયા, કબિ કામની કોય; બસન છિનાલેઉ બાત્તરી, મા ર કે લઠ દોય; ત. ૯ ભોગ મલ્યા કહે ભામની, કરે કુટે

કપાળ; કંથ ઉપાડવા ધારતાં, આવ્યાં સહસ્ત્ર શિયાળ; ત. ૧૦ જાંબુક ઝડપો મારવા, લાગ્યાં ત્યાં ચોપાસ; એક રૂદન અબળા કરે, બીજું થાયછે હાસ; ત. ૧૧ વૃંદા એમ વિચારતી, આ દેહ કયમ લેવાય; પાછળ જોકંઈ પડયું રહે, તો શિઆળવાં ખાય; ત. ૧૨ કાળ જે ધાકે કંપતો, સુર પામતા શોક; હરિહર જે થકિ હારિયા, તે પર જાંબુક થોક; ત. ૧૩ વિનતા કહે વૃજરાજને, કરૂં કયમ આ કામ; આ દિન કયાં થકી કાઢિઆ, સોધી સુંદરશ્યામ; ત. ૧૪ કેશ ઉઘાડા કામની, સાડી વિંટી શરીર; કંથના કડકા ઉપાડવા, ધરે કામની ધીર; ત. ૧૫ જુવંતી તે કર કર જોઈને, લેવા કાજ વિચાર; કોટિક મણ કલેવરવિષે, ધરયો ભુધરે ભાર ત. ૧૬ કામની કટકા તપાશિઆ, એકે ના ઊચકાય; અધિક થકી ઓછો જુવે, બાજે બમણો થાય; ત. ૧૭ વિનતા મન વ્યાકુળ થઈ, સુઝે એક ન ઘાટ; જાંબુક ધાકે જવાય નહીં, અગ્નિ વિના ઉચાટ; ત. ૧૮ જુવતી કહે જોગી મને, બાળો દઈને શ્રાપ; પાડ માનીશ પ્રભુ તમતણો, કહે કરતી વિલાપ; ત. ૧૯ સિદ્ધ કહે સુણ સાધવી, કોને કષ્ટ જે થાય; તે તપસી કોઈ ના કરે, નાઆપે ઈષ્ટ રજાય; ત. ૨૦ કહેતો સમીરના જોરથી, નાંખુ સીંધુની માંય; કહેતો ઊભયને મોકલું, અમરાસન જ્યાંય; ત. ૨૧ કહેતો એ સાંધા સંધાડીને, કરૂં કંથનો વાઘ; વૃક્ષ કહેતો વરતણુ, ક

હેતો દઉં વન્હી દાઘ, ત. ૨૨ કહેતો કુસુમ ઢગલો કરૂં, કહેતો કરી દઉં રાખ; કહેતો ઊરાડું આભમાં, કહેતો ખા ઈ જાઉં ખાખ; ત. ૨૩ પ્રેમદા જાણે પ્રસન્નથયા, મનેઆ યોગીરાજ; હેવાતણુ હારી ગઈ, રાખો આ સમે લાજ;ત. ૨૪ જુવતી કહે જોગી સુણો, કરો આપ કૃપાય; મનમોહ ન પતી માહ્યરા, જેમ જીવતા થાય; ત. ૨૫ તન ધન મુ ક્તી માનસુખ, સ્વર્ગ લક્ષ્મીનુ રાજ; અજ ઈંદ્રાસન સીદ્ધી નું; નથી માહરે કાજ; ત. ૨૬ કંથ વીના સુખ સરવ તે, મારે દુઃખ સમાન; ભવ ભુલી પડીદયો, જોગી જીવતદા ન; ત. ૨૭ મૃગના પાડથી માનવી, નહિં જાય દયાળ; વી શ્વાસે વળગી રહી, હરો કષ્ટ કૃપાળ; ત. ૨૮ સીદ્ધ કહેસુ ણ સુંદરી, મતે મારચાનું જોર; મૃત્યુ જીવાડે તેજન, હોય જુગલકીશોર; ત. ૨૯ માટે નહિં મારો આશરો, કરૂઅ ન્ય કહે કામ; માનુનીકહે મૃગ સીંહએ, જોયાં દ્રષ્ટીએસ્વા મ; ત. ૩૦ કહે સતિ સમદરશી તમે, કયમ રાખોછો ભેદ અલખ મળે કયમ નાટળે, ખરા દિનના ખેદ; ત. ૩૧મં દભાગ્ય મારૂ લહી, તમે નાપાડો નાથ; પણમેં મનમાં નિ સ્ચે કર્યું, દોરી જગ તમહાથ; ત. ૩૨ દુઃખ દારાનું જોઈ ને, બોલ્છો શિષ્યજ ત્યાંય; સદગુરૂ આપ કૃપા કરો, તો ઊઠે પળમાંય; ત. ૩૩ આશ્રમ અભયજ આપણો, ટળેભ વના પાપ; તે સ્થાનકથી તારૂણી, થઈ જાય નિરાશ; ત.

૩૪ માટે કૃપાળ દયા કરો, આપો જીવતદાન; અબળાની આરત સારવા, છો સમરથ ભગવાન; ત. ૩૫ સિદ્ધ કહે શિષ્ય તેં મારી, કરી સેવા અપાર; પરમારથના કારણે, કરે તું તો પોકાર; ત. ૩૬ કોઈ દિવશ તેં કહ્યું નથી, માટે કરવું આ કામ; તે સુણી શિષ્યને સુંદરી, કરે દંડપ્રણામ ત. ૩૭ અંગના અવયવ ગોઠવ્યા, ઢાંક્યું મૃગ આ જીન; ઊદક કમંડળથી ગ્રહ્યું, ધર્યું દ્રઢ આકાન; ત. ૩૮ અભિષેક અબધુતે કરયો, ભણી મંત્રને મન; આળસ મરડીને ઊઠિયો, તોય ધી તણો તન; ત. ૩૯ વિનતા જોઈ વિસ્મે થઈ, નમી સિદ્ધને પાય; જાળંધર જોઈ કોપિયો, અદ અંગના માય; ત. ૪૦ નીજ સેનાપાર દળ નહીં, ગુરૂ શિષ્ય ને નાર; કહે કયમ ઊભી તું કામની, કુમતિ આ ઠાર; ત. ૪૧ ભ્રષ્ટ થઈ વૃત્ત ભામની, ઊભી પરનર પાસ; મરયાદા મુકી ફરે, રંડા રમવાને રાસ; ત. ૪૨ સ્વાંગ ધરિને સતી તણો, કરે જારીનું કામ; ત્યાગીની પાસે તાહરૂ, કહે શું કામ હરામ; ત. ૪૩ ઘેર ગયા પછી વારતા, થયું ભારે શરીર; ખોડભુલાવું જન્મની, ઘાલું નાકમાં તીર; ત. ૪૪ આધીન ભવ અબળાતણો, ઊભી થરથર રોય; કંથના ડરથી કંપતી, બીજું સહાય ન કોય; ત. ૪૫ સિદ્ધ કહે સુણ સુરરીપુ; આવીએ તુજ કામ; જીતનો જશ તારો થવા, વધ સુર સંગ્રામ; ત. ૪૬ કામની ત્યાં કર જોડીને, પતિને

પડી પાય; રાજ તમારા રક્ષણે, આત્રી કરજો ક્ષમાય; ત. ૪૭ સ્વપ્ન વિષે સંકટ થયું, જાગે તે ભય જાય; તેમ સતી સ્વામી મળ્યાં, મન મોદ ના માય; ત. ૪૮ ॥ વિશ્રામ ॥ મોદ ન માયે મન વિષે, દંપતિ મળિઆં ત્યાંય રે; સિદ્ધક હે સહુ સંચરો, ના રહેસો વનમાંહય રે. ૪૯ સંસારી ન રનારનો, સાધું ન કર સંગ રે; રેવા રસીક પોતે પગચા, ધ રી ઉદધીશુત અંગ રે. ૫૦ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધ રોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે સિંધુસુત સજીવનોના મ પંચત્રીંશો અધ્યાય ૩૫ ॥

અધ્યાય ૩૬.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ વહેવાલમિક વળતા વચન, ભારદ્વાજ સુણો ધરી મન; શબને બીજા હતા શિયાળ, થયા એક એ રૂપ કૃપાળ. ૧ દાશી દંપતિ પડી મુનિ પાય, રથ બેશી હાંકયા હય રાય; જાળંધર થઈને જુગદીશ, કરી રામાની ઉપર રીસ. ૨ જો ચરિત્ર ચતુરભુજકેરૂ, ગતિ જ્ઞાનછે જેમાં ઘણેરૂ; પોતે કોના કળ્યામાં ના આવે, કોટી અંડના યંત્રણ લાવે. ૩ ઈંદ્રકાજે બળિ અનુરાગિ, થઈ બ્રાહ્મણ ભિક્ષા માગી; સુરકાજે સુધા ઘટ ધારી, થયા અખિલભુવનંપતિ નારી. ૪ પડી પ્રહલાદને જયારે, સ્થંભથી પ્રગટિયા નરહરિ ત્યારે; હીરણાક્ષનો વધ જયારે કીધો, વહાલે વેશ વરાહનો લીધો. ૫ વનુ શંખાસુરનો વિચારી, થયા મચ્છને રૂપે મો

રારી; કરણુ સાંગ્યનો ભય ના ધરાવ્યો, રથે રાખી શિખં ડી મરાવ્યો. ૬ સતિ વૃંદાને છળવાને સાખ, ચોળી ખલ ક નિયંતાએ ખાખ; ધરી સિંધુના સુતનુ સ્વરૂપ, ચાલ્યાં ભામનીને ભવભુપ. ૭ ભવ બ્રહ્માથી એ ન થવાય, સતી વિષ્ણુ વિના ન ઠગાય, રામા રથમાં પુછે નિજનાથ, સં ગ્રામ કરયો સુર સાથ. ૮ સતિ શું કેહુું જુદ્ધની વાંત,મા રી ત્રિદશ કીધા નિપાત; અજ ઈંદ્ર તે પામિઆ ત્રાસ, ગ યા કંપતા ગિરી કઈલાસ. ૯ શંભુ શ્રીપતિ આવ્યા શમી ર, નાઠા તે પણ મુકીને ધિર; ગયા સુર સહુ મુકીને મામ મારૂં જઈ કરૂં પાછો સંગ્રામ. ૧૦ તમે સત્ય નહીં ચુકો ના રી, ત્યાં લગી હુંછું કાળને ભારી; સુણી વાત સતિ પતિ કેરી, થઈ ચિત્તમાં ચીંતા ઘણેરી. ૧૧ તમે સાંભળો મારા નાથ, હવે લઢશો નહિં સુરની સાથ; મુકો વાત વિરોધની પડતી, રાઢ રઢિઆળી નહીં હડહડતી, ૧૨ સુખ કલેશમાં કોને નવ થાય, બેમાં એકની ઈજત જાય; એમ વાત વિ- ચારતાં ભાવ્યા, નર નારી તે નિજપુર આવ્યા. ૧૩ દેખી દંપતી જોવાને આવે, મોતી પુષ્પે ત્યાં વસ્તી વધાવે; ગાય પુઠળ વિનતાનાં વૃંદ, થાય અધિપતિઉર આનંદ. ૧૪ આ વ્યા મધ્ય સદનમાં ભુપ, કોટિ કંદર્પ કાંતિ અનુપ; દાસ દાશી આવી ઊભા રહેછે, નાથ નામ તે સરવેના દેછે. ૧૫ માલિની લલિતા વિજે નંદા, ચંદ્રકળા ચકોરી સુચંદા; મૃ

કુવાંગી મનોહરા નામ, સઊને બોલાવે સુંદરશામ. ૧૬ રીતભાત સ્વભાવને ટેવ, કરે તેજ રીતે વાસુદેવ; પછે વૃં-દાને કહે વ્રજરાજ, નિર વાવોને નહાવણુ કાજ, ૧૭ સુણી ઊષ્ણોદક તતકાળ, લાવી ન્હાવણુ કાજ ભુપાળ; તેલ ફુલેલ મરદતી અંગ, નાર નિરખે છે વર નવરંગ. ૧૮ નાશિકા મુખ નેત્રને કાન, ઉર ઉદર પોચણુ સુપાન; જાનુ જંઘાને કર હથેળી, શીષ અંગુલિ સરખી મળી. ૧૯ કટિનાભિને ચિબુક ચેન, મંદ હાસ્ય મનોહર સેન; સુચિ સ્નાન કી તતકાળ, બેઠા બાજોઠે ત્યાં ભુપાળ. ૨૦ નારે ભાવતાં ભોજન કિધાં, વિજ નાથને આસન દિધાં; શાકપાકનેસાહિત્ય જેહ, પ્રીતે પ્રેમદા પિરસે તેહ. ૨૧ જમતાં પહેલું જળનું પાન, કરે ટેવ તેવી ભગવાન; પેહેલાં પાંચ ગ્રાસ સતિ હાથ, જમ્યા તેજ રીતે જદુનાથ. ૨૨ બિડી વૃંદાને હાથે ચાવી, ત્યાં પતિત સતીને આવી; સેજ સુંદર પાથરી સારી, પુષ્પ પ્રેમળ ત્યાં અતી ભારી. ૨૩ ગાદી તકીઆ બીછાવ્યા ત્યાંય, મુકયાં ગાલમસુરીઆં માંહય; પોઢયા ત્યાં પતિ પ્રેમદા પરખી, સતી રંભા રતીના સરખી. ૨૪ જોડું જોવાના સરખું સદન, તાકે માધવ મનમથ મન; આવી અબળા ઉભી એક પાસ, નાથ નિરખે પણુથાય ઉદાશ. ૨૫ કરજોડી કહે વૃંદા વચન, સ્વામિ સંદેહ ન ધરશો મન; એક અરજ કરૂ અધિપતિ, જાણે કયમ ફરી મારી મતિ. ૨૬

મેં જમાડયા તમોને સ્વામ, ત્યારની લાગે તમારી ખામિ હરિહર વાસવ જેહ, કુડા કપટી કળ્યા નિધિ તેહ. ૨૭ તે તો જગતપિતાને ઠામ, હુંછું તનઆ તેની નથી વામ;તમે જો હો કો કપટી દેવ, તાકો તનમાં સતિની શેવ. ૨૮ તો આ વિશ્વ બધાનુ પાપ, જો બગાડો પર સ્રીને આપ; કરે ઘાત કો આવે શરણ, તેને આડુ આવે દુખ મરણ. ૨૯ હુંતો ભુલુ અધિપતિ આશે, જોજો વાહાતા મને વિશ્વાસે; મને નાથ કરશો અળગી, રહીછું વેણુ તમારાને વળગી.૩૦ ખાઉંછું શાનિધ આવતી સાંસો, પડે ભુપ ન મુજને ભરૂં સો; ભવ બ્રહ્માથી ના લલચાઉ, એક વિષ્ણુને ઠાગે ઠગા ઊ. ૩૧ હરિ હોતો ના હારશો ધર્મ, છે અયુકત એ પાપનું કર્મ; જોજો રાજ ચઢાવતા રીશ એમ કહી મુકયું ચરણમાં શિશ ૩૨ કમળા વર કહે સુણો નારી ખરી ખાતરી માન તું મારી, આવ્યો પરથમ પાહર જયારે, તારે તાતે તેડયો મુને ત્યારે, ૩૩ બળ બુદ્ધિની કીંમત કીધી, તારે તાતે તુને મને દીધી, પછે જીત્યો હું દેશ સમસ્ત, દિધી રાહુએ રત્ન વસ્ત ૩૪ ચઢયો સુર સાથે સંગ્રામે જયારે, આપ્યો કંદુક હાર તેં ત્યારે, લે આજો ફુલ તપાસી, ઘણી વૃંદા થઈ સુખ રાશી; ૩૫ કહી પુરવના ગુપ્ત જે વાત જુઓ માયા ત્રિભુવન તાત આપ્યુ આદિતે માધવે માગ્યું, સાચું સતિને સ્વરૂપતે લાગ્યું ૩૬ પછી ચંચળ નેત્ર નચાવી

સતી શ્રીપતિ પાસરે આવી; આવ ભાવને કામ કટાક્ષ, કરે સતિ જોઈ સરવના સાક્ષ ૩૭ નક્ષત્રને અંધર સુધાપાન, કામ કેલી કરે ભગવાન જુઓ ઈશ્વરે ખોદ્દી અજાડી ભોળી ભામની ભુલી પાડી ૩૮ ઊર્ધરેતાને ઈશ્વર યોગી, થયા ભવહર વૃંદાના ભોગી; જયારે વાલાને વઢતાં ન ફાવ્યું, ત્યારે વૃંદાનું વરત ચુકાવ્યું. ૩૯ થઈ માતાને મારે બાળ,તેનો કોણ મળે રખવાળ; ફળ થાતું તરૂવર ખાય, તેનો તસ્કર કોણ ઝલાય. ૪૦ પીવા પાત્ર જો પાણીને લાગે, તો ત્રિલોકની તરશ ન ભાગે; સતિનુ સત શ્રીજી મુકાવે,ત્યારે કોણ રામા એ ન આવે. ૪૧ ।। વિશ્રામ ।। આવે ન એવી કોણ રામા, કેશવ છેડો સાહાયરે; વૃંદા સાથે વિહારને, ત્યાં વરતે વૃજરાયરે. ૪૨ એ કથા રહી એટલે, સુર શિવ નાઠા જાયરે; રેવા નિશાએ નરપતિ, શિભીરમાં સોહાયરે ૪૩ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચીતે વિષ્ણુ વૃંદા વિહાર વરણો નામ ષટત્રિંશો અધ્યાય. ૩૬ ।।

અધ્યાય ૩૭

રાગ મલ્હાર ।। એણી રીતે વાલો, વૃંદાને છળવા લાગ્યા; શિબીરમાંથી પ્રાત:કાળે, સીંધુંસુત તે જાગ્યા; લાકડાને લાગ્યારેરેરે હો દિવશ દોહેલારે. ૧ સ્નાન સેવા કરીને ત્યાં, ઈષ્ટ આરાધન કીધું; લોહો મોજા પગે પેહેરી, બળ

બક્તર ધારી લીધું; લા૦ ૨ શોનેરી સુરવાલ, જરતરી લેહેં-કે લેહેરી; મસ્તક મુગટજ ધરિયો, કેશરિઆ વાઘા પેહેરી લા૦ ૩ ગદા ગુરજને ગોળા, તરકસને તીરધારી; શષિસેખ રચું ભડવા, કરી ગજ ઉપર અસ્વારી; લા૦ ૪ ઘોર ગરજના ઘનના સરખા, કોપ કરીને કિધી; દાનવ દળની સેના શણગારી સંગે લીધી; લા. ૫ સાગર સેના દેખીને, ઉલટ અંગ ન માય; જાળંધર જાતાં તે, માનશુકેન બહુ થાય. લા. ૬ વામભાગે ભઈરવ, કળકળતી કઠોર નાદ; જમણી દુરચા દેછે, શંભુના સુતને સાદ; લા. ૭ મરકટ હરણા હુકી, દોડીને ડાબાં થાય; દક્ષણુ ફાલુ બોલે, શિરબાજ ઝપાટા ખાય; લા. ૮ કાગ સ્વાન કોશિયો, ખર લોંકડી દક્ષિણુ બોલે; નેત્ર ઉર ભુજ વામ, ફરકે દરશી મન ડોલે; લા.૯ છીંક તડાતડ થાયે, સુરશું સંગ્રામે જાતાં; વા ચોદશના વાયે, નરખીને નેણુ ભરાતાં; લા. ૧૦ દિનકર ભાસે ઝાંખો, આડો ઉતરિઓ સાપ; શિષ વિના પરછાયો, દરશી પ્રગટયો સંતાપ; લા. ૧૧ આ અપશુકન જોતાં, સંતાપ પ્રગટશે ભારી; પતિવૃતા પણુ ચુકી, નિશ્ચે નિરલજ થઈ નારી. લા. ૧૨ ખરી ખાતરી પાસે જે, સમરથ શંદેહ ખોવા; કંદુક કાઢી કરમાં, જાળંધર લાગ્યો જોવા; લા. ૧૩ લીલાં કંજર રહેતાં, એ જેમ પાણીનાં પાયા; સમ ખામે સતિએ આપ્યાં, આ એજ કુસુમ સુકાયાં; લા. ૧૪ થઈનથી

તહીં થાયે, કામનિયો કપટી કોની; હું મરવાને ચાલ્યો, મે હેલાનું સાચુ માની; લા. ૧૫ મિઠે વચને બોલી; મારૂ મ ન લીધું તાણી; જડ બુદ્ધિ મારી તેમેં, જુવતિ જારી ન જા ણી; લા. ૧૬ માંથે મૃત્યુ આવ્યું, હાવે કયાં જઈએ નાશી આ વેળા કયાં આવી, જગમાં થાવાની હાંશિ; લા. ૧૭ ભવનો ભારજ ભાગ્યો, રહિ વિનતાને વિશ્વાસે; છેતરીને છે હ દીધો, શી વલે આશું થાશે; લા. ૧૮ મેં કુમતિને જા- તાં, કે જાગ્ય કરી નહિં આડો; તો શા કારણ સુજને, કક ડા મોઢીને કાઢયો; લા. ૧૯ સતીપણુ આ સાચુ, તે સમો પડે સમજાયું, એ વીતના વેરણ કયાં, તેં મારૂ નાક કપા વ્યું; લા. ૨૦ લોકે લાજજજાશે, કહેશે હીમતવાળો હારયો નીચ નજરમાં નાવ્યો,તો ઘરમેળે નામારયો; લા. ૨૧ વ્યા ળ વીષને વિનતા, એ છંછેડયાં સહુ ખાયે; પાળનારને પી ડે, કોયેકુમતી નાકળાયે; લા. ૨૨ વ્યાઘ્ર સીંહને મળવું,એ મેળ થયે ના મારે; શીર કાપી આપે એવી શ્યામા, પણ સ્વામીને સંહારે; લા. ૨૩ મનમથને વશ મેહેલા, એ કરે ચાહે તે કરમ; કપટ કરી કચરાવ્યો, આ જુઓ સતીનોધ રમ; લા. ૨૪ દગો કરયો ડહાપણડાહી, તેં ઘરથી ઘોળે દ હાડે; ગણ્યો નહીં તેં ગોરી, મને પરપુરૂષને પાડે; લા. ૨૫ સુર સંગ્રામે નાસુ, તો ભારજ ભાગે મારો; તેં ચટમાં ઘા કીધો, નહિં ઉગરવાનો આરો; લા. ૨૬ મેહેલાનું મુખનાજે

ઉં, એ સાથે ના ઉચરવું; એ કરતાં તો સારૂં, સંગ્રામે સ
નમુખ મરવું; લા. ૨૭ જો જો કો નર કરતા, ભાઈ વીશ્વા
સ; મન મેળવીને નાખ્યો, નારીયે મૃત્યુપાશ; લા. ૨૮ હે
ત કરી ગજ હાંકયો કહે શતરૂ સન્મુખ થાવું; આશતજી
ઉગરચાની, કે ફરી નથી ઘેર જાવું; લા. ૨૯ ઈંદ્ર ચંદ્ર અ
ગનીને. અનીલ વરૂણજજેહ; શશીશેખરને ભાનુ, સહુ ત્રી
દશ આવ્યા તેહ; લા. ૩૦ કડાઝુડ બે સેના થઈ, દેવે દુંદુ
ભી દીધાં; ત્રંબાળુ ગડગડીઆં, ઉચાડાં આયુદ્ધ લીધાં; લા.
૩૧ નરપે નાગ ચલાવ્યો, શંભુના સનમુખ આવ્યો; જા-
ળંધરે ત્યાં ગરજી, ગીરજાવરને બોલાવ્યો; લા. ૩૨ ધરાધર
ત્યાં કંપ્યો, દિગપાળ દશે ત્યાં ચળીયા; ધૃવ મેરૂ ત્યા ધૃ-
જયો, સીંધુ સાતે ખળભળીયા; લા. ૩૩ પરીઘ પટ્ટીને પા
સ, તરકસના તીર છુટે; ગદા ગુરજને ગોળા, તારામંડળ
ત્યાં તુટે; લા. ૩૪ ઝુંબારણ ત્યાં થાય, સુર સઘળા નાઠા
જાય; કોઈ પડતાઆખડતા, દાનવદળ પુંઠળથાય; લા.૩૫
કો સુર તે શીર ઝાલી, બેઠા છે શોણિત ચુતા; પ્રાણ વિના
થઈ પ્રાણી, શુરા કો રણમાં સુતા;લા. ૩૬ ગિરિજાવર ત્યાં
ગરજી, ત્રંબક તાણીને ધાયા; શીંધુસુતના સામા, ધરણી
ધર કોપી આવ્યા; લા. ૩૭ અંબુસુતનુ આસન, અવિના
શે જોયું જયારે; લુખુ મુખતે લાગ્યું, તરૂણી લોભાણીત્યા
રે; લા. ૩૮ શંકર કહે શ્રીપતિયે, વૃંદાને વિભળ કીધી; લ

ક્ષમિવરે લલચાવિને, ઈજત એની લીધી; લા. ૩૯ પશુ
પતિએ તે પરખી, પ્રૌઢું પગમાં બળ આવ્યું; હઈએ હીં
મત આણી, શત્રુનુ સૈન્ય હઠાવ્યું; લા. ૪૦ શસ્ત્ર ત્યાં લક્ષ
કોટિ, અરબુદશર ત્યાં મારચાં; વારિ વાહની પેઠે, બીંદુ સ
રખાં બળ ધારચાં; લા. ૪૧ અસુર અતુળિત સેના, શીંધુ
સુતની સંહારી; રણુવન નાઠા જાએ, જ્યાં કોપ્યા ત્રિપુરા
રી; લા. ૪૨ તવ કોપ કરીને રણમાં, શીંધુનો શુત ગડગડિ
ઓ; ત્રિદશ સઘળા ત્રાશ્યા, ને તનમાં ત્રાસ પડિયો. લા.
૪૩ એક એક શુર અંગે, તે લક્ષ લક્ષ શર વાગ્યાં; ભડકી
ને ભડ ભાગ્યા ને ત્રિદશ ટોળાં તાગ્યાં; લા. ૪૪ ખલકે સ
હુ ખળભળિયું; શુરનો કિધો સંહાર; કડાઝુડ થઈ કટક,
વરત્યો હાહાકાર; લા. ૪૫ પારવતિપતિએ કોપી, અગન્યા
સ્ત્ર મુકયું જ્યારે; દાનવસેના ઉપર વઈશ્વાનળ વરસ્યોત્યા
રે; લા. ૪૬ સીંધુસુતે મેઘાસ્ત્ર, મુકયું તે તેણીવાર; પશુપ
તિએ પવનાસ્ત્રનો, ત્યાં કીધો ટંકાર; લા. ૪૭ ગજ રથ ઘો
ડા પાળા, ઉડે આકાશે ત્યાંય; ભુમરાણ બહુ થાય, ભંગાણ
કરયું રણમાંય, લા. ૪૮ શંભુએ શેલાસ્ત્ર, મુકયું તે ત્યાંપ્ર
ચંડ; ઘનસમ ગિરી કુટ વરસે, તે જેમ ભાગ્યું બ્રહ્માંડ,લા.
૪૯ સીંધુસુતની સેનાનો, વળિયો કેચ્ચરઘાણ; પાળા ગજ
રથ પડિયા, પ્રૌઢા વરષી પાષાણ; લા. ૫૦ ।। વળણા પા
ષાણ પડતા જોઈને, વજ્રાસ્ત્ર મુકે વીરરે; પરવતને પ્રાજે ક

રચા, ધાયા રણુમાં ધીરરે, ૫૧ મામ ન મુકે મરદ કો, વ ળગ્યા બીજીવારરે; રેવા રણુમાં ત્યાં પડચા, દેવ અસુરની રધારરે. ૫૨ ॥ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે જાળંધર શંકરસંગ્રામ વરણોનામ સપ્ત ત્રીંશો અધ્યાય ૩૭॥

અધ્યાય ૩૮.

॥ રાગ ધનાશ્રી ॥ વદે વાલ્મીક વળવારે વાણી, કોપ્યા શંભુ જાળંધર જાણી; દોડચા દાનવ રણમાં શુર, થાય પા ચદળ ત્યાં ચકચુરે. ૧ થયા અગણિત યોદ્ધા નિપાત, વર શે બાણુતણો વરસાદ; વેહેછે શોણિતની નદીઓ ત્યાંય, ત્રાહે ત્રાહે વરત્યો રણુમાંય. ૨ તણાઈ જાયછે બાહુના બળિ આ, કોઈ શોણિત કાંપમાં ગળિઆ; કંપે મેદની ચરણુપ્ર તાપે, ચિદાનંદ ધરયાં શર ચાંપે. ૩ મારચા શીંધુના સુત ને જગતાત, નાખ્યો ગજને યોજન લેઈ સાત; હસ્તી ચી શ પાડેછે વિશાળ, ખળભળિઆં તે સપ્ત પાતાળ. ૪ ફે રી ગજ લેઈ આવ્યો અસુર, વાધ્યું પંચવદન બળપુર; જો જે જટિલ આ મારા હાથ, સરવે સંહારૂ સુરનો સાથ. ૫ મુકયું પવનાસ્ત્ર શિંધુંકુમાર, ઉંડચા વૃષભાદિ યોજન બાર; બેળે ઈશ્વર અવનિમાં આવે, મારી બાણુ આકાશે ભમાવે. ૬ આવે અવનીરે ઊંચા જાય, ચકડોળનિ પેઠે ચળાય; ગં ગાધર થયા ગાભરા ત્યાંહ, પડયું ભંગાણુ મહારણુમાંહ. ૭

અજ ઈંદરે જાણ્યુ નાંખ્યા મારી, ટકીનાશકયા ત્રિપુરારી. બ્રંહ્મા કહે સુણ વાસવ સાર, મેંતો નથી ખમાતો આમા ર. ૮ નથી માહરે લાભનુ કામ, જાવા દો મને જીવતો ધામ; પિડા અસુરના મારથી પામું, આપું કહોતો હું રાજીનામું. ૯ નહીંતો અધવચ જઈશ હું નાશી, થાશે તે ટાણે દેવની હાંશી; નથી કહેતો હું લાજનો મારચો, હાર ખાધી ને હીંમત હારચો. ૧૦ નહિં જીતાય આ મોતનો મેળો,ભાઈ થાવાદે ભામની ભેળો; તું બચાઊં જો આ સમે હાડ,નહીં ભુલું હું તારો પાડ. ૧૧ નાઠો ગરવી જે ગીરિવરધારી, હવે મારી શિ ગુન્હેગારી; કહયું કયમ કરે મારી કાય,ત્રીપુરારિએ જયાં ન ટકાય. ૧૨ ઈંદ્ર કહે જઈએ અજ જીતી કરીએ સામટા યુંદ્ધ અનીતિ; ચિત્ત દઈ સહુ સુર ચઢિએ તુટિ એકના ઉપર પડીએ. ૧૩ વિધિ કહે કરીએ અધર્મ આપ, બેસે પારવનુ એમાં પાપ; એની ગરજના જીુદ્ધમાં થાય, મેંતો હંસ ઉપર ન ટકાય. ૧૪ શક્ર કહે ઝાલો શર ને ચાપ, એનુ મારે માથે સઊ પાપ; તેનુ તમને ન લાગે લેશ, હિણાં કરમને હું ભોગવેશ. ૧૫ કહે ચતુરમુખ ચાપ ન ધારૂં, કહોતો ચોમુખે વેદ ઉચારૂં; ઈટયો અસુરને અજ તમે મારો, નથી ગમતો એ જ્ઞાન લવારો. ૧૬ દેખી અસુરને નાશીરે જાય, એથી અમર ન કાયા થાય; ભુખ ભણતરે કોની ન ભાગે, બ્રહ્મ થાય પણ ભોજન માગે. ૧૭

વપુ વસ્ત્ર વિના ન ઢંકાય, ખરી ભુખમાંએ ન ખવાય; પિ ડાનું ન મટયું જુઓ પીઠું, મેંતો એ દેવાતણમાં ન દીઠું. ૧૮ માટે જ્ઞાનનુ નાં મળે કામ, કરો સંપીને સબળ સંગ્રા મ; એમ કેહીને ત્યાં આયુદ્ધ લીધાં, સુર સાથે પ્રયાણુજ કીધાં. ૧૯ ઈંદ્ર ચંદ્ર અરૂણુ અજ ત્યાંય, વિસ્વાનળને વ- રૂણુ રણમાંય; કોપ્યા ચંદ્રશેખર આદિ સુર, ચડયું જેમ સાગરનું પુર. ૨૦ શર સમસમ કરતારે ધાય, છુટે ગોફણુ ફણુ ગુરજ ગદાય; પડે પટ્ટી પરિઘનેરે પાસ, ઉડે અમરના રથ આકાશ. ૨૧ આવ્યા અવનિમાં ઈશ્વર જ્યારે, ગયાત્રિ દશ નભમાં ત્યારે; લાગ શીંધુસુતે તવ લીધો, મારી નં દીરે નિરબળ કીધો. ૨૨ થયા ગાભરા ગંગા ધરણ, ચીરચા ચક્રથી વ્રષભના ચરણ; હંસપર થયા ફાટિને ફુકા, નાઠા દ હિણુ નાવ્યા ઢુકા. ૨૩ પડી ત્રિદશ ઉપર તાળી, નાસે ના જુવે પાછું ભાળી; પડયો ઠાલો ત્યાં રણનો ઠામ, ભાગ્યા ભડ મુકી મન મામ. ૨૪ ત્રાહે ત્રાહે ત્યાંત્રિદશ બોલે, દોટા દોટથી દિગ્ગજ ડોલે; મારી દાનવે દેવ હઠાવ્યા, શશિશેખ ર સનમુખ આવ્યા. ૨૫ ગ્રહ્યું પિનાક ત્યાંશુલપાણી, ધાયા કાલાસ્ત્ર તે સમે તાણી; ઉડયું અસ્ત્ર તે અપર અનુપ, આ વી મુરછાને પડિઓ ભુપ. ૨૬ ત્યારે દેવે ત્યાં દુંદુભિ દીધાં, પડયાં તેણે આયુદ્ધ ઉઠી લિધાં; શસ્ત્ર શોણિતવાળારે કર તા, ફુલ્યા ફોગટ સુર સહુ ફરતા. ૨૭ કરે ખુંખારાને ખા

ય શ્વાસ, જાણુવે ઝાઝો શ્રમનો પ્રયાસ; વળી મુરછાને ગ
રજ્યો ઘોર, કર્યું જાગી જાળંધરે જોર. ૨૮ ચઢી મેદની તેસ
મે ચાક, મારી હરને હઠિલે હાક; કોપી સરપ મુકી સાધ્યો
બાણુ, લેવા પશુપતિકેરા પ્રાણુ. ૨૯ થઈ ગરજના બાણુની
ધાડિ, નાઠો નંદિ ત્યાં શંભુને પાડી; થયો સુર સેનામાંશો
ક, ત્રાહે વરતાયો ત્રણે લોક. ૩૦ થયા પારવતિવલ્લભ પા-
ળા, વળગ્યા મલ્લજુધે મદવાળા; મારે ધનુષ પરસ્પર ધાઈ
તાણે કેશ કપટ કરી સાઈ. ૩૧ ગદા ગુરજ ત્રિશુળ પડેતાં
ય, રેતી પેસે રોળઈ મુખમાંય; પાડુ ગડદા પછાડ અંગ,
થયા ગિરજાપતિ ગતિ ભંગ. ૩૨ પાડે પારવતિપતિ ચીસ
સામાસામી અફાળે શીષ; વળ્યો સ્વેદ ચઢે પગે ખાલી,
જાણે શૈલે શરિતા ચાલી. ૩૩ તોડી ત્રિપુરારિની દાઢી, કુ
ટચા અવનિ ઉપર પાડી; અવિનાશીને ઉધડા લીધા, મા-
રી કોણીએ કુચ્ચર કિધા. ૩૪ ઉઠી દાનવ ત્યાં દડવડિઓ,
કુદિ ગિરિવર ગજપર ચઢિઓ; સાહી વૃષભ ચઢચા શિવ
રાય, કડાઝુડ કટક બેઉ થાય. ૩૫ મારી શંભુએ શાંગ્યજ
ધિરી, નાંખ્યો હસ્તીને ચડડ ચિરી; ઝાલી ઝંધાવતે રાખ્યો
ત્યાંય, પડયો ચિરીયો થઈમાંય. ૩૬ બીજા રથપર બેઠો જા
ઈ, આવ્યો શંભુનિ ઉપર ધાઈ; મુકયો વિષધરે શરમતી વ
ક્ર, મારયા અશ્વ ચિરયા રથ ચક્ર. ૩૭ થયો ગાભરો શશી
ધુનો તન, સજ્યું વાજીતણુ વાહન; કોપ ત્યાંતો કપાળિ-

મે કાઢયો, તાણી હયથકી હેઠો પાડયો. ૩૮ જાણ્યું અસુ
રે કે આવ્યો અંત, બળહિન થયો બળવંત; લાગીચોદશ
કાળની ભિતિ, જાણ્યું કે ગઈ બાજી જીતી. ૩૯ સાંગ્યશ
ક્તિ ભાલા ભિડી માળ, ગદાચક્ર ભાગ્યાં ભુપાળ; ઠાલોકા
ઢરીઓ ર૭ ઝુઝે, માથે મૃત્યુ ભમે તે સુઝે. ૪૦ જાણે અ
વધી આવી રણ ઢુકી, ત્યારે ઉગરયાની આશા મુકી; શિ
વ જોગણી ઝડપો દેછે, માથે મ્રત્યુને ગીધ ભમે છે. ૪૧ વ
રસે રૂધીરતણો વરસાદ થાય, આભમાં ઉલ્કાપાત; કંપી
મેદની સપ્ત પ્રાતાળ, ડોલ્યો કુર્મને દશદીગપાળ. ૪૨ તા
રામંડળ ત્યાં તડતડિયાં, ભુલા રવી શષીના રથ પડીઆ;
માયા માહાસુરની સઉ ફેરી, લીધો કાળ કટકમાં ઘેરી. ૪૩
કહે જાળંધરને માધેવ, સમર ઈષ્ટતારો તતખેવ; હવે નહીં
થાય ભામનિ ભેળો, લીધો કાળ પુરૂષે તુજ કેડો. ૪૪ કા
ઢયું અર્ધચંદ્ર કહી બાણ, લેવા પશુપતિએ ત્યાં પ્રાણ; મુ
કયું બાણ કરીબહુ રીસ, આવ્યા અંતની ઊપર ઈશ. ૪૫
પાડી હસ્તિએ ચોદશચિસ, જીવે કયમ જયાં રૂઠયા જુગ
દીશ, અર્ધચંદ્ર આવ્યું મુકયું ઈશ, છેદયું જાળંધરનું શિષ
૪૬ ।। વિશ્રામ ।। શિષ શીંધુસુતતણું, ઉડયું ત્યાં આકાશ-
રે; ધડ ધરણી ઉપર રહ્યું, પડયો ત્રિલોકે ત્રાસરે. ૪૭ કુંડ
ળ મુગટ વિરાજતે, તેજ પ્રભાકર ભાસરે; રેવા શિષ આ
વી પડયું, વૃંદા વિષ્ણુ પાસરે. ૪૮ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે

જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે સિંધુસુત સંગ્રામે મૃત્યુવરણોનામ અષ્ટત્રીંશો અધ્યાય ૩૮ ॥

અધ્યાય ૩૯

॥ રાગ મારૂ ॥ વદે વાલમિકરે, ભારદ્વાજ શ્રવણે ધરે સુત શઊનકરે પ્રત્યે વચન ત્યાં ઉચરે. ૧ વૃંદા વિષ્ણુનેરે, એકાંતે સ્થળ જ્યાં જડયું; પોઢયા પરિઅંકેરે, ત્યાં મસ્તક જઈને પડયું. ૨ જોઈ જુવતીનેરે, તનમાં ત્રાસ પુરણ પડયો; કરણ કુંડળરે, મુગટ લહયો મણિએ જડયો. ૩ સતિએ તવરે, સ્વામિનું મસ્તક જાણિઉં, કયાં કુટિલ થઈરે, અણચિંત્યું આ દુઃખ આણિઊ, ૪ કયા કરમનારે, કાળા પ્રગટ મારા થયા; મુકી મુજનેરૂ, કંથજી મારા કયાં ગયા. ૫ કોણ કપટીએરે, ભ્રષ્ટ કરી મને ભોગવી; પાપપ્રગટિઆંરે, કરમે કલંકવતી થતી હવી. ૬ મારા નાથજીરે દેવે દગો મુજને કરયો; પ્રાણજીવનરે, તે પાપે તમ દેહ પરહરયો ૭ ભુંડા ભાગ્યનીરે, માટે શું મુજને મેલી ગયા; નથી ભોલતારે, કંથજી કયમ કપટી થયા. ૮ પિડા પ્રેમનીરે, વાલા વદન દરશી બળુ, આવી કએ સ્થળેરે, મનમોહન તમને મળું. ૯ દુઃખ દોહલુરે, વિકટ વિયોગનું નહીં મટે, નમેરા થવુંરે, નાથજી તમને ના ઘટે. ૧૦ રિસ ના લાવશોરે, બળતી બોલું બેભાનમાં; કયાં મુકી ગયારે, રાજ રઝળતી રાનમાં. ૧૧ પેહેલી પ્રિતમાંરે, મોહઆ મન લિધાં હ

રિ; છો દયાનિધીરે, મારે જીવણ ઝાંખો જરી. ૧૨ હું અ ભાગ્યણિરે, પ્રથમ દોષ મારો પડયો; વેહ વશ થઈરે, એ અપરાધ મને નડયો. ૧૩ રક્ત નેત્રનેરે, રૂદન કરે ત્યાં કામ ની; કોપી કળકળેરે, ભુલી ભમે છે ભામની. ૧૪ ધુણેશિ ષનેરે, કેશ તોડે કન્યા તાંહ; પિઉ પાતળારે, કષ્ટ વિષે નાં- ખી કયાંહ. ૧૫ જીવ્યું ઝેરછેરે, કંથ વિના કામનીતણું, થ યું માહરૂંરે, લોક વિષે લજવાપણું. ૧૬ મને નાથજીરે, છે હ દેઈ છેટું ન પાડશો; પ્રભુ માહરૂંરે, કે દિન પાનુ કાઢ- શો. ૧૭ કોપ્યું કરમનેરે, ગામ ગાળ મુજને ચઢી; રૂપ રા જનુરે, ભાળી ભોળઈ ભુલી પડી. ૧૮ પરપુરૂષનેરે, મોહથ કી નથિ માણિયો; દગો દેવનોરે, જીવણ એ મેં ન જાણિ ઓ. ૧૯ મારૂં મોહનરે, મળવાને મન અકળાય છે; વાલા તમ વીનારે, પલક કલપસમ થાયછે. ૨૦ માન્યા મનતણા રે, છો મારી આંખના ભાવતા; કયારે દેખીશ રે, ગજપર ચઢી ઘેર આવતા. ૨૧ હીણા હાથનુ રે, કોણ જમી રાજી થશે; શોકસીંધુંમાં રે, કોણ વેહેતાં કર ઝાલશે. ૨૨ દાવો દેવનીરે, ઉપર મારા ન ચાલાઓ; હાથ હોંશથીરે, જનમ નભાવાને ઝાલીયો. ૨૩ કહે કોકને રે, કોમળ કયમ કપટી થયા; મુકી મુજને રે, રાજ રીસાવીને કયાં ગયા. ૨૪ રીત રાજનીરે, રાંકડી હું જાણુ જરી; ત્યા રે કંથજી રે, કયમ મ ને આગળ ના કરી. ૨૫ કયા દેશમાં રે, ન્યારાં નગર વ-

સાવીઆં; કઈ માનીતીરે, રાજનાં મનડાં મનાવીઆં. ૨૬
કોણ બાંહડીરે, સાહીને મુંજને બોલાવશે; વસ્ત્ર વીવીધનાં
રે, મનગમતા કોણ મગાવશે. ૨૭ મારાં લાલચુ રે, લોચ
ભાણાં લોચન ઝુરશે; મોઘા મુલનારે, કોણ મનોરથ પુર
શે. ૨૮ ઉઠી ઓળખો રે, કોણ પાપી પાસે પડયો; હીણા
કરમનો રે, નિચ રીપુ મુજને નડયો. ૨૯ પરમેષ્ટીએ રે, મં
દ કયાં મુજ માટે ઋડયો; સુતો સેજમાં રે, રાજ રૂપ લેઈ-
ને રડયો. ૩૦ સુણી સેજથીરે, ત્રાશિને ત્રિકમ ઊતરયા; ધ્રુ
જે થરથરરે, શ્રાપથકી બિપી ભરયા. ૩૧. કરી ક્રોધનેરે, વૃં
દા વચન વળતી વદે; પાપિ કોણછુંરે, ભોળવી મને માયા
મદે. ૩૨ દેવ દાનવરે, રાક્ષસ યક્ષ કિન્નરપતિ; પ્રેત પિશા
ચજરે, ગાંધરવનર નાગ જયતિ. ૩૩ ઓ અભાગિઆરે,
છળ કરી કયાં મને છેતરી; દઈ શ્રાપનેરે, ભસ્મકરૂં તુજને
ખરી. ૩૪ સતિના શ્રાપથીરે, કમળનયન કંપિગયા; દગો
દિનછેરે, ઓશિઆળા ઈશ્વર થયા. ૩૫ ગુન્હેગારતેરે, ત્રિક
મનુ તન ત્રાશ્યું; કોટિ કંદ્રપ રે, લાવણ્યરૂપ પ્રકાશ્યું; ૩૬
મેઘશ્યામને રે, અંબુજવરણી આંખડી; ચતુરભુજને રે, અં
ગુળી પદમની પાંખડી. ૩૭ મકરાકૃત રે, કરણમાં કુંડળઝ
ળહળે; મોર મુગટને રે, તાપ ત્રિવિધી દરશને ટળે. ૩૮ શં
ખ ચક્રને રે, પદમ ગદા કેર શોભતાં; પીતાંબર કટિ રે, દે-
ખી મુનિ મન લોભતાં. ૩૯ કંઠે કૌસ્તુભ રે, વૈજયંતી મા

બા ધરી; ભ્રગુલાંછન રે, સોળ ચિન્હ શોભિત હરિ. ૪૦ જો જોઈ વિષ્ણુને રે, વૃંદા વહી છુટી લટે; કસ્વી ભ્રષ્ટનારે, ગિરિધરધર તમને ઘટે. ૪૧ સતિ સંતનારે, રક્ષણુ કાજ તમે હરિ; પરનારનીરે શી સમજણે સેવા કરી. ૪૨ કોટિ બ્રહ્માંડમાંરે, પળમાં પ્રકાશ કરીહરો; તો દાનવતણોરે, આપઆ ગળ શો આશરો. ૪૩ અન્યુપાસનેરે, વધવો હતો દાનવ પતિ; શિર કલંકજરે, ધરશું તે ભ્રષ્ટ કરી સતિ. ૪૪ પુરણકામ ક્યાંરે, પેટમાં પાળી મારિયે; વાત વિસ્તુરીરે, ઘર ઘાલ્યું ગિરધારીયે. ૪૫ ભુંડો ભ્રષ્ટ થઈરે, વિશ્વની બાજીબ ગાડશો; જીવ જોઈ કરેરે, વાંક ત્યાં કોનો કાઢશો. ૪૬ તાત વીશ્વનારે; લોપ્યો આ વેદનો કાયદો; આ અધરમમાંરે,શો મળ્યો તમને ફાયદો. ૪૭ વીશ્વ કરતાનોરે, વીશ્વાસ તે રાખ્યો નડયો; છળે છેતરીરે, જીવન જન્મ છુટી પડયો. ૪૮ તપશીરૂપેરે, ભ્રષ્ટ કરી હું ભામની; માટે લઈ જશેરે, કોત પશી તારી કામની, ૪૯ અતિ જડથઈરે, માટે શ્રાપ આ લાગજો; સરીતા વીષેરે, શૈલનું રૂપ તારૂ થજો. ૫૦ શ્રી પતિ કહેરે, સલ્યા કીધો અને સતિ; માટે તું થજેરે, વૃંદાવનમાં વનસ્પતિ. ૫૧ હું પાષાણપરરે, પામર વસ્ત્ર પખાળશે; ત્યારે તુજનેરે, ચતુરાઓ ચુલે બાળશે. ૫૨ ચણી ત્યાંસતીરે, પાય નમી પરિબ્રહ્મને; રાખો શરણુમાં રે, વિસારી કરમ અધરમને. ૫૩ થાશો શૈલપણે રે, વિશ્વ પ્રભુ કરી પુ

જશે; કરી કામનીરે, કયમ તમથી અળગી થશે; ૫૪ સુ
ખ સેજમાંરે, ભોગવિઉં ભરથાર થઈ; હવે મુજનેરે, કંથ
કરો અળગી કહીં. ૫૫ રમાનાથ ત્યાંરે, સુંદરીને સ્વાધીન
થયા; તાહારે વશ હુંરે, શ્રીમુખે એ અક્ષર કહ્યા. ૫૬ તા
રા વિના હુંરે, ભામની ભોજન ના કરૂં; તું વિના નહીંરે,
ભુષણ વસન વપુ ધરૂં. ૫૭ તુળશી તું થજેરે, પટરાણીમા
રી પ્રેમદા; મોક્ષદાયનીરે, તું સતિ સ્રષ્ટીમાં સરવદા. ૫૮
તારૂં પત્રજરે, મુકીને દાન જે આપશે; તેનુ ફળ સતીરે,
કોટિ ઘણુ કોડે થશે. ૫૯ સેવા આચરીરે, પત્ર તારૂં શિર
થાપશે; તે માનવીરે, પ્રાણથી વલ્લભ મને લાગશે. ૬૦ છ
પન ભોગમાંરે, તુજ વિના જમવુ નહીં માહરે; શ્રીથી વ
લ્લભરે, હું શરણે સતી તાહરે. ૬૧ કનક પાત્રનેરે, વસ્ત્ર
આભુષણ ગાય છે; અશ્વ ઉરવી તેરે, તુંજથી કોટીઘણુ થા
યછે, ૬૨ અરપે વિપ્રનેરે, તુલશીનુ પત્ર ઉપર ધરી; તેને આ
પું હુંરે, વ્યાજ સહિત પાછો ભરી. ૬૩ પુજે વિપ્રનેરે, તા
પ ટાળું હું તે તણા; સુણે માહાત્મ આરે, તે વલ્લભ મુજ
ને ઘણા. ૬૪ હાર હેતથીરે, દ્વિજના કંઠમાં થાપતા; તેને
કનકનારે, અરપીને સંકટ કાપતા. ૬૫ પરમારથરે, હાથન
વાહયો જેહને; નથી આપતોરે, તારૂણી હું કાંઈ તેહને.૬૬
તારા શ્રાપનેરે, માનુની હું મસ્તક ધરૂં; જગુત પાપનેરે,વિ
પ્ર વેષે વાસો કરૂં. ૬૭ સુણી ત્યાં સતિરે, સ્વામીનુ શિર

લેઈને પળી; વન્હિ પ્રગટિઓરે, વપુમાંથકી, વીનતાબળી. તેની છારમાંરે, લક્ષમીવર લોટી ગયા; તરત તે પળેરે, છોડ ત્યાં તુલશીના થયા. ૬૯ ાા વિશ્રામ ાા થયો છોડ તુલશી તણો, વિશણુ વલભ જેહરે; ત્રિભુવન પાવન તે કથા, વિસ્તારી કહી તેહરે. ૭૦ ગલકી પુત્ર ગોવિંદજી, શાલીંગ્રામ સ્વરૂપરે; રેવા સતિના શ્રાપને, શિરધારે ભવભુપરે. ૭૧ ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વિષ્ણુ વૃંદાપરસ્પર શ્રાપ વરણોનામ એકુન ચત્વારિસો અધ્યાય ૩૯ ાા

અધ્યાય ૪૦.

ાા રાગ આશાવરી ાા વાલમિક વળતા એણીપેર બોલ્યા, સાંભળને ઋષિરાય; વૃંદા વૃક્ષ થઈ તુલશીનું ત્યાંથકી વિષ્ણુ પળાય. ૧ સુર સેનામાં શ્રીપતિ આવ્યા, શંભુને કહે સમાચાર; સુણતાં હરખ સઉને વાપ્યો, વરત્યો તે જય જયકાર. ૨ આ રીતે સતિને સમજાવી, કપટ કરયું આ રીતે; શ્રાપ પરસ્પર ત્યાં દીધા, પછી વર આપ્યો એક ચિતે. ૩ તે તુલશી તરૂણી થઈ જોતાં, સ્નેહે મેં મસ્તક લીધી; વાત સુણી સઘળા સુર હરખ્યા, જો કૃતિ વિષ્ણુએ કીધી, ૪ સુર કહે ધન્ય સતી વૃંદાને, ચતુરભુજ શીર બેઠી સફળ થયો અવતારજ એનો, પ્રભુના સુખમાં પેઠી. ૫ હરિહર અજ ઈંદ્રાદિક સુર સહુ, હરખ ધરે મનમાંહે; ભૃગુ

ને કૃત્યાયોનિથી કાઢચા, વિષ્નુએ વંધા ત્યાંહે. ૬ અસુરગુ
રૂ ખટમાસજ સુધી, કૃત્યાયોનિમાં વાસ્યા; સ્વેતવરણ સો
મપાણું પ્રગટ્યું, ત્રિદશના ડર ત્રાસ્યા. ૭ ભૃગુ ભગવંત ત
ણા પદ વંદી, પોતે પહ્યા નિજ ધામ; અવિનાશી કઈલા-
શે આવ્યા, વઈકુંઠે સુંદરશ્યામ. ૮ વરૂણ પહ્યો પાતાળેપો
તે, ઈંદ્ર સ્વરગમાં આવ્યા; સઘળા સુર સ્વસ્થાને પોહોત્યા
ભામનીને મન ભાવ્યા. ૯ બ્રહ્મસદન બ્રહ્માજી પળિઆ, ત્રિ
દશ તાપ નિવારયો; દગો કરી દામોદરે પોતે, સિંધુ સુતને
મારયો. ૧૦ વાલમિક કહે ભારદ્વાજ તે માટે; શ્રાપ સતિએ
દીધો; કમળા સીતારૂપ થયાંને, લાગ દશાનને લીધો. ૧૧
રાવણે પુરવ કથાને જાણી, રૂપ તપસ્વીનુ લીધું; પંચવટી
માં જનકસુતાનું, હરણ હરીફે કીધું. ૧૨ વિષ્નુ શ્રી રઘુનાથ
થયાને, વન વન રોતા જાય; શ્રાપ સતીનો સફળજ કરવા
ને, અવિનાશી અથડાય. ૧૩ નહીંતો કોણ રાવણની સત્તા
સીતાનુ કરે હરણ; કાળરાત્રિની અરધ કટાક્ષે, થાય વિશ્વ
નુ મરણ. ૧૪ પુરવે સનકાદિકના શ્રાપે, જયને વિજયે ધ-
રયો દેહ; વેરભાવના ત્રણ અવતાર, પામ્યા નિજપદ તેહ.
૧૫ હિરણ્યકશિપુને હિરણાક્ષ, આદીએ જન્મ ધારચા; વ
હને નરસીંહજ રૂપે, માધવે તેને મારચા. ૧૬ કુંભકરણને
રાવણ બીજો, જન્મ ધરયો બેઉ ભાઈ; જાનકી હરણ કર્યું
તે જોઈ; તેને મારચા રઘુરાઈ, ૧૭ શિશુપાળ દંતવક્રજ ત્રી

જો, જન્મ બે બાંધવે લીધો; કૃષ્ણ સ્વરૂપે વિષ્નુએ તેને, વાંક કાઢી વધકીધો. ૧૮ વિશ્નુ વ્રંદાકેરી કથા મેં, સંભળાવી રૂડી રીત; જે સુણતાં સઉ સંકટ જાએ, વાધે પ્રભુમાં પ્રીત. ૧૯ તન ધન સદન સહોદરનું સુખ, પામે પદારથચ્યાર; આવાગમન મટે અવનિમાં, એજ કથા આધાર. ૨૦ ગાય સુણે શીખે નર નારી, વશથાયે વૃજરાય; ત્રીવિધીતાપ ટળે તે સેજે, પાપી પાવન થાય. ૨૧ અડસઠ તિરથને સઉ યાત્રા, પુજન સઘળા દેવ; યજ્ઞ યાગને દાન પુણ્ય વૃત, સરવે વળે તતખેવ. ૨૨ હરિહર અજ ઈંદ્રાદિક સુરનાં, જેમાં ચપળ ચરિત્ર; વાલ્મીકે ભારદ્વાજને કીધું, પ્રાક્રમ પરમ પવિત્ર. ૨૩ સંસ્કૃત ગ્રંથનો સાર વલોવી, મેં કીધું પદબંધ; ચરિત્ર ચતુરભુજનાં જેમાં, સરસ કથા જે સંબંધ. ૨૪ ગુણસાગર ગુજરાતની મધ્યે, સિંધુતટપર ગામ; ખંભાયતમાં વાસ કવિજન, રેવાશંકર નામ; ૨૫ દ્વિજ ઉદિચ્ય ટોળકીયા તેમાં, કૃષ્ણાતરી કુળ જેહ; વીસાપટ પંડ્યા પ્રખ્યાતે, પાવન પરમજ તેહ. ૨૬ જયશંકરનો સુત કરજોડી, કવિજન પ્રત્યે ગાય; પ્રભુ કૃપાએ આ ગ્રંથ પ્રકાશ્યો, કરજો ખોડ ક્ષમાય. ૨૭ ચતુર ચરોત્તર માંહે પાવન, ભાદ્રણ એવું ગામ; ભદ્રકાળી ત્યાં ઈષ્ટદેવીને. ગુરૂ શીવશંકર નામ. ૨૮ માત કણા તે તાતજ કેહાવે, આદિ એ ઉપદેશ; ભદ્રકાળીને ભજતાં વાશ્યાં, વદને સારા શેષ. ૨૯ અધ્યાય ચાળી

શ અવિચળ કીધા, રાગ ત્રયોદશંશીષ; ચોપાઈ એકહજાર ને નવસેં, ઉપર ઓગણત્રીશ. ૩૦ આશાવરી ધનાશ્રી મેવાડો, મારૂને કેદાર; સીંધુ મલાર સામેરી ટોડી, કલ્યાણ દેવ ગંધાર. ૩૧ બિહાગને પરજીઓ એ પુરણ, રાગ ત્રયોદશ સાર; જેટલા ફેરા જે આવે તે, વરણવું સહુ વિસ્તાર. ૩૨ આશાવરી તે આઠજ ફેરા, મેવાડો ત્રણ વાર; મારૂ પાંચ ને મલાર ત્રણ, ધનાશ્રી અગિઆર. ૩૩ બિહાગ બેને ગંધાર દેવ તે, બે ફેરા નિરધાર; એંશીછે વીશ્રામની ચોપાઈ, અન્ય રાગ એકવાર. ૩૪ વીકરમ શક ઓગણીસેં છવી,પક્ષ વદને ફાગણ માસ; પંચમીને મંગળદીન વારે, પુરણગ્રંથ પ્રકાશ. ૩૫ ।। વિશ્રામ ।। પ્રકાશ પુરણ ગ્રંથનો, કીધો પરમ પવિત્રરે; રેવા રસીક બંને મળી, વરણવી કથા વીચીત્રરે. ૩૬ પ્રાણીને પ્રીય લાગવા, રસ મિશ્રીતછે ગ્રંથરે; એક મને સુણતાં જડે, રેવા રસિકનો પંથરે. ૩૭ ।। ઈતિશ્રી પદ્મપુરાણે જાળંધરોપાખ્યાને કવિ રેવાશંકર વિરચિતે વીશનુ વૃંદા કથા સંપુરણોનામ ચત્વારીંશો અધ્યાય ૪૦ ।।

